

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

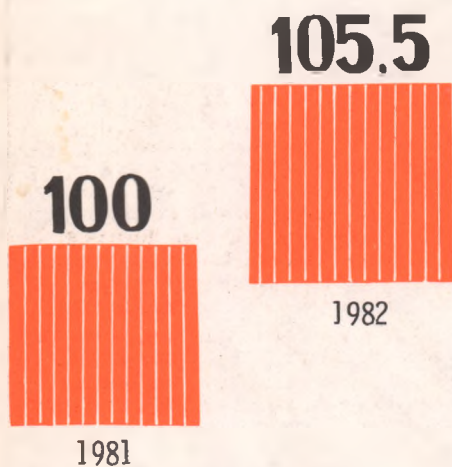

**CALITATEA-
UN IMPERATIV
AL CREȘTERII
EFICIENȚEI**

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale a României în anul 1982

- în procente, calculate pe baza prețurilor anului 1981

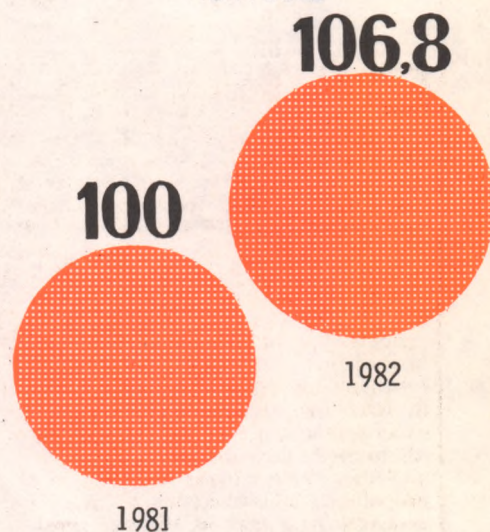
VENITUL NAȚIONAL

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE INDUSTRIALE

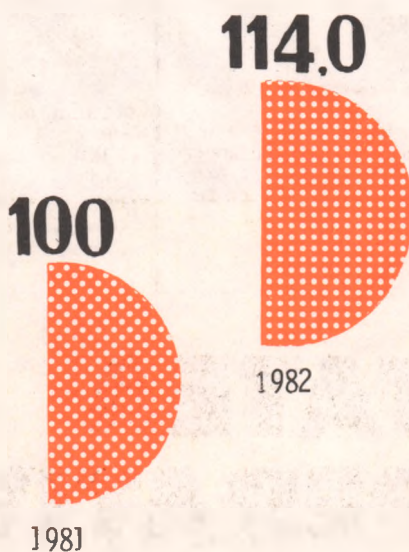
VALOAREA PRODUCȚIEI NETE AGRICOLE

VOLUMUL INVESTIȚIILOR TOTALE ÎN ECONOMIE

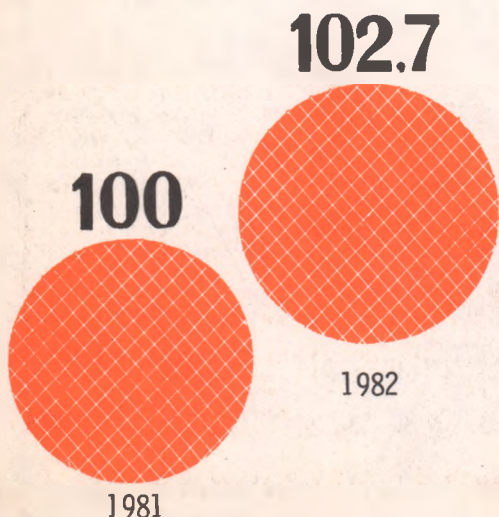
VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE (calculată pe baza valorii producției nete)

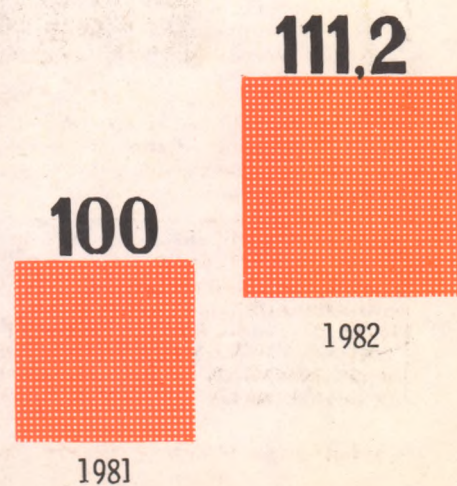
VENITURILE TOTALE REALE ALE POPULAȚIEI

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE

Contribuție hotărâtoare la edificarea unui sistem original al democrației muncitorești

DEMOCRATIA MUNCITOREASCĂ profundă constituie una din realitățile fundamentale ale societății noastre de azi, una din trăsăturile ei caracteristice. Afirmarea deplină a democrației s-a realizat, evident, printr-un proces social complex, de durată, desfășurat sub conducerea Partidului Comunist Român cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Inițiind acest proces, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului a subliniat în repetate rânduri că în socialism oamenii muncii sînt cei care, făurindu-și în mod conștient viitorul, trebuie să participe direct, deplin și în cunoștință de cauză la conducerea tuturor proceselor revoluționare, a societății în ansamblu. De aceea, din inițiativa și cu contribuția hotărâtoare, de o inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în patria noastră a fost edificat un sistem original al democrației socialiste, unic în felul său, adaptat propriilor noastre condiții, superior oricărei forme a democrației burgheze, sistem prin care toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au posibilitatea de a-și manifesta plener calitatea lor multiplă de producători, proprietari și beneficiari ai muncii lor. În același timp, înseși conceptele pe care se sprijină acest sistem al democrației noastre au fost continuu dezvoltate și îmbogățite, deschizînd noi orizonturi afirmării personalității umane.

Caracterul participativ al democrației muncitorești din țara noastră

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, a secretarului său general, participarea constituie esența democrației socialiste, a însăși noii noastre orînduirii. Într-o încercare de definire a conceptului de participare s-ar putea spune că participarea înseamnă posibilitatea practică și reală a tuturor cetățenilor, apți sub raport juridic, de a lua parte la conducerea societății, conducere concepută și aplicată în unitatea dialectică a elementelor sale constitutive: diagnoză, decizie, organizare, control.

Participarea în societatea noastră, ca și democrația, are un caracter multidimensional. Aceasta înseamnă că obiectul participării îl constituie toate domeniile de activitate ale vieții noastre sociale (domeniul politic, economic, cultural și ideologic). Totodată, participarea cuprinde atît sfera conducerii de partid și de stat, cît și aria largă a problemelor de competență specific obștească. Participarea vizează deopotrivă problemele de interes general, național, la nivel macrosocial, cît și problemele fiecărui loc de muncă, de nivel microsocioal. Socialismul creează condiții, oferă posibilități ca participarea să nu se limiteze doar la sfera problemelor prezentului, ale conducerii curente, ci să se extindă și la modelarea viitorului, la formularea proiectelor de evoluție a societății pe termen lung.

Un moment deosebit de important în impulsivarea participării oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești l-a constituit așezarea la baza întregii activități economico-sociale din țara noastră a principiului conducerii și muncii colective, care asigură îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și înlăptuirea hotărîrilor. Generalizarea muncii și conducerii colective în activitatea tuturor componentelor sistemului democrației socialiste din țara noastră reprezintă o modalitate de a asigura competența decizională prin forme și metode democratice, prin sinteza dintre știință și inițiativa creatoare a maselor de oameni ai muncii în conducerea societății.

Asigurînd tuturor claselor și categoriilor sociale, tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, credință religioasă sau sex participarea în deplină egalitate, libertate și cunoștință de cauză la viața politică, la conducerea societății, orînduirea socialistă, statul nostru socialist reprezintă, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, „expresia cea mai democratică a conducerii societății de către popor, o formă de democrație superioară oricărei democrații burgheze”¹⁾. A mai folosi în aceste condiții, în care există un larg sistem al democrației

economice și politice, directe și reprezentative, noțiunea de dictatură a proletariatului pentru a caracteriza conținutul orînduirii socialiste, activitatea statului nostru, ar fi un nonsens, sublinia secretarul general al partidului, ar însemna să aplicăm o etichetă veche la un conținut cărui nu i se mai potrivește demult, denaturînd astfel esența profund democratică a statului socialist, semănaînd confuzie în rîndul maselor și punînd, totodată, în mina dușmanilor socialismului argumente pentru ponegrirea orînduirii noastre. Iată de ce, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a fost pe deplin îndreptățit să propună înlocuirea noțiunii de dictatură a proletariatului „cu noțiunea de democrație muncitorească” sau de „stat al democrației muncitorești”, care corespunde mult mai bine realităților sociale noi, esenței profund democratice și umaniste a societății noastre.

O asemenea interpretare potrivit realităților social-politice noi în care se află în prezent România pleacă, totodată, de la perspectiva istorică de evoluție a statului, care va dispărea la un moment dat prin trecerea societății la comunismul deplin. Dar o asemenea dispariție nu se va petrece peste noapte, ci se va realiza prin dezvoltarea formelor democratice de conducere a societății, prin adîncirea autoconducerii și îmbinarea vreme îndelungată a activității statului cu cea a organismelor democrației socialiste, prin preluarea în cele din urmă a funcțiilor de conducere și a controlului întregii activități sociale de către poporul însuși, de către organismele democrației muncitorești și obștești, prin lărgirea participării clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea societății.

Pornind de la ideea că democrația directă nu numai că e posibilă, ci și obiectiv necesară, Partidul Comunist Român consideră că în condițiile de astăzi democrația directă trebuie să capete o accepție mai largă, că sensul și conținutul său sînt date de posibilitatea reală de participare efectivă a întregului popor la conducerea societății, de crearea tuturor condițiilor ca subiectul conducerii să înțeleagă just fenomenele economico-sociale, să dispună de informații complete pentru a judeca lucrurile în deplină cunoștință de cauză, pentru a putea opta pentru o variantă sau alta. „Viața — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — confirmă pe deplin că numai în acest mod, cu participarea directă a clasei muncitoare, a maselor populare la conducerea societății, îmbinînd activitatea organelor reprezentative cu aceea a organelor de participare directă a oamenilor muncii la conducere, se asigură o democrație reală, superioară, cum nu a existat niciodată în trecut”²⁾.

O expresie originală a modului de exercitare a democrației directe în țara noastră o constituie dialogul viu, permanent și operativ între partid și mase, între cei investiți cu funcții de conducere și colectivele de oameni ai muncii. Această metodă de conducere a vieții sociale, inițiată de către secretarul general al partidului și bazată pe contactul direct, nemijlocit al factorilor de cea mai înaltă răspundere cu masele largi de oameni ai muncii, pe discutarea în spirit de profundă încredere și receptivitate a tuturor problemelor dezvoltării construcției socialiste, a devenit o practică curentă, o trăsătură dominantă a vieții noastre statale și obștești.

Dintre formele și metodele care au căpătat o largă consacrare în activitatea politică și organizatorică a P.C.R. de promovare a dialogului cu masele, menționăm: vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în toate județele țării, în întreprinderi și instituții, în cadrul cărora se discută și se rezolvă la fața locului, cu colectivele respective, problemele esențiale ale activității acestora; dezbaterea în cadrul partidului și cu întregul popor a problemelor fundamentale ale politicii interne și externe, prin publicarea prealabilă a principalelor proiecte de legi înainte de a fi adoptate; consfăturile periodice pe ramuri sau domenii de activitate, care permit efectuarea unui larg schimb de experiență și definirea, cu participarea conducerii de partid și de stat, a orientărilor

¹⁾ **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, Ed. politică, București, 1981, p. 58.

²⁾ **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică București, 1978, p. 336.

fundamentale menite să îmbunătățească și să dezvolte activitatea în domeniile respective; organizarea de congrese pe domenii mari de activitate, care constituie cele mai democratice și reprezentative forumuri ale poporului, în care reprezentanții desemnați de toți oamenii muncii participă direct la elaborarea și adoptarea unor decizii de importanță deosebită pentru destinele patriei noastre; promovarea largă a criticii și autocriticii în viața socială, a confruntării libere a ideilor și părerilor ca principală formă a luptei dintre vechi și nou.

Autoconducerea — expresie a creșterii rolului conducător al clasei muncitoare, a participării directe a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății

UNA DIN DIRECȚIILE de bază ale dezvoltării democrației socialiste este afirmarea crescândă a clasei muncitoare în calitate sa de clasă conducătoare în societate. În aceste condiții, o deosebită însemnătate principală și practică o are teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia creșterea rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră trebuie să se realizeze nu numai prin reprezentanții ei în diferite foruri ci și direct, în cadrul organelor de decizie pe întreaga filieră a organismului social.

O vie expresie a acestei orientări este autoconducerea muncitorească și, în strânsă legătură cu ea, autogestiunea economico-financiară. „Dezvoltarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie o parte a dezvoltării generale a democrației”³.

Organismele care asigură participarea directă și efectivă a clasei muncitoare la conducerea întreprinderilor și centralelor sînt consiliile oamenilor muncii și adunările generale, modalități originale de realizare a autoconducerii muncitorești, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare și materiale ce-i sînt încredințate, ca parte a avuției generale a întregului popor. Ele constituie o forță cu adevărat uriașă care asigură în mod colectiv via democratică dezbaterii și soluționarea competență a tuturor problemelor care privesc elaborarea și îndeplinirea planului, buna funcționare a unităților economice. Nici un fel de conducere unipersonală nu se poate compara cu experiența consiliilor de conducere, nu poate înlocui forța colectivului, a maselor de oameni ai muncii. „Trebuie să spunem cu satisfacție — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că rezultatele obținute în anii de cînd aceste organe colective își desfășoară activitatea sînt bune; viața, realitatea demonstrează justetea măsurilor adoptate de partidul nostru, care a renunțat la așa-zisul «conducător unic al întreprinderii», și a introdus principiul conducerii colective, înființînd consiliile oamenilor muncii ca organe ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor a tot ce se realizează în patria noastră”⁴. Consiliile oamenilor muncii s-au afirmat cu putere drept cadru propice pentru participarea clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii la conducerea economiei, a întregii societăți.

Un rol deosebit în afirmarea autoconducerii muncitorești revine adunărilor generale din întreprinderi care constituie adevărate „foruri de conducere colectivă, de dezbateri a problemelor fundamentale ale fiecărei unități, ale dezvoltării noastre generale”⁵. Adunările generale reprezintă mijlocul prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii participă în mod direct și organizat la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterii și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea programelor de producție.

O etapă calitativ superioară în dezvoltarea autoconducerii muncitorești, în asigurarea cadrului organizatoric adecvat pentru participarea efectivă, la scară națională, a clasei muncitoare, a oamenilor muncii la conducerea societății o constituie instituționalizarea Congresului consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi ca cel mai reprezentativ forum democratic al clasei muncitoare și crearea Consiliului Național al Oamenilor Muncii ca organism permanent de conducere. Cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii (24—26 iunie 1981), expresie a profundeii noastre democrații muncitorești, a adoptat în deplină unanimitate proiectul planului cincinal 1981—1985 și totodată a stabilit măsuri de importanță deosebită pentru creșterea rolului consiliilor și adunărilor generale ale oamenilor muncii, măsuri care se înscriu ca un moment de seamă în procesul perfecționării și dezvoltării formelor democratice de conducere a societății și care dau noi dimensiuni rolului conducător al clasei noastre muncitoare.

Constituirea consiliilor județene ale oamenilor muncii, ins-

tituirea adunărilor generale speciale din lunile septembrie—octombrie pentru discutarea și aprobarea planului de producție pentru anul următor; obligativitatea aprobării de către consiliile oamenilor muncii sau adunările generale a propunerilor de numire a noilor cadre de conducere din unități, ca și avizul acestora pentru numirea miniștrilor și adjuncților de miniștri; aprobarea noilor angajări de cadre de către consiliul de conducere sau adunarea generală din secția sau sectorul în care aceștia doresc să lucreze, dreptul de a propune sancționarea sau îndepărtarea din colectivul respectiv a celor care încalcă normele de ordine și disciplină, sînt noi forme de implicare directă a tuturor oamenilor muncii în problematica concretă, efectivă a conducerii unităților.

Îndeplinirea acestor măsuri enunțate de secretarul general al partidului în expunerea rostită la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, a determinat schimbări calitative în activitatea organismelor autoconducerii muncitorești din patria noastră, în stilul și metodele lor de lucru. A crescut răspunderea acestora pentru mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane în vederea realizării planului, s-a intensificat preocuparea pentru îmbunătățirea organizării producției și a muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, și energie electrică, ridicarea eficienței economice a întreprinderilor. Cu toate acestea, așa cum sublinia secretarul general al partidului, în activitatea consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale se mențin încă o serie de lipsuri. Astfel, într-o serie de unități aceste organisme nu acordă suficientă atenție soluționării problemelor de bază ale întreprinderii, ocupîndu-se adesea de realizarea unor sarcini minore. Consiliile oamenilor muncii nu au acționat în toate cazurile cu fermitate pentru întărirea ordinii și disciplinei, pentru respectarea cu strictețe a programului de lucru, iar adunările generale n-au reușit în toate cazurile să-și exercite pe deplin funcția de control asupra activității consiliilor oamenilor muncii și să imprime acestora un înalt spirit de disciplină și răspundere în îndeplinirea sarcinilor conferite.

Autoconducerea, autogestiunea, noul mecanism economic în ansamblu, reprezintă principii și forme de bază ale activității de conducere a vieții noastre economice și sociale. În concepția partidului nostru, autoconducerea și autogestiunea reprezintă o înaltă școală politică, de educare socialistă a maselor, de creștere a răspunderii fiecăruia față de el însuși, față de unitatea în care muncește, față de întreaga noastră societate. Chiar unitățile bugetare, inclusiv cele din învățămînt, știință și cultură, precum și unitățile administrativ-teritoriale (comunele, orașele și județele) trebuie să ajungă în cîțiva ani să-și organizeze activitatea pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

O vie expresie a grijii și preocupării partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru continua dezvoltare a democrației noastre socialiste, pentru rezolvarea problemelor concrete ale vieții oamenilor muncii, o constituie elaborarea și adoptarea unui document special, consacrat în exclusivitate îmbunătățirii aprovizionării populației: „Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985”. În cadrul acestui important document programatic, elaborat din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt sintetizate experiența unui an de aplicare a Legii autoaprovizionării, precum și concluziile măsurilor adoptate în ultima perioadă de timp. Practica a dovedit că autoconducerea și autoaprovizionarea constituie calea cea mai realistă și eficientă în vederea mobilizării marilor resurse ce există în fiecare județ și localitate pentru sporirea producției de bunuri alimentare.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 25—26 noiembrie 1981, și problemele aprovizionării constituie un domeniu în care oamenii muncii, potrivit cerințelor autoconducerii, trebuie să-și asume răspunderea și să participe nemijlocit la soluționarea lor. Programul situează în centrul atenției creșterea producției agricole în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, ale industriei cu materii prime și a altor cerințe ale economiei naționale. Începînd cu anul 1982, fiecare județ, fiecare oraș și comună vor răspunde direct de buna aprovizionare a populației, asigurîndu-li-se în acest sens mijloacele necesare, baza materială adecvată, pe care trebuie să o gospodărească cît mai eficient.

Programul evidențiază o nouă concepție de utilizare a producției agricole: constituirea fondului de consum agroalimentar local, județean, concomitent cu fondul de stat centralizat. În aceste condiții, crește răspunderea organelor locale ale puterii de stat în conducerea întregii activități economico-sociale

Marin NEAGU

³ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Ed. politică, București, p. 67.

⁴ Op. cit., vol. 13, p. 522.

⁵ Idem, p. 522.

(Continuare în pag. 14)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

ACTIVITATEA DE CERCETARE GEOLOGICĂ ÎN SPRIJINUL DESCOPERIRII DE NOI RESURSE MINERALE

ÎNTREAGA ACTIVITATE DE CERCETARE GEOLOGICĂ este subordonată realizării dezideratului major, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R.: independența energetică a României până la sfârșitul acestui deceniu și asigurarea economiei naționale într-o proporție cât mai mare cu materii prime minerale din resurse interne. Realizarea acestui obiectiv de o deosebită importanță pentru progresul economico-social al țării noastre înseamnă intensificarea cercetărilor geologice pe întreg teritoriul țării, precum și pe platoul continental românesc al Mării Negre, în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței, gaz metan, ape subterane termale, cărbuni, sisturi bituminoase, minereuri feroase, neferoase și auro-argentifere, metale rare și disperse, de substanțe nemetalifere precum și de alte substanțe minerale utile.

În actualul cincinal se prevede o amplificare fără precedent a activității geologice, de aproape 1,6 ori față de realizările din cincinalul 1976—1980; din totalul fondurilor alocate circa 68% sînt destinate creșterii rezervelor de substanțe minerale purtătoare de energie — petrol, gaz metan, cărbuni, sisturi bituminoase și carbunoase, ape geotermale și nisipuri petrolifere. Paralel cu eforturile făcute pentru punerea în evidență de noi rezerve geologice se va acorda o mai mare atenție gospodăririi judicioase a bazei de materii prime minerale cunoscute. Transpunerea în viață a acestui imperativ reclamă sporirea preocupărilor pentru protecția și exploatarea rațională a zăcămintelor. Acest lucru este cu atât mai necesar cu cît, pentru rezervele active de minereuri (cărbuni, petrol) și alte substanțe minerale, există tehnologii moderne de extracție și valorificare. Este un argument în plus care atestă preocuparea Ministerului Geologiei, a organului său de control geologic minier, de a veghea pentru ca din zăcămintele aflate în exploatare să nu rămînă în subsol nici o tonă de rezervă neextrasă.

Cercetarea sistematică a spațiilor și formațiilor geologice încă neinvestigate

POTRIVIT PREVEDERILOR PROGRAMULUI DE CERCETARE GEOLOGICĂ, elaborat la indicația secretarului general al partidului, printr-o largă consultare a cadrelor cu o bogată experiență în domeniul geologiei — academicieni, profesori universitari, specialiști — și cu colaborarea unor factori de răspundere din organe centrale și de sinteză, lucrările geologice se vor intensifica și se vor extinde, practic, pe întreg teritoriul țării, pentru toate substanțele minerale necesare economiei naționale. Aceasta ține seama de structura geologică a teritoriului țării noastre, de gradul de cercetare și valorificare a substanțelor minerale, de prognoza privind posibilitățile de descoperire de noi zăcăminte și prezintă câteva obiective care merită să fie relevate.

Astfel, se prevede trecerea la cercetarea sistematică a spațiilor și formațiilor geologice încă neinvestigate sau a căror in-

vestigare este la început. În această categorie intră, pentru hidrocarburi, cercetarea formațiunilor situate la adîncimi de peste 4000 m și platoul continental românesc al Mării Negre, iar pentru substanțe minerale utile solide formațiunile situate la adîncimi mai mari de 1000 m în unele provincii metalo-genetice și bazine carbonifere, precum și a zonelor cu mineralizație mai scăzută, cum sînt cele de diseminare cuprifera sau cele de impregnație polimetalică, considerate pînă nu de mult ca neeconomice pentru a fi exploatare. În același timp se va pune un accent deosebit pe cercetarea din noi puncte de vedere a formațiunilor geologice și zonelor de acum cunoscute ca purtătoare de acumulări de substanțe minerale utile, corespunzător cu cele mai recente progrese ale concepțiilor geologice, privind condițiile de acumulare a substanțelor minerale și de valorificare a acestora. În aceste zone există premise de conturare de noi rezerve și de valorificare eficientă în cadrul capacităților de producție existente. Este de menționat totodată că, în actualul cincinal, creșterile de rezerve de substanțe minerale utile sînt mai mari decît extracția prevăzută, ceea ce va avea ca efect îmbunătățirea gradului de asigurare a extracției cu rezerve.

O caracteristică deosebită a programului o reprezintă **amplificarea și diversificarea cercetărilor tehnologice pentru atragerea în circuitul economic de noi zăcăminte și substanțe minerale utile**. În acest context este necesar să arătăm că țara noastră are o structură geologică complexă și o bogată tradiție în cercetarea geologică, ceea ce a determinat evidențierea unei mari varietăți de substanțe minerale utile. Cu toate acestea, la unele materii prime minerale și combustibili minerali nu pot fi satisfăcute în întregime nevoile mereu mai mari ale economiei naționale. Trebuie precizat însă că nu este vorba de epuizarea acestor resurse, ci de o creștere a gradului de dificultate în evidențierea lor și în punerea la punct a tehnologiilor de preparare și extragere a elementelor utile.

Pentru grăbirea introducerii în circuitul economic a rezervelor descoperite, s-a trecut la efectuarea de lucrări miniere în faza de cercetare geologică, în amplasamente și cu profile care să servească și viitoarelor exploatare. Este vorba de executarea unor abataje și cariere experimentale, galerii și mine pilot. De asemenea, pentru mecanizarea săpării puțurilor miniere la obiective cu condiții hidrogeologice grele, în special la cărbuni, s-a experimentat și se va extinde tehnologia de săpare a acestora cu instalații de foraj, realizîndu-se două puțuri la Borod-Borozel și s-au programat altele la Baraolt și Palazu Mare. Aceste noi orientări presupun îmbunătățirea dotării tehnice, modernizarea acesteia și o mai bună utilizare a parcului de aparatură și utilaje existent. Aparatura folosită în prospecțiunea geofizică se cere să aibă un grad ridicat de tehnicitate și să permită obținerea unui volum mare de date, neafectate de perturbații. Numai în acest fel se va putea îmbunătăți eficiența geologică și economică, se vor găsi soluții pentru descoperirea de noi zăcăminte și atragerea în circuitul economic. De aceea, este necesar ca împreună cu ministerele cu care colaborăm să asigurăm aparatura, utilajele și materialele

diversificate în cantitățile și de calitatea cerută de condițiile grele de lucru din activitatea geologică, în conformitate cu prevederile programului de dotare.

Direcții de acțiune pentru realizarea programelor

ACTIVITATEA DE CERCETARE GEOLOGICĂ pe 1981 s-a caracterizat printr-o mobilizare mai mare a forțelor umane și materiale, pentru realizarea unor obiective importante trasate de conducerea de partid și de stat. Au fost puse astfel la dispoziția cercetării geologice mijloace financiare reprezentând aproape 7 miliarde lei, pentru efectuarea de lucrări geologice, în afara celor alocate pentru dezvoltarea tehnico-materială. Activitatea de cercetare geologică s-a încheiat în anul trecut cu un bilanț pozitiv, realizându-se prevederile de plan privind principalii indicatori tehnico-economici, precum și creșterile de rezerve la toate substanțele minerale utile. Dintre rezultatele mai importante menționăm: **descoperirea a 27 zăcăminte de petrol și gaze precum și extinderea suprafețelor productive pe 27 structuri de petrol și 16 de gaze.**

Realizările înregistrate ar fi putut fi și mai bune, dacă nu ar fi fost influențate negativ de unele deficiențe. Astfel, s-a înregistrat o însemnată rămânere în urmă la forajul geologic, în special la cel de deschidere, al cărui scop principal este punerea în evidență a noi zone și obiective productive, pe care să se poată concentra ulterior lucrările de conturare. Deși în ultimul timp se remarcă un reviriment în ce privește descoperirile de rezerve rezultatele obținute încă nu se situează la nivelul exigențelor și necesităților actuale ale economiei. De aceea va trebui ca în continuare specialiștii din Ministerul Geologiei și Ministerul Petrolului, care răspund împreună de realizarea planului de sporire a rezervelor de petrol și gaze să-și mobilizeze eforturile pentru creșterea ritmului de descoperire de noi resurse. În acest scop o deosebită atenție va fi acordată în anul 1982 intensificării și finalizării lucrărilor de foraj de cercetare geologică de deschidere, îndeosebi la zonele și la obiectivele cu un grad mai redus de cunoaștere precum și a celor situate la mare adâncime.

La **apele geotermale** s-au obținut rezultate bune la Carei (județul Satu Mare), Mărghița, Ciumeghiu, Oradea și Mihai Bravu (județul Bihor), Arad și Curtici (județul Arad), Lovrin și Sinnicolaul Mare (județul Timiș). Valorificarea pe scară mai largă a apelor geotermale este încetinită în această etapă de restricțiile impuse de evacuarea apelor uzate, datorită caracterului lor nociv, precum și gradului ridicat de mineralizație. Pentru rezolvarea acestor dificultăți sînt în curs cercetări și experimente pentru reinjectarea apelor în subteran sau epurarea lor pentru a fi deversate în emisarii de suprafață. De asemenea, se fac cercetări pentru combaterea depunerilor de săruri pe coloanele sondelor și conductele de transport, precum și pentru asimilarea unor pompe submersibile care să poată lucra la temperaturi de 100—150°C.

La **cărbuni**, prin cercetările efectuate s-au evidențiat strate de huiță în perimetrele Chiacovăț—Ostrețu și Pregheda din Banat, strate de lignit în perimetrele Livezile, Maiag, Terprezița, Dilga, Cizieni și Jupinești—Musculești din Oltenia, în perimetrele Vulcan—Pandele și Valea Dimboviței—Valea Neajlovului din Muntenia, în perimetrele Sinersig, Vișag și Darova din bazinul Lugoșului și Caransebeș—Balta Sărată; rezultate favorabile au mai fost obținute și în perimetrele Tîrșoț din bazinul Oaș, Vad-Borod și Oradea—Biharea, precum și în perimetrul Zimbor—Dolu pentru **cărbune brun**. Lucrările geologice pentru cărbuni sînt concentrate în zonele cu cele mai bune perspective, precum și în zonele deficitare în resurse energetice. De asemenea, se acționează pentru creșterea gradului de cunoaștere a rezervelor din bazinul Petroșani și pentru predarea spre exploatare a unor noi perimetre în Oltenia.

Cercetările pentru **mineruri feroase** s-au soldat cu rezultate favorabile la Rușchița — Pîrful cu Raci, la Ciungani, Delnița, Băisoara, Răzoare și Iulia; de asemenea, s-au conturat lentile de minereu de mangan la Oita sud, și Drăcșani și Ulm-Sihăstria.

Pentru **mineruri neferoase**, lucrările de cercetare s-au desfășurat în majoritatea zonelor și perimetrelor de perspectivă, obținându-se rezultate favorabile în sectoarele Ogașu Grecilor — Apele Albe Stinăpări, Ungurelu și Rușchița din Banat, Cobășel din Munții Rodnei, Crucea, Pîrful Cînelui, Leșu Ursului și Valea Putnei din Munții Bistriței, precum și la Baia de Aramă, Movila Săpată, Văliug, Boița — Hațeg, Vețel, Muncel, Cicirlău. Roata est și în zona coastei Luncăceasa — Ivășcoia.

Rezultate pozitive s-au obținut și în cercetările pentru **bauxită**, în Munții Pădurea Craiului, **baritină** la Holdița —

Broșteni și Aluniș—Clife: **argile refractare**, în perimetrul Alur din Munții Pădurea Craiului și la Anina — Kûbek; **nisipuri coalinose și silicioase**, la nord de Aghireș, precum și pentru roci caolinizate la Stejera.

Cu toate că în anul 1981 în activitatea de cercetare geologică pentru substanțe minerale utile solide s-au obținut unele rezultate pozitive, trebuie să subliniem că au existat numeroase deficiențe și greutăți. Ca urmare, au fost stabilite măsuri de descoperire de noi rezerve de huiță care să conducă în cel mai scurt timp la creșterea producției de cărbune cocsificabil și respectiv la reducerea importului de cocs. La **mineruri de fier**, atacarea programului de cercetare cu lucrări miniere a zăcămintului de la Palazu Mare s-a făcut cu întârziere. Rămîneri în urmă se constată și în ce privește punerea la punct a tehnologiilor pentru stabilirea condițiilor de valorificare a minerurilor sărace sau greu preparabile, de fier și neferoase. În acest sens este necesar să se sporească colaborarea cu Ministerul Minelor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini pentru adaptarea tehnologiilor de preparare și extragere la caracteristicile rezervelor ce se descoperă și nu invers, adică să se solicite rezerve pentru tehnologiile existente.

La mineruri auro-argentifere se prevede intensificarea lucrărilor de prospecțiune și exploatare în zone noi, cu premise geologice favorabile, în provincii metalogenetice sau structuri geologice în care sînt prezente și mineralizații neferoase, precum și cercetarea unor zone aluvionare. De asemenea, trebuie insistat mai mult și pentru substanțele nemetalifere, cu precădere pentru cele deficitare (baritină, caolin și argila refractară de calitate), pentru care au fost elaborate programe prioritare de intensificare a cercetărilor.

Investigații complexe, de largă perspectivă

ESTE ȘTIUT că România se situează printre țările care nu-și asigură în întregime necesarul de materii prime minerale și energetice din producție internă, fiind nevoită să importe însemnate cantități de minereu de fier, cărbune cocsificabil, petrol și alte substanțe minerale utile. Pornind de la aceasta, Ministerul Geologiei a inițiat o serie de acțiuni, care vizează perfecționarea activității geologice în scopul creșterii ritmului de descoperire a noi rezerve și a valorificării complete și complexe a patrimoniului național de substanțe minerale utile.

O acțiune importantă în această direcție o constituie **elaborarea, în prima parte a anului 1982, a programului de valorificare superioară și de creștere a bazei de materii prime minerale**. În cadrul acestui program se va determina potențialul de substanțe minerale utile pe unități structurale majore sau provincii metalogenetice, pe baza cărora se vor stabili căile și volumele de lucrări necesare transformării rezervelor de prognoză în rezerve industriale. Programul va cuprinde, de asemenea, balanța de materii prime minerale, modul de acoperire a necesarului economiei naționale, gradul de asigurare cu rezerve a producției, măsurile de creștere a bazei de materii prime din resurse interne și de valorificare superioară a rezervelor introduse în exploatare.

Obiectivul principal al acestui program îl constituie predarea pentru exploatare a zăcămintelor cu cercetare geologică și tehnologică încheiată și selectarea zăcămintelor la care să se impulsioneze cercetările pentru crearea condițiilor de fundamentare a investițiilor și producției. În același timp sînt în curs de elaborare criterii noi de exploatare rațională a zăcămintelor de substanțe minerale utile, prin care se urmărește valorificarea tuturor elementelor utile conținute în zăcămintele și realizarea unui grad de recuperare cât mai mare a rezervelor.

Trebuie subliniat că rezultatele bune obținute în producția minieră și petroliferă au evidențiat de fiecare dată însemnătatea colaborării strînse și continue între specialiștii din activitatea geologică și cea extractivă. Numai printr-un efort comun, bine corelat în toate fazele, începînd cu prospectarea zăcămintelor și pînă la exploatarea lor efectivă, se poate asigura atât creșterea rezervelor cât și exploatarea lor rațională și eficientă. În acest cadru de amplă mobilizare și participare într-un sector de primă importanță în economia țării, lucrătorii și specialiștii din activitatea geologică sînt hotărîți să acționeze cu toate forțele și răspunderea pentru a traduce în viață cerința de a îndeplini, în cele mai bune condiții, misiunea de mare însemnătate privind asigurarea patriei cu materii prime minerale și energetice.

Gogu DRAGNE
Ministerul Geologiei

PRODUCȚIA FIZICĂ – REALIZATĂ RITMIC, LA TOATE SORTIMENTELE

UNA DIN SARCINILE PRIORITARE în economie este realizarea de către fiecare întreprindere a producției fizice planificate în mod ritmic și la toate sortimentele. În făptuirea acestei sarcini este o consecință și în același timp o condiție a desfășurării normale a proceselor de producție. De altfel, practica a demonstrat cu prisosință că realizarea planului la toate sortimentele, în termenele fixate, asigură și o bună legătură între toate unitățile care cooperează la fabricarea de produse finite complexe.

În acest context, sarcini deosebite revin întreprinderilor Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic și rafinării (C.I.U.T.C.R.), care execută o gamă largă de instalații, echipamente și utilaje destinate industriei chimice, petrochimice, rafinăriilor, industriei alimentare și tehnicii frigului, armături industriale, ventilatoare și pompe. În actualul cincinal se asigură de către centrală peste 85 la sută din necesarul de utilaje tehnologice pentru dezvoltarea și modernizarea industriei chimice și 80 la sută pentru industria alimentară, concomitent cu crearea de resurse disponibile pentru export.

Ținând seama de complexitatea și diversitatea instalațiilor, atenția tuturor unităților centralei este concentrată spre fabricarea unor produse de înaltă calitate, capabile să satisfacă exigențe sporite. Se poate spune pe drept cuvânt că industria românească producătoare de utilaje tehnologice și-a căpătat un bun renume nu numai în țară ci și în străinătate, nenumărate întreprinderi fiind dotate și funcționând în prezent cu instalații și utilaje purtând inscripția „Made in Romania”.

Competitivitatea – atribut esențial al produselor

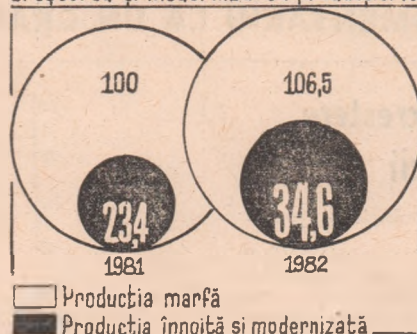
ÎN PRIMUL AN al actualului cincinal, producția de utilaje tehnologice, armături industriale din fontă și oțel, pompe și ventilatoare realizată de centrală a marcat o creștere de 8,12 la sută, în condiții comparabile față de anul precedent, în timp ce gradul de complexitate a crescut cu peste 35 la sută. Dinamica producției nete a fost de 11,5 la sută, iar planul de producție la export pe devize libere a fost depășit cu peste 20 la sută.

Dacă ne referim la modul în care s-au realizat majoritatea obiectivelor prevăzute în plan și contractelor economice încheiate cu diverși beneficiari, se poate aprecia că, față de trecut, în 1981 s-a înregistrat un important salt calitativ, îndeosebi în domeniul modernizării produselor și asimilării de noi tipuri de utilaje și instalații. De altfel, este necesar să subliniem că în afara

produselor tipizate, o bună parte din acestea sînt unicate, realizarea lor impunând eforturi deosebite. Ridicarea nivelului calitativ al producției se reflectă mai ales în aceea că **ponderea produselor noi și reproiectate din totalul producției marfă a fost în anul trecut de 23,4 la sută**. În 1981 au fost asimilate un număr de 148 prototipuri și puse în fabricație 125 utilaje noi printre care: scrubere și stripere pentru instalațiile de fabricație a ureei, oxidatoare pentru instalațiile de producerea oxidului de etilena, fermentatoare pentru instalația de enzime, chiolbași pentru foraj de 200 și 350 t, supercentrifugă cu capacitatea de 35–75 t zahăr la 24 ore, pompe de proces pentru industria chimică și rafinării care lucrează în medii corozive și inflamabile etc.

Pentru realizarea în bune condițiuni a acestor utilaje, au fost desfășurate largi acțiuni de **innoire și îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație**, atât în sectoarele calde și prelucrătoare, cât și în sectoarele de montaj-sudură. Introducerea și extinderea lor a permis reducerea cheltuielilor de producție cu 46,628 milioane lei și a consumului de metal cu 3 054 t, din care 2 029 t laminate. O atenție deosebită a fost a-

Creșterea și modernizarea producției-%

cordată și în domeniul îmbunătățirii tehnologiilor de lucru energointensive, reducându-se consumul de energie electrică la aceste operații cu 4 382 MWh și cu 3 130 mii normal metri cubi gaz metan. Totodată, prin creșterea gradului de mecanizare a operațiilor la lucrări de sudură, prelucrări mecanice și montaj a sporit mult productivitatea muncii, înregistrându-se o economie relativă de personal muncitor direct productiv de 247 persoane.

Cu toate că în dinamica realizărilor obținute la nivel de centrală sînt evidente, trebuie să spunem că față de sarcinile de plan prevăzute pe 1981 s-au înregistrat unele rămîneri în urmă. Această situație s-a datorat, pe de o parte, unor neajunsuri în pregătirea producției și contractarea din

vreme a comenzilor, iar pe de altă parte faptului că a trebuit să se facă față unor sarcini sporite pentru export. La aceste cauze s-au adăugat și dificultăți create de colaboratori — neaprovizionarea la timp cu unele materiale (sortimente din oțel înalt aliat, unele subansamble și elemente de completare), neasimilarea la timp de către furnizori, a unor repere care intrau în componența unor produse complexe, a unor tipuri de pompe etc.

Cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterile și aprobarea sarcinilor pentru 1982 s-au conturat orientări și s-au luat măsuri ferme care să prevină și să elimine fenomenele nefavorabile realizării integrale și la termenele stabilite a producției fizice la toate sortimentele. În acest sens se va acționa mai hotărît pentru :

- **utilizarea potențialului disponibil pentru asimilarea de noi tipuri de produse** (compensatoare de dilatație și burdufuri metalice din oțeluri speciale, robinete și ventile speciale pentru utilajul alimentar și mașinile de prelucrat cauciuc, supape de siguranță cu arc pentru instalații energetice), **diminuînd efortul valutar la import cu aproximativ 8 mil. dolari în 1982 și circa 12 mil. dolari în 1983 ;**

- **reducerea adaosurilor de prelucrare în secțiile de turnătorii și foraj unde, deși s-au obținut unele realizări bune în anul trecut, există încă posibilități de diminuare a consumurilor specifice pe unitatea de produs**. Pe această cale se va putea obține **reducerea cu 28 la sută a pierderilor tehnologice și îmbunătățirea coeficientului de utilizare cu 1,1 la sută la laminate și cu 5,3 la sută la alte sortimente de metal**.

Pregătirea temeinică a fabricației, o acțiune cu implicații profunde

PENTRU ACEST AN, la nivelul centralei planul la producția fizică prevede o creștere de 6,5 la sută față de realizările din anul precedent și sporirea exportului de utilaje și instalații tehnologice cu 8,2 la sută. Pentru înfăptuirea acestor sarcini au fost luate din timp, atât la nivelul centralei cât și al fiecărei întreprinderi componente, măsuri tehnico-organizatorice deosebite.

Multitudinea și complexitatea problemelor privind fabricația de utilaje și instalații tehnologice, precum și diversitatea mare a produselor realizate în întreprinderile centralei au impus o organizare superioară a producției în cadrul căreia planificarea și pregătirea din vreme a loturilor de fabricație o-

cupă primul loc. Pregătirea fabricației, lansarea în producție din vreme a comenzilor au ca scop, în primul rând, realizarea ritmică a tuturor sortimentelor, a indicatorilor de eficiență și calitate prevăzuți în planul fiecărei întreprinderi. De aceea, încă din faza de concepție a elaborării tehnologiilor de lucru se caută asigurarea, în atelierele și secțiile întreprinderilor, a condițiilor necesare execuției comenzii respective în conformitate cu obligațiile asumate în contractele economice și la un nivel de eficiență corespunzător.

În acest context trebuie menționat faptul că pentru 80 la sută din producția realizată — utilaj chimic și rafinării, metalurgic, părți specifice centrale, utilaje pentru acoperiri metalice, armături industriale din fontă și oțel (cu excepția pompelor, ventilatoarelor și utilajului alimentat în parte) — proiectarea produselor se realizează în institute care aparțin altor centrale și chiar altor ministere. Acest lucru face ca posibilitatea de a se acționa direct chiar din faza de proiectare pentru realizarea unor produse cu consum redus, care să cuprindă piese cu tehnologie adecvată capacităților productive, specificului, experienței și acumulărilor tehnice ale întreprinderilor producătoare să nu fie întotdeauna posibilă. În acest sens se impune, după părerea noastră,

preluarea elaborării documentației de execuție pentru utilaje de către întreprinderile constructoare, asigurându-se astfel o legătură mai strinsă și mai eficientă în ciclul proiectare-producție. Cu atât mai mult cu cât în momentul de față producția de utilaje tehnologice în general, marcată prin caracterul ei de unicat, ne-

cesită un efort sporit atât în pregătirea tehnologică ce se realizează în întreprinderi, cât și în aprovizionarea tehnico-materială.

Acțiuni deosebite au fost derulate și în alte direcții, cum ar fi **promovarea progresului tehnic.** În 1982 se acționează cu mai multă vigoare pentru **ridicarea continuă a gradului de înnoire a producției, astfel ca la sfârșitul anului, ponderea produselor noi și modernizate din totalul producției marfă să reprezinte 34,6 la sută, cu un grad de complexitate tehnică de peste 40 la sută.** Un volum important din acestea îl reprezintă asimilarea unor utilaje, mașini și instalații de importanță deosebită, cum sunt: presă de vulcanizat anvelope de 85 țoli, instalații complexe de separare a gazelor naturale, presa pentru vulcanizat curele trapezoidale de capacități diferite, coloane de proces și schimbătoare de căldură de mare capacitate care lucrează în medii de lucru agresive și la temperaturi ridicate, confecționate din oțeluri speciale și cu granulație fină, linie de fabricare a uleiurilor hidrogenate cu capacitate 35 t/24 h etc.

Realizarea noilor produse, a indicatorilor de eficiență se materializează prin aplicarea în producție a unui număr de peste 80 tehnologii și procedee noi de lucru al căror aport se estimează în reducerea cheltuielilor de producție cu circa 76 milioane lei, a consumului de energie cu peste 5 000 MWh și 4 000 Nmc gaz metan, iar prin recuperarea și reutilizarea resturilor și capetelor de table, țevi și laminate economie de metal se va situa în jur de 2 800 t.

Concomitent cu acestea, încă din anul precedent au fost create condiții pentru extinderea pe scară largă a meca-

nizării în așa măsură încât să se asigure ridicarea productivității muncii echivalentă cu o economie relativă de personal muncitor de peste 650 persoane. Totodată, pe liniile de prelucrare a armăturilor industriale de la întreprinderea de armături Zalău au intrat în funcțiune mașini agregat executate cu forțe proprii în cadrul programului de autoutilitare, fapt ce va mări considerabil productivitatea muncii la prelucrarea armăturilor. De asemenea, au fost realizate linii de montaj echipate cu dispozitive de lucru la întreprinderea de pompe București și întreprinderea de armături Strehala, linii specializate de lucru pentru confecționarea țevilor cu aripioare de tipuri diferite la I.U.C.—„Grivița Roșie” și I.M.U.C.—București.

O serie de acțiuni ce se vor desfășura în continuare vizează modernizarea produselor de sudură și placare prin extinderea și la celelalte întreprinderi din centrală a dispozitivelor și liniilor de sudură-placare realizate la I.U.C.—Ploiești. Numai în domeniul sudurii vor fi omologate în acest an peste 200 procedee noi de lucru pentru cupluri diferite de materiale ce urmează a fi sudate. Prin implementarea procedeelelor noi de sudură în întreprinderile centrale, nivelul de mecanizare și automatizare la această operație de bază va spori de la 55 la sută la peste 70 la sută, asigurându-se astfel o creștere corespunzătoare a calității sudurilor, scăderea volumului de remanieri la aceste operații de la 12,5 la 6 la sută, precum și o economie de filme Roentgen din import de circa 2 milioane lei.

Gelu OSANU

șef serviciu tehnic
Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii

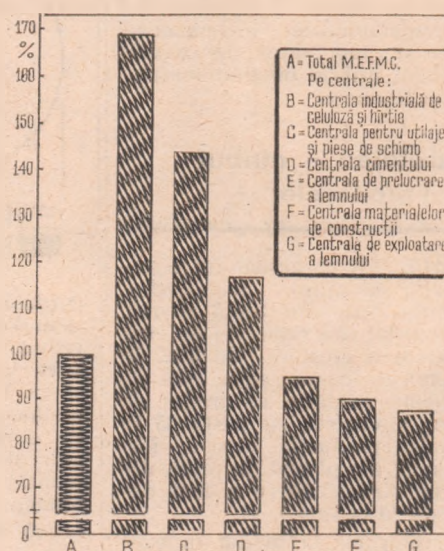
PENTRU 1982 sarcina de creștere a productivității muncii la nivelul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții este mai mare cu peste 5% față de anul precedent, diferențiată pe centrale, în funcție de structura producției, de gradul de dotare tehnică și de alte elemente care determină nivelul acestui indicator (vezi graficul). Ca urmare, economia relativă de personal de pe urma creșterii productivității muncii reprezintă 21,5 mii oameni, din care aproape jumătate (44,7%) urmează să se obțină pe seama progresului tehnic, și anume: ridicarea gradului de mecanizare a proceselor de producție (introducerea liniilor de fabricație mecanizate și a mașinilor noi, extinderea autototărilor etc.); ridicarea gradului de automatizare a proceselor de producție (introducerea de instalații și mașini automate, înlocuirea mașinilor și instalațiilor automate uzate fizic și moral etc.); perfecționarea tehnologiilor de fabricație și introdu-

cerea de tehnologii și produse noi.

O pondere însemnată (47,1% din total) o au economiile relative de personal de pe urma organizării mai bune a muncii, cum ar fi aplicarea de norme și normative de muncă îmbunătățite, extinderea aplicării formei de retribuție în acord global, creșterea ponderii muncitorilor calificați și a celor poli-calificați, optimizarea lucrului la mai multe mașini ș.a.

Un rol important în creșterea productivității muncii și respectiv în economia relativă de personal (17,5%) o deține organizarea producției, cu măsuri vizând creșterea indicelui de utilizare a parcului de mașini și utilaje; aplicarea în mai mare măsură a tipizării și standardizării pieselor, subsansamblelor produselor și tehnologiilor de fabricație; îmbunătățirea organizării activităților indirecte productive și de servare etc.

Cadrul propice pentru mobilizarea rezervelor potențiale ale sectoarelor și secțiilor de producție îl constituie programele de măsuri privind creșterea

Nivelul productivității muncii în activitatea industrială la centralele M.E.F.M.C. în 1982.

productivității muncii. Ele vizează mobilizarea rezervelor potențiale, având în vedere faptul că în 1981 sarcina de ridicare a productivității muncii nu a fost îndeplinită cu aproape 3%. De aceea, este necesar ca

unitățile industriale să urmărească permanent îndeplinirea întocmai și la termen a fiecărei măsuri din program, cale certă de asigurare a creșterii productivității muncii prevăzută în plan.

RIDICAREA CALITĂȚII ȘI A COMPETITIVITĂȚII, COMPONENTE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI

○ COMPONENTA esențială a activității economice desfășurate în cincinalul calității și al eficienței o reprezintă mobilizarea întregului potențial pentru realizarea unor produse cu performanțe tehnico-funcționale superioare, capabile să contribuie la satisfacerea la un nivel cât mai ridicat a cerințelor beneficiarilor industriali interni, ale populației și ale exportului. Desigur, calitatea înaltă are un cost al ei, presupune un efort sporit de creativitate, o investiție superioară de inteligență tehnică, disciplină tehnologică și, de ce să nu recunoaștem, și unele cheltuieli suplimentare față de medie, în unitățile producătoare. Această constatare — care din păcate monopolizează exclusiv atenția unor specialiști — trebuie însă completată cu una la fel de reală, care se mai uită uneori. Calitatea ridicată a produselor fabricate înseamnă — ceea ce este foarte important pentru o economie modernă — competitivitate ridicată pe piață, acoperirea unei game mai largi de cerințe fără consum suplimentar de resurse la nivelul de economie, deci eficiență sporită în ansamblu.

Încă din primul an al actualului cincinal, în economia românească s-au obținut realizări însemnate pe linia unei calități și competitivități sporite:

- a fost concepută și asimilată în fabricație o gamă largă de produse și tehnologii cu caracteristici superioare celor realizate până în prezent, au fost re-proiectate multe dintre cele existente deja în fabricație cu efecte favorabile asupra parametrilor lor tehnico-funcționali, de fiabilitate, de confort etc.
- a fost sporit în procesul de fabricație gradul de respectare a prevederilor documentației tehnice de execuție prin întărirea disciplinei tehnologice la nivelul locurilor de muncă, extinderea utilizării metodelor eficiente de control activ, preventiv pe fluxul de fabricație, creșterea gradului de calificare și poli-calificarea a cadrelor, îmbunătățirea — în unele cazuri — a modului de desfășurare a aprovizionării tehnico-materiale, perfecționarea activității de metrologie, autorizarea unui număr însemnat de laboratoare de acest gen, a unor

ateliere de reparat mijloace de măsurare ș.a.

În anul 1982, în lumina sarcinilor de mare responsabilitate ale acestui cincinal în vederea obținerii unei noi „calități a calității” realizate până în prezent în economie, în toate unitățile economice, se cere înfăptuită o amplă concentrare de preocupări în vederea ridicării în continuare, la un nivel superior, a performanțelor calitative ale produselor românești, a competitivității lor, ca surse importante de sporire a eficienței.

În acest cadru, analiza pe care o pre-

ducerea costurilor aferente producției sale, în primul rând a cheltuielilor materiale (tabelul nr. 1). Și nu numai atât. Performanțele superioare sînt capabile să determine economii materiale substanțiale la producător, consumînd mai puțină materie și energie în exploatare pentru realizarea unei cantități similare de produse de aceeași calitate și necesitînd consumuri, diminuate pentru reparații și întreținere.

Iată de ce apreciem că, pentru a spori calitatea, gradul de competitivitate al produselor și eficiența fabricației, este necesar ca **atenția specialiștilor**

Tabelul nr. 2

Dinamica structurii activității de asigurare a calității produselor

	Activități :		Total (în %)
	asigurarea clasei de calitate (pondere în total)	asigurarea calității de conformitate (pondere în total)	
Estimări medii pentru cincinalul 1966—1970	40	60	100
Estimări medii pentru cincinalul 1976—1980	55	45	100
Niveluri necesare pentru sporirea competitivității	60—65	40—35	100

zentăm în acest articol își propune să sugereze unele direcții de acțiune capabile să conducă, după opinia noastră, la realizarea unor sporuri de calitate la producător, de competitivitate pe piață, de eficiență pe economie.

Creativitatea — sursă de diminuare a costurilor

CREATIVITATEA are un impact considerabil atât asupra creșterii parametrilor tehnico-funcționali ai produsului, a calității sale în exploatare și, implicit, asupra eficienței nu numai prin creșterea competitivității, ci și prin

lor să fie concentrată spre deplasarea priorităților de la asigurarea calității de conformitate cu prevederile documentației de execuție la realizarea unor produse noi sau îmbunătățite, cu clase de calitate superioare (tabelul nr. 2). Bineînțeles aceasta fără a neglija cu nimic atenția care trebuie acordată în continuare controlului riguros al calității de conformitate. În acest cadru apare necesară realizarea unei concentrări sporite de forțe în vederea urmării mai riguroase de către instituțiile de cercetări de specialitate și de către întreprinderile producătoare a scurtării perioadei de asimilare a produselor noi, efectuării complete din fază de proiect a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate. La înnoirea producției o importanță mare o prezintă și **necesitatea elaborării** — în cadrul documentației tehnice de execuție — a unor programe tehnologice de control, realizate în comun de cercetare și producători, prin care să se stabilească într-o viziune unitară modul și durata de efectuare a operațiunilor de control, aparatul de verificare necesară, calificarea personalului etc. Un accent deosebit în cadrul lor se cere pus pe **creșterea contribuției controlului activ și preventiv** în asigurarea calității prin:

- sporirea calificării cadrelor de execuție și a controlorilor de calitate,
- întărirea exigenței comisiilor de recepție a materilor prime,
- pregătirea din vreme a activităților de control pe flu-

Tabelul nr. 1

Influența modernizării produselor asupra creșterii performanțelor și diminuării consumurilor materiale

Produsul	Tipul	Masa (kg)	Puterea	Performanțe de funcționare	Indice de consum specific (kg metal/1 000 lei produse)
Prese hidraulice	PHM 150	7 500	8,5 KW	150 tf	33,3
	PH 200	6 700	8,6 KW	200 tf	26,3
Excavatoare pe șenile	E 06	19 700	190 CP	80 m ³ /h	51,5
	S 601	15 400	65 CP	90 m ³ /h	29,1

Tabelul nr. 3

Dinamici în structura costurilor calității în cazul aplicării gestiunii calității (din experiența unei întreprinderi constructoare de mașini)

Perioada	Structura costurilor calității :				Total
	Cheltuieli de prevenire a apariției defectelor	Cheltuieli de identificare a defectelor	Costul defectelor	Beneficiu	
În anul anterior aplicării	10	26	64	—	100
În anul următor aplicării	20	20	41	19	100

xul producției înainte de începerea fabricației.

Toate acestea nu înseamnă însă deloc că cheltuiala de materii prime și materiale, de combustibil și energie este indiferentă, chiar dacă nivelul calitativ, performanțele tehnico-funcționale, estetice și de confort ale produselor sînt foarte înalte. Și în acest domeniu creativitatea trebuie și poate să aducă un aport mult sporit. În acest cadru revenim asupra observației că experiența românească precum și cea existentă pe plan mondial confirmă că **fabricarea unor produse cu performanțe superioare nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară.** Este posibil și necesar, că în condițiile actualei crize mondiale a materiilor prime, problema să fie privită și invers, și anume ca unitățile producătoare, ținînd seama de cerințele beneficiarilor, să pună la punct o politică de produs în funcție de materiile prime existente, disponibile, accesibile, pentru a le valorifica în produse de calitate superioară. **Se impune, în această optică nouă, un efort creativ sporit al specialiștilor noștri în direcția diversificării gamei de fabricație, în așa fel ca toată materia primă disponibilă să fie valorificată în produse de calitate superioară.** Fără îndoială, acest lucru nu este foarte ușor: apreciem însă că el este posibil prin valorificarea superioară a valorosului potențial tehnic și uman disponibil în unitățile economice, care se situează la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial. Desigur, și prin renunțarea mai consecventă la unele practici — care mai persistă în anumite întreprinderi — de a utiliza, dintr-o anume comoditate, invariabil aceleași materii prime pentru obținerea cărora se făcea pînă acum apel la importuri costisitoare. O acțiune fermă de revedere a concepției produselor pentru a fi mai bine utilizate materiile prime existente se poate realiza fără să dăuneze în nici un fel calității.

Cerințe în optimizarea corelației: performanțe superioare-cheltuieli materiale reduse

ATINGEREA OBIECTIVULUI cheltuieli minime pentru calitate optimă reprezintă o cerință de o importanță deosebită în acest an și cincinal. Pen-

tru că o sporire a eficienței nu înseamnă înnoire și competitivitate cu orice preț, nu înseamnă calitate superioară indiferent de cost, sau de cheltuiala de resurse. Dimpotrivă, în economia modernă nu este economic să se depășească un anumit optim care să permită obținerea unor produse de calitate corespunzătoare cu cheltuieli minime. Atîngerea zonei de optim în cadrul corelației calitate — costuri — competitivitate pune în evidență necesitatea de a se stabili opțiuni și priorități (la producător și beneficiar) — în ce privește nivelul calitativ, pornind de la cerința ca funcțiunea produsului să fie îndeplinită cu minimum de cheltuieli de producție și de exploatare.

Trebuie pornit de la observația că, pe plan mondial, și în economia noastră, o scurtă retrospectivă arată că de multe ori atenția producătorilor în rezolvarea corelației calitate — competitivitate — costuri a fost captată cu prioritate de reducerea costurilor interne, la unitatea producătoare. Fără îndoială că acestei lucru este util și necesar pentru producător atunci cînd se urmărește obținerea unor produse cu parametri calitativi ridicați, fără rebuturi, remanieri, capabile să îndeplinească și să satisfacă funcționalități și utilități sporite, cu consumuri tehnologice materiale și energetice scăzute. O astfel de optică prezintă avantaje certe și pentru beneficiar, deoarece acesta poate avea cheltuieli de funcționare și întreținere substanțial mai mici cu un produs care îndeplinește aceleași utilități dar este mai ușor, are un gabarit mai mic, este mai maniabil.

Nu trebuie uitat însă reversul medaliai. Asigurarea calității, a competitivității impune ca **urmărirea reducerii consumurilor materiale, a costurilor producției în general, să nu afecteze în nici un fel calitatea, să nu se facă în detrimentul performanțelor ridicate.** Apreciem util să reamintim în acest sens exemplul edificator al becului electric, care, conform standardului, trebuie să aibă o viață utilă de peste 1 200 de ore de funcționare. În desfășurarea procesului tehnologic de fabricație, dacă se reduc anumite operații, este adevărat că se înregistrează o anumită economie de manoperă și de materiale, dar în funcționare la beneficiar, viața utilă a becurilor electrice poate scădea sub 600 de ore. În cazul amintit, beneficiarul va avea nevoie — pentru a obține aceeași iluminare — de două

sau chiar mai multe becuri; o asemenea strategie de „eficiență” constituie o optică greșită, deoarece dacă ea aduce economii producătorului, ca atare, produce pagube la nivelul economiei, pentru că în acest caz societatea trebuie să cheltuiască resurse suplimentare pentru a acoperi cererea și consumul sporit al beneficiarilor necesar satisfacerii acelorași trebuințe. În plus, nu trebuie scăpat din vedere faptul că producătorii care practică o asemenea tactică, mai devreme sau mai târziu, vor avea dificultăți cu desfacearea producției.

Pledoarie pentru extinderea gestiunii calității produselor

ÎN CONDIȚIILE în care fiecare calitate are un cost al ei, considerăm util să subliniem faptul că, deși este firesc ca în anumite cazuri creșterea calității să determine o mărire relativă a cheltuielilor de fabricație la unele elemente ale costurilor la un anumit produs, aceste costuri suplimentare, pentru a fi eficiente, pentru a conduce la îmbunătățiri reale și eficiente ale calității trebuie să determine o reducere substanțială mai mare a cheltuielilor la celelalte elemente ale costurilor calității.

Acest lucru este pe deplin posibil, și specialiștii au la îndemînă în acest sens un instrument prețios, prea puțin utilizat însă. Este vorba de **gestiunea calității produselor**, care se bazează pe principiul — verificat în practica unor unități din țară și străinătate — că, printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate (prin intensificarea controlului preventiv și a preocupărilor pentru îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu standuri de probă etc.), se obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a costurilor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (tabelul nr. 3 — documentație mai amplă în „R.E.” nr. 27/1981). Pentru aceasta se cere insistat la nivelul factorilor implicați pentru realizarea unei interpretări unitare a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în adecvarea corespunzătoare a sistemului actual de evidență primară, care nu peste tot definește și evidențiază nemijlocit costurile calității în elementele lor componente, în trecerea pe calculator a desfășurării acestui sistem de gestiune.

În condițiile în care asigurarea unui nivel calitativ ridicat al întregii producții este un factor hotărîtor pentru sporirea eficienței în fiecare întreprindere, apare necesară mobilizarea sporită a potențialului productiv pentru ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, pentru sporirea competitivității și satisfacerea pe această cale la un nivel tot mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni, pentru lărgirea exporturilor.

Bogdan PĂDURE

Recentele Decrete ale Consiliului de Stat —

puternic stimulent pentru producătorii agricoli

Bazele economico-organizatorice ale autoconducerii și autoaprovizionării în agricultură

PROGRAMUL privind autoconducerea și autoaprovizionarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985, precum și Decretele Consiliului de Stat privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale și animale adaugă noi verigi lanțului de măsuri vizând **înfăptuirea noii revoluții agrare în condițiile unui mecanism economic perfecționat.** Aceste reglementări creează o bază economică corespunzătoare stimulării schimbului de produse între sat și oraș, prin cointeresarea materială a producătorilor agricoli în sporirea volumului și calității produselor vegetale și animale și, pe această bază, a livrărilor la fondul centralizat de stat. Creșterea producției în toate zonele țării se va realiza mai cu seamă printr-o organizare mai rațională a producției și a muncii, prin utilizarea mai completă și eficientă a resurselor materiale și umane în toate unitățile agricole de producție.

În același timp, prin noile măsuri s-a conturat sistemul integrat de **organizare și conducere a agriculturii pe baza principiilor autoconducerii și autoaprovizionării pe plan teritorial.** Acest sistem se realizează prin închiderea lanțului autogestivității pe întreaga agricultură, el fiind constituit din cele patru subsisteme care corespund treptelor ierarhice de structură și planificare a agriculturii: unitățile agricole și producătorii individuali, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, agricultura județelor, ansamblul agriculturii pe plan național.

Avantajele noului regim de contractări și achiziții

O **PÎRGHIE** importantă în funcționarea eficientă a sistemului de autoconducere și autoaprovizionare creat o reprezintă noul regim de contractări și achiziții a produselor agricole. El va contribui substanțial la realizarea unei concordante echilibrate între interesele producătorilor agricoli și interesele sociale generale. Prin recentele decrete ale Consiliului de Stat se urmărește stimularea unităților agricole socialiste și a gospodăriilor populației în a-și spori contribuția la volumul contractărilor și achizițiilor de produse agricole, prin creșterea producției la unitatea de suprafață și pe animal, ele primind — pe lângă prețurile de bază, actualizate — **prime de producție în bani**, diferențiate potrivit mai multor criterii economice.

Care sînt aceste criterii — și care sînt temeiurile care au pledat pentru aplicarea lor ?

În primul rînd este utilizat criteriul diferențierii primelor potrivit naturii produselor ce fac obiectul contractărilor și achizițiilor. În cadrul acestui criteriu, primele acordate pentru produsele vegetale variază între 4% la tutun și 59% la sfeclă de zahăr față de prețul de contractare, majoritatea celorlalte produse vegetale situîndu-se la un nivel al primelor ce variază între 17—20% și 23—36%. La laptele de vacă și bivoliță prima medie acordată este de 0,80 lei pe litru, la laptele de oaie și capră de cca. 0,50 lei pe litru etc. Diferențierea primelor pe produse are drept fundamentare necesitatea stimulării producătorilor în a spori producția și livrările către stat îndeosebi la produsele fie deficitare, fie de importanță majoră pentru economia națională, cum sînt de pildă sfecla de zahăr, plantele medicinale, porumbul, cînepa, legumele etc.

Al doilea criteriu de diferențiere este **forma de întreprindere agricolă producătoare** de produse ce fac obiectul contractărilor și achizițiilor. Deși tarifele acordate nu sînt diferite ca nivel la unul și același produs, ele se deosebesc în raport cu limitele de livrare a produselor pe hectar. De exemplu, dacă prima de 300 lei pe tonă de porumb este acordată întreprinderilor agricole de stat la o cantitate livrată ce variază între 3 500—4 000 kg la ha, aceeași primă este acordată cooperativelelor agricole de producție, membrilor cooperativelelor agricole și altor producători individuali la o cantitate livrată ce variază între 1 000—1 500 kg la ha; la lapte, prima de 0,40 lei pe litru se acordă întreprinderilor agricole de stat la o cantitate livrată de 2 000 litri pe fiecare vacă sau bivoliță, în timp ce aceeași sumă este acordată unităților agricole cooperatiste pentru o cantitate limită livrată de 1 000 litri, iar producătorilor individuali chiar pentru o cantitate de pînă la 500 l. De această dată, diferențierea primelor are la bază luarea în considerare a capacității tehnico-productive diferite a unităților agricole, a resurselor de intensificare de care pot dispune și a disponibilului potențial al producției marfă a acestora.

Pentru a stimula creșterea mai rapidă a randamentelor la hectar sau pe animal ale producției agricole și, pe această bază, a livrărilor de produse agricole, primele se diferențiază și **pe trepte** în cadrul unuia și aceluiași produs, diferențele față de media primei variînd în raport cu natura produsului și numărul de trepte stabilit. Astfel, la grîu, la o primă de 300 lei pe tonă, diferențierea se face pentru I.A.S. pe 4 trepte. Variațiile primei situîndu-se între 91% și 133% față de medie, în timp ce în cazul C.A.P. și al producătorilor individuali, diferențierea se face pe 7 trepte, ea variînd între 50% și 133% față de medie. La porumb, prima — a cărei medie este de 530 lei pe tonă — se diferențiază în I.A.S. pe 5 trepte, cu valori extreme de 56% și 122%, în timp ce pentru C.A.P. și producătorii individuali sînt stabilite 7 trepte, valorile extreme fiind de 47% și 122% față de medie etc.

Această diferențiere pe trepte a primelor ține seama și de criteriul zonalității teritoriale, care influențează randamentele la unitatea de suprafață ce pot fi obținute de către producători. De pildă, la grîu sînt chiar nominalizate județele care, amplasate fiind în zone mai puțin favorabile acestei culturi, beneficiază de prime egale la cantități de produse mai reduse la unitatea de suprafață. Considerăm că, pe măsură ce sistemul va fi experimentat, se va ține seama de faptul că și alte culturi — de pildă porumbul — trebuie să beneficieze de avantajele diferențierii zonale, ținîndu-se seama în mai mare măsură de rentabilitatea ce se creează în zone favorabile și de dificultățile ce sînt de înfruntat în zonele mai puțin favorabile.

Perfecționarea sistemului de contractări și achiziții este realizată în primul rînd prin reactualizarea prețurilor de bază la produsele animale, după ce în prealabil au fost reactualizate prețurile la produsele agricole vegetale. Este de reținut faptul că **la nivelul actual al prețurilor se asigură acoperirea cheltuielilor de producție la toate produsele agricole, dar la nivelul randamentelor planificate.** Cu alte cuvinte, corelația dintre prețul produselor agricole și costul lor este condiționată de atingerea unor parametri normați — și nu de cei realizați.

Consumul de muncă — la nivelul socialmente necesar

POTRIVIT teoriei economice, o asemenea condiție este pe deplin justificată, deoarece este vorba de respectarea condiției fundamentale a creării valorii — și anume ca parametrii luaiți în considerare să corespundă muncii socialmente necesare. Respectarea consumului de muncă socialmente necesar de către toți producătorii agricoli în procesul obținerii produselor vegetale și animale este o cerință obiectivă și, în același timp, o obligație ce le revine acestora. Totodată însă, apare și necesitatea asigurării tuturor condițiilor exogene producătorului, pentru ca el să poată respecta consumurile productive socialmente necesare. Avem în vedere faptul că dotarea tehnică pentru mecanizarea proceselor de producție este hotărâtoare, dar nu suficientă. Este nevoie de baze de reparații, care să repună în funcționare, la un nivel calitativ superior, mașinile defecte; de baza de aprovizionare, care să asigure procurarea tuturor pieselor de schimb cerute; de asigurarea cantităților de carburanți, lubrifianti prevăzute de normativele de consum în termenele cerute de fluxurile tehnologice. Experiența anilor trecuți a demonstrat că neasigurarea acestor condiții exogene unităților agricole a afectat atât costurile de producție, cât și nivelul producției obținute.

Abateri de la consumurile socialmente necesare s-au înregistrat și ca urmare a neasigurării îndestulătoare cu forță de muncă, mai ales în cooperativele agricole de producție. În anumite zone ale țării, îndeosebi cele preorășenești, producția agricolă nu a putut fi asigurată cu forța de muncă calificată necesară, nu numai la lucrările de recoltat (când se apelează și la forță de muncă extraagricolă), ci mai ales la lucrările de întreținere a culturilor și de îngrijire a animalelor. Fără a intra în detaliile cauzelor care au determinat o asemenea situație, consider că perfecționarea sistemului de contractare și achiziții la produsele agricole va putea să conducă la un impact hotărâtor și asupra cooperativelor (și nu numai asupra cooperativelor agricole de producție), mai ales prin îmbunătățirea formelor și nivelului retribuției muncii lor. Trebuie recunoscut că trecerea la retribuirea muncii cooperativelor numai în bani a contribuit în parte la transformarea membrilor cooperativelor din vinzători în cumpărători de produse agricole, după cum nivelul de retribuire a muncii în multe C.A.P., comparat cu cel din alte sectoare ale economiei, a făcut ca o parte din membrii cooperativelor să prefere alte ocupații. Măsurile luate de conducerea de partid și de stat privind introducerea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, inclusiv la nivelul fiecărei comune, precum și sistemul perfecționat al contractărilor și achizițiilor de produse agricole sint, evident, de natură a pune capăt unor asemenea procese negative în sfera producției agricole. Aceasta, deoarece în afară de prețurile realizate și primele acordate, noile măsuri vizează însuși **conținutul concepției de organizare economică a producției agricole**, mai cu seamă în cooperativele agricole și în gospodăriile individuale din zonele necooperativizate. Se conturează eliminarea treptată a formelor de organizare și gestiune fracționată a activităților agricole și inaugurarea unei politici de **integrare a tuturor factorilor care concurează la crearea produsului social agricol**, prin proiectarea unei politici a „vaselor comunicante” între gospodăria obștească a cooperativelor agricole și gospodăria personală a membrilor cooperativelor, unei politici de atragere mai activă a gospodăriilor individuale din zonele necooperativizate în mecanismul unitar al activităților agricole sprijinite și stimulate de către stat.

Conexiuni economice între gospodăria C.A.P. și gospodăriile personale ale cooperativelor

DATĂ FIIND IMPORTANTA economică pe care o au gospodăriile personale ale membrilor C.A.P. în asigurarea cu produse agricole pentru consumul propriu și vânzarea pe piața liberă urbană, această politică vizează necesitatea sprijinirii lor tot mai active în vederea creșterii producției agricole și sporirii contribuției pe care producătorii individuali o pot aduce la realizarea autoaprovizionării teritoriale. Această acțiune de sprijinire constă, printre altele, în asigurarea cu seminte și

material săditor din soiuri și hibrizi de mare productivitate, cu îngrășăminte chimice și material de combatere a bolilor și dăunătorilor, cu asistență tehnică de specialitate, cu mijloace tehnice care să asigure executarea mecanizată a unor lucrări pe terenurile în folosința personală a cooperativelor etc.

În realizarea acestor obiective, programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială stabilește măsuri concrete de ordin organizatoric și economic, prin mijlocirea cărora să se poată realiza efectele scontate. Astfel, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cercetarea, cooperarea de consum, cea meșteșugărească, întreprinderile pentru valorificarea cerealelor și plantelor tehnice etc. sint chemate să ajute nu numai unitățile agricole socialiste, ci și gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor, inclusiv producătorii din zonele necooperativizate, în procurarea tuturor resurselor necesare în vederea amplificării activităților agricole, în asigurarea asistenței tehnice și mijloacelor necesare sporirii producției agricole vegetale și animale.

În sectorul agriculturii cooperatiste, care reprezintă cel mai mare sector al producției agricole, credem că măsurilor noi — de ordin organizatoric și economic — ce au în vedere realizarea obiectivelor stabilite prin recente documente de partid și de stat ar trebui să li se adauge și organizarea unor ample acțiuni de **combinaire a activităților între cooperativele agricole și gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor**. Păstrându-se autonomia celor două forme de producție, se cere realizată o conexare strânsă, bazată pe respectarea specificității intereselor lor economice, care să poată contribui la sporirea atât a veniturilor cooperativelor agricole, cât și ale membrilor acestora.

După cum se știe, recente decrete prevăd, de exemplu, ca în cooperativele agricole să se organizeze crescătorii de scoafe de reproducție și capacități proprii pentru producerea puilor de o zi, în vederea vânzării de porci și pui către producătorii individuali. Dar asemenea forme de relații productive pot fi lărgite, mergându-se pînă la **incluizarea economiei gospodăriilor membrilor cooperativelor în mecanismul productiv al cooperativei însăși**, prin preluarea, de pildă, de către cooperativă — în scopul creșterii în gospodăria personală — a unui număr restrîns de animale proprietate obștească a cooperativelor, mai ales în cazurile de extindere a efectivelor de animale. Prin aceasta se vor elimina marile investiții pe care le presupune crearea de noi adăposturi, se vor putea folosi adăposturile existente în gospodăriile personale (cel puțin în unele regiuni ale țării), se vor putea crea noi surse de cîștiguri pentru membrii cooperativelor agricole și vor spori cantitățile de produse livrate la fondul centralizat de stat. Evident, o asemenea acțiune presupune asigurarea furajelor din gospodăria obștească și retribuirea muncii prestate de cooperativă la domiciliu. Se pot, desigur, lua în considerare și alte forme de combinare și cooperare în producția agricolă, în care asemenea acțiuni își vor fi vădit eficiența economică.

O altă cale de realizare a acțiunilor de conexare productivă între gospodăria obștească și cea personală a cooperativelor este aceea a dezvoltării de **unități de mică industrie cu profil alimentar**, care să asigure valorificarea superioară pe plan local a materiilor prime agricole produse de cooperative și de producătorii individuali — unități care să fie create de către cooperative, fie în mod individual, fie prin cooperare. Printr-o asemenea acțiune s-ar asigura un grad mai ridicat de folosire a potențialului de muncă al cooperativelor în tot cursul anului, creșterea veniturilor acestora și ale cooperativelor.

Dată fiind valoarea relativ scăzută a produsului agricol pe unitatea de suprafață (cu unele excepții) și mai ales pe un membru al cooperativei agricole, pentru economia unității agricole este edificator nu atât nivelul venitului net obținut pe unitatea de produs, cât nivelul **venitului net obținut pe unitatea de suprafață**. Deoarece acesta din urmă diferă foarte mult de la o cultură la alta (de pildă, de la grâu la tutun sau struguri), **posibilitatea asigurării unei retribuții la nivel social depinde de structura culturilor**. Cum aceasta nu poate fi schimbată după nevoie, ea fiind determinată de particularitățile zonale de producție și de balanțele economiei naționale, singura soluție la îndemînă se află în găsirea inventivă a unor **soluții organizatorice și economice care să corespundă concomitent atât nevoilor generale, cât și celor locale, ale producătorilor agricoli**.

prof. dr. V. V. TOPOR

Raționalizarea circulației mărfurilor prin livrări directe

RAȚIONALIZAREA mișcării mărfurilor din centrele de producție în zonele de consum se înscrie pe linia preocupărilor majore și permanente ale Ministerului Comerțului Interior în privința creșterii eficienței economice a activității.

La consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist și activitatea hotelieră, din iunie 1978, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că: „Activitatea comercială constituie o continuare nemijlocită a activității de producție; comerțul, oamenii muncii din acest domeniu trebuie să-și îndeplinească în mod corespunzător sarcinile și răspunderile, astfel ca produsele să ajungă la timp și în bune condiții la cetățeni... Trebuie să asigurăm aprovizionarea directă de la producție la magazinul de desfacere. Să fie cât mai puține unități intermediare”.

Pe baza acestor orientări, precum și a măsurilor stabilite în acest sens prin decretul Consiliului de Stat nr. 93/1979 și 146/1980, Ministerul Comerțului Interior, în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării și ministerele producătoare coordonatoare, au acționat pentru extinderea livrărilor directe, evitarea depozitării intermediare și reducerea timpului de staționare în depozite a mărfurilor de larg consum. În anul 1980 de exemplu, ca urmare a măsurilor luate, livrările directe la bunuri de larg consum au reprezentat 56,2% din volumul total al fondului de mărfuri livrat de industrie (188 miliarde lei), din care 67% la mărfurile alimentare, 23% la textile-încălțăminte și 61% la sectorul metalo-chimice.

Aceste rezultate au fost posibile datorită îmbunătățirii an de an a raportului (cantitativ și valoric) dintre producție și consum pe oraș și județe, creșterii numărului de întreprinderi furnizoare în cadrul sectoarelor și grupelor de mărfuri comercializate, obținându-se succese importante în dezvoltarea și repartizarea teritorială a producției pe întreprinderile producătoare, în raport cu necesitățile de aprovizionare ale populației.

În prezent, cele 1 850 de întreprinderi producătoare de bunuri de consum (inclusiv furnizorii din sectorul cooperatist) livrează pentru fondul pieței peste 1,5 milioane de sortimente, din care pe grupe de mărfuri: circa 5 000 sortimente de mărfuri alimentare se livrează de 470 furnizori, 98 000 sortimente de mărfuri metalo-chimice se livrează de 700 furnizori și peste 1,4 milioane sortimente de mărfuri din grupa textile-încălțăminte se livrează de 630 furnizori.

Ca urmare a dezvoltării armonioase în profil teritorial a producției bunurilor

de larg consum, capacitățile actuale din țara noastră permit ca în sectorul comercial al mărfurilor alimentare, circa 80% din necesarul de consum al populației să fie asigurat din producția județului respectiv. În aceste condiții a fost posibil ca sistemul de livrări directe fabrică-magazin să fie extins, în întreaga țară, în proporție de 100% la: piine, lapte, produse lactate, carne, preparate din carne, bere, cartofi, legume și fructe, conserve de legume și fructe, băuturi răcoritoare etc., aprovizionarea cu produsele respective a unităților cu amănuntul efectuându-se nemijlocit de către producători.

Sarcini sporite pe linia controlului de calitate

GENERALIZAREA sistemului livrărilor directe fabrică-magazin pentru produsele alimentare perisabile și alterabile, pune la ordinea zilei problema întăririi recepției calitative a loturilor de mărfuri în fabrici, înainte ca acestea să fie expediate în rețeaua comercială. În prezent, recepția acestor produse se face insuficient, existând cazuri când în rețea pătrund mărfuri ce nu corespund parametrilor de calitate stabiliți.

La nivelul județelor, inspecția generală de stat pentru controlul calității produselor, inspecția comercială de stat și beneficiarii trebuie să fie mai exigenți, asigurând recepționarea numai a produselor care respectă parametrii de calitate prevăzuți în standarde și normele tehnice de ramură. După cum a rezultat din analiza a diferite cazuri de livrare a unor produse necorespunzătoare, ele se datoresc deopotrivă tendinței unor producători de a realiza beneficii pe seama unui „rabat” la calitate, controlului insuficient efectuat de lucrătorii Inspecției generale de stat, pe faze de producție, precum și slabei calificări în probleme de recepție a unor lucrători din serviciile comerciale ale întreprinderilor comerciale cu ridicata și amănuntul. De asemenea, se constată din partea unor fabrici alimentare o înțelegere profund greșită a necesității de a valorifica superior materiile prime de care dispun, recurgând la calea cea mai simplă, dar dăunătoare calității produselor (de exemplu, exces de apă, sare, grăsimi etc. la o serie de sortimente și specialități de preparate din carne). Această situație impune ca laboratoarele de control al calității de la întreprinderile comerțului cu ridicata de produse alimentare să efectueze un control mai riguros al calității mărfurilor pe care le primesc, iar I.G.S.C.C.P. asupra respectării tehnologiilor, normativelor de calitate a materiilor prime și

proceselor de producție în industria alimentară.

La produse ca: mălai, carne, preparate din carne, slănină-untură, ouă, livrate în rețeaua comercială, este necesară delimitarea răspunderii în probleme de recepție de calitate între comerțul cu amănuntul și comerțul cu ridicata, precizându-se atribuțiile și răspunderile concrete pe plan local (pe produse) între cele două verigi în relațiile cu producătorii și furnizorii, astfel încât aprovizionarea populației să decurgă în bune condiții, sub aspectul calității și ritmicității livrărilor de mărfuri.

Trebuie menționat că, în vederea sprijinirii personalului muncitor din comerț ce are atribuții pe linia recepției mărfurilor alimentare, au fost difuzate la întreprinderile comerțului cu ridicata de produse alimentare o serie de reglementări și precizări privind modul de organizare și desfășurare a controlului tehnic de calitate. În același scop, în actualul cincinal vor fi inițiate cursuri de perfecționare a lucrătorilor din comerț în probleme de recepție și control calitativ al mărfurilor alimentare.

Formarea sortimentului comercial complet

LA UNELE produse alimentare de sortiment complex — biscuiți, paste făinoase, produse zaharoase, conserve de carne ș.a. care se realizează de mai mulți producători, cantitățile repartizate fondului pieței se livrează de către industrie direct la întreprinderile comerțului cu ridicata din sistemul M.C.I. în vederea formării sortimentului comercial și a loturilor (partizilor) de mărfuri necesare aprovizionării ritmice a magazinelor. Un rol similar în formarea sortimentului pot căpăta depozitele de repartizare ale CENTROCOOP (acolo unde există) care pot prelua direct marfa repartizată de la industrie, iar o serie de alte produse pot fi livrate chiar franco-magazin, eliminându-se pe cât posibil tranzitul prin depozitele comerțului. În cazul preluării de către I.C.R.A. a aprovizionării directe a rețelei CENTROCOOP dintr-un județ sau altul — rezervă importantă de raționalizare a mișcării mărfurilor — este necesar ca prin protocoale anuale încheiate de I.C.R.A. cu uniunea județeană a cooperativei de consum să se prevadă transferarea sarcinilor de plan, eliminându-se manipulările intermediare prin depozitele cooperativei de consum (cu excepția localităților în care comerțul de stat nu este prezent).

Asigurarea sortimentului minimal a- probat impune, de asemenea, din partea întreprinderilor producătoare, care livrează în tranzit direct să respecte mult mai riguros graficele de eşalonare a livrărilor pe stații de destinație și cantitățile repartizate pe beneficiari, așa cum au fost stabilite de organele comerciale care poartă răspunderea aprovizionării populației. De asemenea, este necesară gospodărirea cu mai multă grijă și simț de răspundere a cantităților repartizate atât pentru aprovizionarea cu mărfuri a populației, cât și pentru creșterea producției proprii în alimentația publică, și acoperirea nevoilor consumurilor colective.

Evitarea unor transporturi neraționale sau de la distanțe mari ale produselor alimentare impune, pe lângă sporirea capacităților de producție ale unor fabrici, o mai bună repartizare a produselor alimentare de bază, pe beneficiari în profil teritorial, inclusiv pe unități de desfacere.

Creșterea continuă a numărului și suprafețelor unităților de desfacere, realizarea unei mai bune amplasări și structuri a rețelei comerciale în raport cu creșterea populației orașelor, în condițiile îmbunătățirii raportului dintre spațiile de vânzare propriu-zise și cele destinate conservării și formării sortimentelor comerciale au influențat pozitiv căile de circulație a mărfurilor, îmbunătățirea așezării fondului de mărfuri pe verigi comerciale. Semnificativ este faptul că în sectorul mărfurilor alimentare care deține în prezent circa 50% din fondul de mărfuri pus la dispoziție de către industrie (95,3 miliarde de lei în 1980), ponderea stocurilor de mărfuri localizate în comerțul cu amănuntul reprezintă circa 70%.

Perfecționarea modului de desfășurare a producției — ca ritmicitate — și extinderea tranzitului direct, cu o bază de mijloace de transport corespunzătoare, ar putea micșora stocurile în rețeaua cu amănuntul, îmbunătățindu-se astfel calitatea serviciului comercial.

Arondarea producției de bunuri de consum

CU TOATE REZULTATELE obținute pînă acum în dezvoltarea teritorială a producției, la unele produse alimentare de volum, ca : zahăr, făină, orez, ulei etc., numărul actual al furnizorilor este încă redus, fapt ce duce în multe cazuri la parcurgerea unor distanțe relativ mari între locul de producție și zonele de consum, cu implicații negative asupra posibilităților de extindere a livrărilor directe fabrică-magazin. În anul 1980, de pildă, numărul furnizorilor care au avut sarcini de livrări către comerțul socialist a fost, după cum urmează : la zahăr 16 fabrici, la lapte praf 6 fabrici, la ulei 11 fabrici, la bomboane 15 fabrici, la ciocolată 6 fabrici, la biscuiți 23 fabrici, paste făinoase 10 fabrici, la șampanie și vermut 7 fabrici furnizoare etc., ceea ce reflectă o concentrare încă destul de mare a producției industriei alimentare în unități mari, specializate pe grupe restrinse de mărfuri, care aco-

peră necesarul de consum al mai multor județe. Ca urmare a acestei situații, în anul 1981, volumul mărfurilor alimentare livrate de întreprinderi producătoare din subordinea M.A.I.A., pentru rețeaua comercială din alte județe — limitrofe și chiar mai îndepărtate — a fost de peste 1/4 din total, necesitînd vehicularea lor prin spațiile de depozitare ale I.C.R.A., în vederea formării sortimentului și loturilor comerciale. Situații similare au fost determinate și de lipsa unor condiții pentru preambalare ; faptul că industria livrează cantități mari de mărfuri în vrac îngreunează considerabil desfacerea produselor respective prin magazinele generale cu autoservire și gospodărirea judicioasă a fondului de mărfuri, mărește timpul consumat de cumpărători. Spre exemplu ambalarea manuală în magazin a zahărului duce la un consum de hîrtie de circa 3 ori mai mare, cu scăderea substanțială a calității serviciului comercial și a productivității muncii personalului. Se impune ca proporțiile și volumul de preambalare a mărfurilor alimentare — pe liniile automate, de mare productivitate, existente să crească corespunzător gradului actual de extindere și repartizare pe teritoriu a magazinelor cu autoservire, al căror personal este dimensionat pentru vânzarea de preambalate.

Măsurile de optimizare și zonare a producției și livrărilor industriei bunurilor de larg consum, în lumina sarcinilor privind autoconducerea și autoaprovizionarea în profil teritorial sînt de natură să stimuleze înființarea de unități cu capacități relativ mici pentru zahăr, ulei, băuturi alcoolice, pentru producția de conserve de legume și fructe, dezvoltarea micii industrii prin folosirea resurselor locale de materii prime etc.

Pe această cale se urmărește creșterea producției și realizarea unui număr sporit de sortimente necesare bunei aprovizionări a populației, apropierea producției de zonele de consum, inclusiv prin înființarea unor complexe de producție agroindustriale, astfel încît să se asigure aprovizionarea completă a magazinelor dintr-o anumită zonă, atenuarea pînă la eliminare a decalajelor între producție și desfacere pe județe, asigurarea în totalitate a necesarului de consum local la produse alimentare perisabile și alterabile din producția fiecărui județ.

Se estimează că, prin folosirea posibilităților ce se vor crea pe linia raționalizării mișcării mărfurilor din centrele de producție în zonele de consum, în anul 1985 volumul livrărilor directe fabrică-magazin, la produse alimentare, va ajunge la cca. 100 miliarde lei, iar ponderea acestor mărfuri la peste 75% din totalul livrărilor către fondul pieței, ceea ce se va reflecta în îmbunătățirea aprovizionării populației.

Mijloace de transport corespunzătoare noilor sarcini

REALIZAREA măsurilor de extindere a livrărilor directe de mărfuri (fabrică-magazin, tranzit), în condițiile autoapro-

vizionării teritoriale, necesită, printre altele, îmbunătățirea organizării actuale a transporturilor și asigurarea comerțului socialist, îndeosebi cu mijloace de transport specializate, care să permită menținerea integrală a calității și aspectului comercial al mărfurilor pînă la unitățile de desfacere și consumatori. În prezent, întregul parc auto de mijloace de transport, inclusiv cel specializat, este organizat în sistemul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Menționăm că, în anul 1980, comerțul socialist a vehiculat cca. 13 milioane tone, inclusiv ambalaj, de mărfuri din care 50% reprezintă ca valoare mărfuri alimentare, marea lor majoritate pretabile la paletizare. Acest volum important de mărfuri care trebuie transportat din locurile de producție în cele de consum, necesită un parc de mijloace de transport specializate, inclusiv mașini (izoterme pentru produse alimentare perisabile și alterabile). Or, după cum se știe, în perioadele de aprovizionare intensă, întreprinderile actuale de transporturi satisfac doar parțial cererile comerțului interior, situație ce cauzează dificultăți deosebite, mai ales în transportul de la fabrici al produselor alimentare alterabile, ceea ce determină dereglări în aprovizionarea populației. În vederea soluționării eficiente a acestei probleme, cu efect stimulator pentru raționalizarea circulației mărfurilor — în condițiile trecerii la autoaprovizionarea teritorială — propunem să se examineze posibilitățile înființării în perioada ce urmează, a unor întreprinderi specializate pentru transporturi comerciale, cu dublă subordonare, care să aibă rază de activitate județeană sau interjudețeană. Pînă la rezolvarea acestei probleme, este necesară realizarea unei mai strînse conlucrări între organele comerciale și întreprinderile de transport din subordinea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Asigurarea în anii următori a mijloacelor de transport specializate necesare comerțului de stat și cooperatist (autodube izoterme de mică capacitate, autodube frigorifice cu răcire mecanică etc.), în raport cu volumul și structura fondului de mărfuri vehiculat în profil teritorial, distanțele de aprovizionare etc., ar urma să se realizeze concomitent cu creșterea gradului actual al preambalării industriale, cu adoptarea de noi tipuri de ambalaje recuperabile și refozabile, containere și dispozitive speciale pentru comerț etc., inclusiv dotarea cu mașini cu oblon hidraulic ridicător la nivelul necesităților, astfel încît să se creeze condiții corespunzătoare pentru extinderea și dezvoltarea livrărilor directe de mărfuri în sistem paletizat-containerizat, de la fabrici pînă la unitățile de desfacere.

De asemenea, se impun măsuri pentru dotarea în continuare a rețelei comerciale cu amănuntul și de alimentație publică cu utilaje de mică mecanizare, care să permită ușurarea muncii și creșterea productivității lucrătorilor din comerț, descărcarea și preluarea operativă a masei de mărfuri la nivelul fiecărei unități de desfacere.

dr. Gheorghe ALFIRI

OPȚIUNILE ENERGETICE ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

SATISFACEREA în condiții economice cât mai avantajoase a necesităților energetice constituie unul din principalii factori dinamizatori ai evoluției economice. Astfel, se poate explica de ce, după al doilea război mondial, prin intrarea rapidă în circuitul economic a surselor de hidrocarburi ieftine din Orientul Apropiat, Africa de Nord, Golful Persic — structura balanței energetice mondiale a suferit modificări fundamentale, odată cu creșterea nemaiîntilnită anterior a ritmului dezvoltării economice. În același timp, în condițiile unei sporiiri susținute a necesităților energetice, se resimte în ultimii opt ani pe plan mondial fenomenul cunoscut al „crizei petrolului“.

După cum se știe, consumul mondial de hidrocarburi în ultimii ani a crescut atît în valori absolute, cît și — paradoxal poate pentru unii — ca pondere în balanța energetică mondială. Deci, petrol nu lipsește în prezent și nici nu sînt semne că va lipsi în următorii 10—20 de ani; el numai s-a scumpit vertiginos, de aproximativ 20 de ori în ultimii 10 ani, prețul său nefiind încă stabilizat. Acest fenomen durează de prea mult timp, afectează o sferă prea largă de interese ca să poată fi considerat drept conjunctural, întîmplător. El ascunde de fapt o realitate obiectivă — adeseori denumită criza mondială de energie —, realitate căreia omenirea este în prezent chemată să-i facă față: costul energiei suplimentare necesare pentru asigurarea în continuare a creșterii economice, pentru asigurarea funcționării acestui imens mecanism care este economia mondială, se află într-o continuă amplificare. Era energiei ieftine este revolută, dacă nu definitiv, cel puțin pentru o perioadă de timp de ordinul a minimum 20 de ani. Ce se preconizează în perspectivă în mod deosebit în țara noastră, în fața acestei situații?

Independența energetică, menită a feri economia României de fluctuațiile prețului energiei pe piața mondială, a devenit obiectivul strategic către care converg toate principalele orientări ale energieticii românești în perioada actuală. Laolaltă cu eforturile susținute pentru dezvoltarea bazei proprii de energie — prin prospectarea întregului teritoriu al patriei, prin atragerea în balanța energetică a unor surse noi de energie, ca energia solară, eoliană, geotermică, energia conținută în biomasă etc. — o poziție cheie în eforturile pentru echilibrarea cu forțe proprii a balanței energetice a României o deține orientarea către conservarea energiei — complex de măsuri al cărui scop este de a spori eficacitatea folosirii energiei în toate procesele în care aceasta apare. Deși în direcția conservării energiei s-au făcut și se fac eforturi susținute, ale căror rezultate n-au întîrziat să se arate, posibilitățile de acțiune în continuare sînt deosebit de largi*). Trebuie să întreprindem în continuare acțiuni susținute pentru reducerea consumurilor energetice, pentru creșterea eficienței consumării energiei în raport cu venitul național produs, urmînd să ne încadrăm și în acest sens la valori apropiate de cele înregistrate în țările dezvoltate economic.

Pe lîngă preocupările de a introduce și generaliza activități de conservare a energiei, de a substitui tehnologiile utilizate cu alte tehnologii mai moderne, care prezintă randamente energetice superioare, sînt de menționat și preocupările care privesc reorientarea proporțiilor dezvoltării diferitelor ramuri consumatoare de energie, astfel ca pe ansamblu să se mențină un ritm ridicat al dezvoltării economice în condițiile reducerii necesităților energetice. Este vorba, înainte de toate,

de acele domenii ce consumă cantități mari de energie, așa-numitele domenii energointensive; produsele acestor ramuri, în special cînd sînt orientate către piața externă reprezintă, prin conținutul lor, un export mascat de energie, a cărui justificare este legat de oscilații adesea greu de prevăzute. Ca urmare, ar putea fi întîlnite situații în care încasările din realizarea unor produse nu acoperă nici contravaloarea în valută a conținutului energetic al acestora. Desigur, aceste situații nu reprezintă o regulă, dar evitarea lor este imperios necesară. Lucrările întreprinse în țara noastră în direcția determinării conținutului total de energie al principalelor produse — pentru că cel mai adesea energia înglobată în produs în ultima fază a elaborării sale nu este caracteristică pentru energia conținută de acesta — au arătat unele lucruri interesante pentru problema pe care o dezbaterem. Astfel, printre produsele energointensive, pe lîngă aluminiul electrolitic (conținut: 7,52 kgcc/kg), masele plastice (3—20 kgcc/kg), hirtia (1—2,3 kgcc/kg) și alte produse industriale, pot fi înscrise și produsele agricole de seră (roșii, ardei, castraveți etc.) realizate cu combustibili clasici ale căror consumuri energetice medii sînt de peste 6,4 kgcc pentru un kg de produs.

Strategia energetică pe termen lung concepută de partid și tradusă în viață prin activitatea întregului popor se axează, ca una din direcțiile principale, pe creșterea eficacității utilizării energiei în toate domeniile activității economico-sociale, cu precădere în activitatea industrială, principalul domeniu de consum energetic al economiei noastre. Prin „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000“ — document de excepțională însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a țării — se stabilește că „pe întregul deceniu 1981—1990 urmează să se asigure o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială“; „pînă în anul 2000 va trebui să se realizeze o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980“.

Traducerea în viață a acestei orientări strategice impune mobilizarea tuturor forțelor active, creatoare ale lucrătorilor din industrie, necesită desfășurarea inițiativei creatoare pe cele mai diverse direcții — de la modernizarea tehnologiilor și raționalizarea actualelor fluxuri productive, restudierea și reorganizarea alocărilor de materii prime care sînt, totodată, și purtătoare de energie, creșterea continuă a randamentelor de transformare a energiei de la faza de energie primară la cea de energie utilă, și pînă la raționalizarea și economisirea energiei utile, recuperarea tuturor formelor de energie și purtătorilor de energie secundară (care rezultă din procesele tehnologice) etc.

Fără a subestima importanța esențială a măsurilor de economisire-conservare a energiei în toate domeniile de activitate, este evident totuși că primul comandament strategic în direcția asigurării independenței energetice este acela al **dezvoltării potențialului energetic național și al amplificării producției de energie**.

În acest scop, un obiectiv central este constituit de dezvoltarea **explorării geologice** în vederea cunoașterii cît mai complete a solului și subsolului patriei, în vederea descoperirii de noi zăcăminte de purtători de energie. În paralel este necesară generalizarea și intensificarea preocupărilor pentru utilizarea în cît mai largă măsură a resurselor energetice neepuizabile — energia solară, hidroenergetică, eoliană ș.a.; un element esențial îl constituie activitatea pentru restrîngerea treptată a ponderii hidrocarburilor în balanța energetică a țării și înlocuirea acestora cu forme de energie mai accesibile.

Potrivit prevederilor, prin amenajarea de **centrale hidroelectrice** de cele mai diverse mărimi se va intensifica valorificarea potențialului hidroenergetic al țării, astfel ca această acțiune să fie încheiată la sfîrșitul secolului. În acest sens, se prevede ca în 1985 să fie valorificat 45% din acest potențial, iar la nivelul lui 1990 valorificarea să atingă 65%. Traducerea în fapt a acestui obiectiv îndrăzneț este legată de amenajarea completă a cursului Dunării, atît prin cooperare cu statele riverane, cît și prin construirea de hidrocentrale în partea românească a fluviului. Totodată, amenajările hidroenergetice vor îndeplini funcțiuni complexe, asigurîndu-se și regularizarea cursurilor de apă, irigarea terenurilor limitrofe, amenajări de transport și agrement etc. În condițiile realizării acestui ansamblu de măsuri, partea hidroenergetică în balanța energiei electrice a României

* Participarea energiei la formarea venitului național este în țara noastră sub rezultatele obținute în alte țări, chiar dacă în ultimii ani au fost obținute realizări promițătoare. De exemplu, în perioada 1974—1977 valoarea indicatorului „consum de energie electrică pe unitatea de venit național“ s-a redus în România cu peste 25 la sută. În aceeași perioadă, un asemenea indicator s-a redus în Marea Britanie cu 10 la sută, în Franța cu 5 la sută, în R.F. Germania cu 22 la sută. Chiar și în condițiile acestor reduceri, România consumă la unitatea de venit național mai multă energie decît Franța, decît R.F. Germania, decît Marea Britanie etc.

urmează să crească substanțial, depășind 20% în anul 1985 și 24% în anul 1990.

O altă sursă a cărei dezvoltare este imperios necesară pentru echilibrarea necesităților energetice în creștere este energia de origine nucleară. Programul construirii de centrale nucleare-electrice în țara noastră prevede realizarea unor unități cu puterea totală de 660 MWe în 1985, de 3.960 MWe în 1990 și de circa 10.000 MWe în anul 2000. În acest fel, în anul 1990, contribuția energiei nucleare la producția de energie electrică va atinge 17-18%, resursele de energie nucleară fiind, alături de cele hidroelectrice, resursele care sînt prevăzute a prelua în ultimul deceniu al acestui secol partea principală a creșterii consumului.

Utilizarea cărbunilor inferiori — ligniți — și a șisturilor bituminoase pentru ardere în centrale termoelectrice va reprezenta, în următorii zece-douăzeci de ani, partea principală a balanței electroenergetice: ponderea combustibililor solizi va atinge în 1985 peste 50% din totalul resurselor balanței, urmînd ca în continuare să descrească lent. Aceasta deoarece după anul 1985, aportul cantitativ al resurselor de combustibil solid în balanță se prevede că se va menține la nivel constant.

În sfîrșit, ultimul din principalele obiective ale strategiei de dezvoltare energetică a României pînă la sfîrșitul acestui secol este elaborarea de soluții pentru utilizarea **noilor surse și tehnologii energetice** — energia geotermică, energia solară, eoliană, energia valurilor, a biomasei. Totodată, se vor întreprinde lucrări de amploare pentru atragerea în circuitul industriei energetice a hidrogenului, pentru promovarea tehnologiilor de gazeificare subterană a cărbunelui, pentru extinderea producerii combinate a energiei electrice și căldurii, prin termoficare, pentru extinderea aplicării de soluții de recuperare a energiei prin pompe de căldură etc.

Impactul tuturor acestor soluții asupra balanței electroenergetice, laolaltă cu utilizarea resurselor energetice recuperate din procesele productive, se prevede că se va cifra în 1985 la aproximativ 5% din totalul producției de energie electrică, urmînd ca pînă la sfîrșitul secolului să crească masiv, pînă la cel puțin 20% din total. Odată cu sporirea însemnată a ponderii combustibililor solizi, a energiei hidraulice și nucleare în balanța electroenergetică a țării, se prevede ca ponderea hidrocarburilor — azi peste 50% — să se reducă în mod substanțial, practic acestea urmînd să fie folosite în centralele electrice numai ca auxiliari tehnologic, pentru întreținerea arderii combustibililor solizi de calitate inferioară. În acest sens, se prevede ca o parte importantă a actualelor termocentrale pe hidrocarburi să fie trecute pe combustibil solid.

Aplicarea consecventă a întregului complex de măsuri preconizat de partid pentru restructurarea radicală a energiei țării noastre a și început să-și arate primele rezultate, chiar dacă intervalul de timp de aplicare generalizată a măsurilor menționate este deosebit de scurt. Astfel, față de prevederile din 1979 cu privire la evoluția producției de energie electrică, estimată pe atunci la 88-90 miliarde kWh în 1985, măsurile de economisire a energiei întreprinse la toate nivelurile au permis revizuirea prevederilor, care au ajuns în planul cincinal 1981-1985 la nivelul de 82,5 miliarde kWh, sau cu 7-9% mai mici. În acest context, se creează premise tot mai consistente pentru restrîngerea participării hidrocarburilor în balanța energetică în proporțiile prevăzute, dar la termene eventual mai restrînse, ușurîndu-se pe această cale presiunea exercitată de costul energiei asupra unor balanțe ale economiei naționale.

dr. ing. Emil COSTIN

Democrația muncitorească

(Urmare din pag. 2)

de pe teritoriul lor, se va întări și mai mult alianța muncitorească-tărănească, baza de granit a orînduirii noastre socialiste.

Măsurile de continuă adîncire și perfecționare a democrației noastre socialiste în variatele ei forme, reprezentative sau directe, pornesc de la principiul îmbinării conducerii unitare, pe baza planului unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu principiul autoconducerii și auto-gestiunii unităților administrative și de producție. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza principiului centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid —, cît și pe baza principiului autoconducerii, care trebuie să ducă la creșterea rîspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghînd însă și acționînd pentru înlăturarea oricărui tendințe anarhice, de patriotism local — cum se spune —, de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii pentru toți cetățenii patriei”⁶⁾.

În condițiile în care edificiul sistemului democrației muncitorești a fost construit prin activitatea perseverentă și atentă a partidului, pornind de la concepțiile novatoare, profund umaniste ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, esențial a devenit — așa cum a precizat cu numeroase prilejuri secretarul general al partidului —, buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care le oferă organismele democrației noastre socialiste — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, consiliile populare, organele de conducere democratică la nivel național — chemate să acționeze efectiv ca foruri de dezbateră responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor.

Rolul partidului comunist de conducător politic al întregii societăți este de neconceput în afara cadrului democratic pus în acțiune, în care partidul, el însuși un organism politic democratic, constituie centrul vital de inițiativă, întreprinzător și dinamizator, cel care, prin programul și politica sa de largă perspectivă, pune cu claritate în evidență tendințele de acțiune

ale întregului popor pentru asigurarea progresului neînterupt al patriei spre comunism. Conducerea societății de către partidul comunist se desfășoară, așa cum se precizează în Programul partidului, „nu din afara, ci dinăuntru organismelor sociale, de stat și economice”, prin integrare sau tot mai organică în societate. Raporturile partidului cu celelalte organisme democratice și cu organizațiile de masă și obștești nu sînt cu caracter de exterioritate, de conducere din afara lor, ci de interioritate, de conducere dinăuntru acestora. Cea mai elocventă dovadă a acestei dialectici o constituie structura și modul de funcționare a Frontului Democrației și Unității Socialiste care, înmănușînd organizațiile de masă și obștești, toate clasele și păturile sociale ce alcătuiesc societatea românească, dă expresie sistemului democrației noastre muncitorești, unității de interese și aspirații ale întregului popor și constituie cel mai larg și reprezentativ organism al democrației socialiste.

Nimeni altul decît partidul comunist nu este, de aceea, mai vital interesat în dezvoltarea democrației socialiste, în participarea clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea și realizarea sarcinilor și obiectivelor hotărîte în mod democratic. În același timp, toate transformările revoluționare îndeplinite în țara noastră, rolul pe care-l are partidul în societate sînt determinate de dezvoltarea formelor democratice de conducere a întregii societăți. „Numai și numai cu poporul vom construi socialismul! Pentru popor îl construim și numai acționînd în acest fel partidul nostru își va asigura în continuare rolul său de conducător politic în întreaga etapă istorică pe care o străbatem în momentul actual”⁷⁾, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii.

Dialectica relației dintre rolul conducător al partidului și dezvoltarea democrației socialiste, magistrul sesizată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care constituie laturi complementare, unitare ale aceluiași proces de conducere științifică a societății socialiste, este evidențiată cu cea mai deplină claritate de istoria anilor care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Dacă în această perioadă a avut loc, sub conducerea partidului, un amplu proces de adîncire și extindere a democrației noastre socialiste, dacă pornindu-se de la realitățile istorice și naționale ale României, de la cerințele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate a fost creat un sistem organizatoric-instituțional democratic optim, unic în felul său, care asigură participarea efectivă a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor și libertăților largi ce le sînt acordate, realizarea plenară a personalității umane, toate acestea se datoresc gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, considerat, pe bună dreptate, de întregul popor ctitorul democrației noastre muncitorești, socialiste.

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 591-592.

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (24-26 iunie 1981), Editura politică, București, 1981, p. 61-62.

Perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic — factor de sporire a eficienței

ÎN CONTEXTUL preocupărilor din lumea contemporană pentru dezvoltarea forțelor de producție, desfășurarea unor eforturi continue, tot mai bine organizate, pentru generarea și introducerea în producție, pe scară largă și în intervale de timp cât mai scurte, a progresului tehnic constituie una dintre problemele prioritare ale oricărei economii. Cu atât mai însemnată apare acțiunea de stimulare a progresului tehnic pentru economia noastră, a cărei continuă dezvoltare este concepută să se realizeze, așa cum se relevă în documentele programatice ale partidului, pe baza încorporării a tot ceea ce este avansat și eficient în domeniul tehnico-științific. Expresie a acestei gândiri avansate, în cuvântarea rostită la cel de al XII-lea Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, în făurirea noii orânduiri, un rol tot mai important revine științei — factor determinant al dezvoltării societății, afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate.

Pentru a se constitui efectiv ca factori de progres, pentru a stimula și susține dezvoltarea generală a economiei și societății, convertirea realizărilor din domeniul științei și tehnicii în fapte economice trebuie să se realizeze în condiții de eficiență. În această direcție, realizările consemnate la nivelul economiei naționale sînt notabile, fapt care atestă că cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic se înscriu printre cele mai eficiente investiții. La nivelul anului 1980, de pildă, un leu cheltuit în cercetare a produs un spor anual de venit național de 1,75 lei.

În industria construcțiilor de mașini, pentru a ne opri asupra uneia dintre ramurile propulsoare ale progresului tehnic, eficiența activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic este mai ridicată. Astfel, potrivit unor estimări, un leu cheltuit în cercetare în această rețea în anul 1978 asigura aproximativ 8 lei acumulări suplimentare și 5 lei aport valutar, iar un leu cheltuit pentru aplicarea în producție a rezultatelor cercetării asigura aproximativ 3 lei acumulări: în sectorul amintit, în medie cheltuielile efectuate pentru inovare se recuperează în doi ani și jumătate. Dacă se ia în considerare faptul că industria constructoare de mașini a asigurat, în cincinalul trecut, aproximativ 78% din necesarul de utilaje pentru dotarea tehnico-materială a economiei, iar ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției acestei ramuri a fost de 70%, apar mai pregnant efectele economice ale creării, difuzării și generalizării progresului tehnic în acest domeniu.

În lumina obiectivelor de mare însemnatate ale dezvoltării economiei și societății românești în acest cincinal, procesul de creare și aplicare cu maximum de operativitate, la scara întregii economii, a progresului tehnic, se cere el însuși supus unor continue prefaceri calitative. Perfecționarea mecanismului de stimulare a progresului tehnic vizează, deopotrivă, realizarea obiectivelor specifice ale diverselor verigi organizatorice participante la acest proces — institute de cercetare, centrale, întreprinderi — cit și sporirea contribuției științei și tehnicii la realizarea obiectivelor de ansamblu ale economiei naționale, de eficientizare continuă a activității în toate domeniile. Să urmărim, în continuare, ce cerințe și măsuri impune realizarea acestui deziderat.

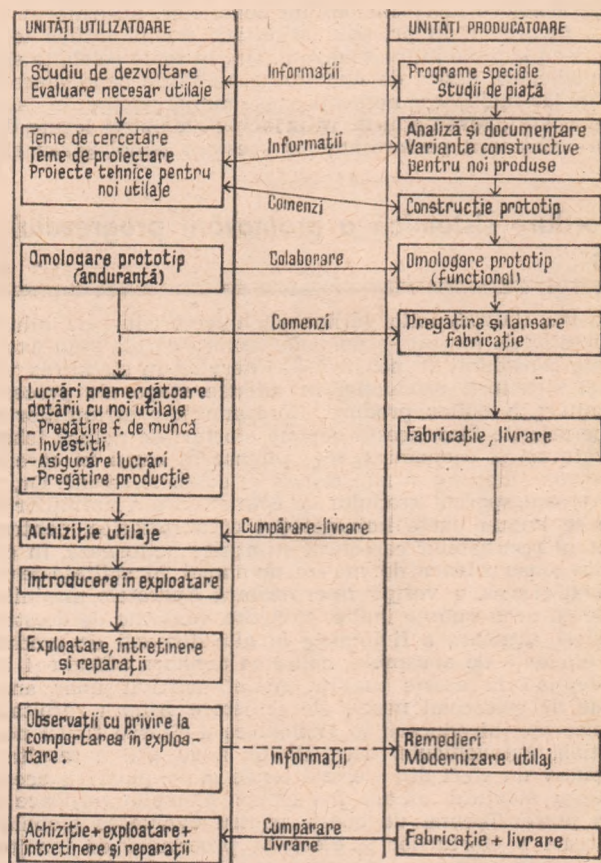
Creșterea rolului unităților direct productive

ÎNNOIREA și modernizarea produselor nu reprezintă un scop în sine, ci constituie urmarea firească a diversificării continue a cererii sociale și a necesității îmbunătățirii permanente a gradului și modului de satisfacere a acesteia. În literatura de specialitate s-a ajuns, de altfel, la o concluzie larg acceptată

potrivit căreia între factorii de succes ai înnoirii producției este inclusă și „identificarea clară a unei necesități”. Cu atât mai mult este valabilă această cerință în condițiile economiei socialiste și în mod deosebit în domeniul sectorului construcției de mașini, unde cererea de noi utilaje și instalații — conturată în decursul desfășurării proceselor productive — trebuie satisfăcută, în cea mai mare parte, pe baza concepției proprii.

În cadrul structurilor de producție existente se consideră că veriga la nivelul căreia se concretizează nevoia socială reală și care declanșează procesul de înnoire o constituie unitatea utilizatoare, desemnată, în limbajul curent, și prin termenul de beneficiar. (În schema nr. 1 sînt prezentate principalele relații

Schema nr. 1

ale beneficiarului cu producătorul noilor utilaje tehnologice, așa cum sînt reglementate prin prevederile normative. Relațiile au fost sistematizate pentru a facilita urmărirea ideii promovate de autori; ele pot fi detaliate pe niveluri organizatorice — întreprindere, centrală, minister — sau pe domenii de activitate — unități de producție, de cercetare științifică și inginerie tehnologică).

Din perspectiva amintită, utilizatorii au o dublă calitate în procesul introducerii progresului tehnic, și anume: a) de forță motrice a dezvoltării economice și unicul factor al acestui proces care se confruntă nemijlocit cu necesitatea diversificării și specializării mijloacelor de producție cu care se dotază societatea; b) de principal factor de validare a progresului teh-

nic și de transformare a lui în progres economic. Analizându-și periodic cerințele de dezvoltare și perfecționare a propriei activități, unitățile economice își concretizează necesarul de mijloace fixe pentru etapele următoare de plan. Cunoscând specificul condițiilor de execuție a lucrărilor și mutațiile previzibile de natură tehnico-economică, precum și cele care decurg din directive, programe, proiecte, sarcini etc. — (în general, mutații de tipul amplificării sau restrîngerii volumului de producție, al fixării nivelului costurilor de producție și al consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibili sau energie), **aceste unități sînt îndreptățite să decidă asupra volumului și structurii mijloacelor fixe productive și a gradului în care caracteristicile și performanțele celor cu care sînt dotate răspund cerințelor etapei următoare de plan.** Cu toate acestea, după opinia noastră, în actualul mecanism de realizare a introducerii progresului tehnic în economie, la nivelul întreprinderilor utilizatoare nu se re-găsesc decît în mică măsură elementele de bază destinate stabilirii sistemelor de mașini, utilaje și instalații necesare realizării sarcinilor economice ale etapei următoare de plan. De asemenea, se înregistrează mari diferențe între posibilitățile — de la unitate la unitate — de intervenție în etapa determinării variantelor sortotipodimensionale de produse noi.

O cauză a diminuării participării întreprinderilor direct productive la precizarea tuturor parametrilor procesului de înnoire, în condiții de eficiență a producției, o reprezintă și practica larg încetățenită la nivelul unităților de cercetare și proiectare, de a colabora numai cu așa-numiții „beneficiari principali”, cărora li se conferă statutul de „factori interesați”. În aceste condiții, întreprinderile mici și mijlocii nu sînt antrenate în orientarea introducerii progresului tehnic prin înnoirea și modernizarea produselor în construcțiile de mașini. Dificultăți similare apar și într-o altă etapă a procesului asimilării noilor produse: omologarea. În cazul mașinilor și utilajelor care necesită pentru omologare instalații adecvate, această operațiune se execută în condițiile tehnologice ale principalului beneficiar, utilizatorul fiind implicat nemijlocit în procesul asimilării noului mijloc tehnic, ca verigă cu acțiune individualizată. Dar în toate celelalte situații de omologări, destul de numeroase, unitățile beneficiare sînt antrenate la omologarea noilor produse numai parțial, în calitate de colaboratori, revenindu-le, în principal, atribuții legate de atestarea menținerii performanțelor acestora (omologarea anduranței).

abordare sistemică a promovării progresului tehnic

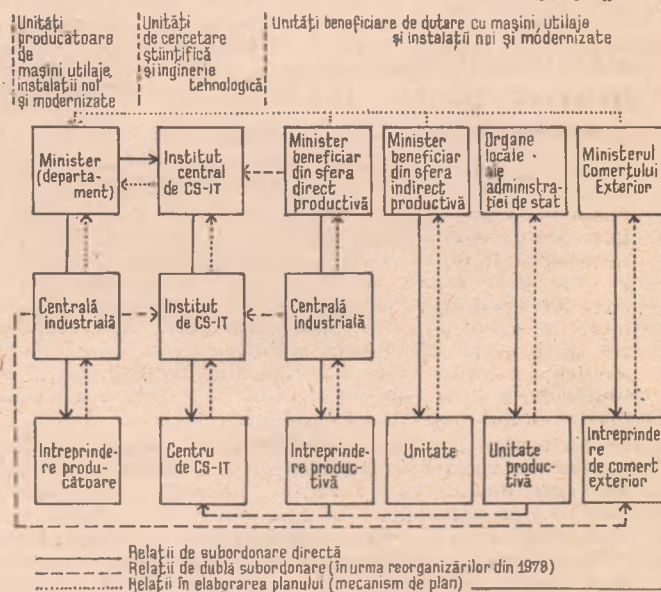
UTILIZATORUL noilor mijloace tehnice produse de industria construcțiilor de mașini — domeniu asupra căruia s-au axat cu prioritate considerațiile noastre —, intervine în stabilirea volumului și structurii producției în diferite etape ale procesului de asimilare a noilor produse. Corespunzător atribuțiilor ce-i revin pe diferite faze, acesta depune eforturi de natură tehnică, organizatorică și economică, mai intense în cazul în care este factor direct interesat și mai reduse în celelalte cazuri. Or, tocmai în sensul sporirii gradului de coînteresare a unităților respective se impun unele îmbunătățiri organizatorice, pentru că utilizatorul rezultatelor cercetării științifice acționează, în cazul unităților constructoare de mașini, nu numai în calitate de utilizator final, ci și ca o verigă intermediară. Aparatele, mașinile și utilajele cu performanțe înalte, eficiente, realizate de aceste întreprinderi urmează a fi folosite în alte domenii de producție finală, eficiența de ansamblu, calitatea acestora aflîndu-și atestarea deplină la aceste unități. Astfel, potrivit unor analize efectuate de colectivul nostru de cercetare asupra rezultatelor economice ale introducerii în exploatare a citorva tipuri noi de locomotive, autovehicule, excavatoare, nave ș.a., a rezultat că aproximativ un sfert din efectele totale ale exploatării acestora s-a datorat nivelului tehnic mai ridicat al noilor mijloace tehnice ca atare. Tocmai de aceea, pentru evaluarea globală cit mai corectă a eforturilor și efectelor procesului de înnoire apreciem drept necesară lărgirea conceptului de „proces de introducere a progresului tehnic” în economie, prin includerea și a fazei de valorificare în producție a rezultatelor acestuia, deci a etapei de „asimilare în exploatare”. Această extensiune este importantă nu numai pentru aprecierea corectă a rezultatelor economice, dar și pentru coordonarea unitară și eficientă a procesului. Pe această cale pot fi evitate efectele negative ale limitării ariei de cuprindere a introducerii progresului tehnic la utilizatorul de „rangul unu” a rezultatelor creației tehnico-științifice, respectiv producătorul industrial.

*) Aceste etape pot fi menționate ca fiind a) elaborarea programelor de dezvoltare pe termen lung și mediu, cu propuneri de asimilare și modernizare de produse; b) asimilarea în fabricație și omologarea noilor produse; c) introducerea în producție a noilor produse; d) realizarea eficienței economice efective a utilizării lor.

Pe fondul diversificării continue a cererii de produse, a sporirii exigențelor de calitate, durata și forma ciclului de viață economică a produselor sînt dependente direct de mărimea influenței acestora asupra economicității procesului în care sînt utilizate, de nivelul calitativ la care soluționează cerințele utilizatorului. Eforturile industriei de a crea un nou produs se pot amplifica sau reduce în măsura în care soluțiile adoptate conțin, într-o măsură mai mare sau mai mică, noutăți care se răsfrîng pozitiv asupra eficienței activității în care se utilizează produsul. Intensificarea dependenței dintre activitățile de creație — fabricație — utilizare a produselor conduce la o abordare sistemică a ansamblului activităților ce se realizează în scopul introducerii și propagării progresului tehnic în economie.

În cadrul economiei socialiste introducerea progresului tehnic se realizează în condițiile evaluării și dirijării conștiente a interacțiunii fabricație-utilizare. Pe măsura sporirii complexității economiei, relațiile dintre factorii participanți la procesul de creare și transformare a progresului tehnic în progres economic se amplifică și se diversifică, capătă un caracter permanent și trebuie să asigure o viteză rapidă de adaptare la tendințele și modificările care apar continuu în sfera cerințelor mediului economic (într-o abordare sistemică a activităților de creare, introducere și valorificare a progresului tehnic, principalele relații care trebuie să se materializeze între unitățile celor trei verigi participante sînt cele menționate în schema nr. 2).

Schema nr. 2

Apare, astfel, evidentă necesitatea realizării unor legături permanente — și nu numai în faza de elaborare a planului — între cercetător, producător și utilizator cu scopul stabilirii priorităților în anumite momente, luării unor decizii corect fundamentate în cadrul politicii de promovare a progresului tehnic în economie ș.a. Or, în etapa actuală, la nivelul mecanismului de planificare și organizare a activității de cercetare științifică — dezvoltare tehnologică — introducere a progresului tehnic, sînt asigurate legături organizate și permanente, de multe ori doar între producător și creator.

Pe de altă parte, dacă se au în vedere fluxurile de informații care trebuie asigurate între utilizatorii produselor și celelalte unități în cele 3 etape ale planului*), se constată dificultatea materializării acestora — organizat, permanent și eficient — în etapa a doua și, în special, în cea de a treia. Absența unor relații permanente și organizate între verigile de execuție creează dificultăți, dintre care cele mai importante — prin influențele negative — sînt omologările condiționate și introducerea în planul de asimilare a unor produse pentru care nu se cunosc soluțiile constructive sau tehnologice.

Lărgirea ariei de cuprindere a conceptului de introducere a progresului tehnic în sensul celor prezentate în articol deopotrivă cu asigurarea unei flexibilități sporite mecanismului său de realizare, sînt elemente de natură să stimuleze modernizarea produselor, să sporească eficiența cu care sînt utilizate rezultatele cercetării științifice în producție, să contribuie la progresul accelerat al economiei.

Dan SAVA
Olga MIHAESCU
Elena PELINESCU

Institutul de economie industrială

In spiritul
recentelor
reglementări

DISCIPLINĂ ȘI RĂSPUNDERE ÎN GOSPODĂRIREA ȘI APĂRAREA PROPRIETĂȚII OBȘTEȘTI

TEMELIE a orinduirii noastre noi, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție fundamentează și întreita calitate a oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale. Din munca plină de abnegație a poporului s-a acumulat o însemnată avuție națională. Fondurile fixe în economie se apropie de o valoare de 1900 miliarde de lei. Mai intuitiv, ele reprezintă (în medie) peste 180 000 de lei pe o persoană ocupată.

După cum se știe, în acest cincinal se accentuează procesul de dezvoltare intensivă a economiei. A sosit momentul punctului critic, dincolo de care efortul de pînă acum și cel ce se va face în continuare trebuie să-și amplifice exponențial efectul. Tocmai pentru a sublinia și promova im-

perativul eficienței, o serie de indicatori fie de plan, fie de diagnostic al „stării de sănătate” a întreprinderii — ca să ne oprim la acest nivel — se raportează la mia de lei fonduri fixe. Producătorul colectiv nu va putea să obțină mai mult în calitate de beneficiar, dacă nu-și va gospodări, ca proprietar, bunurile, apărându-le integritatea și mărindu-le randamentul.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă asupra acestei îndatoriri: „Fiecare colectiv de oameni ai muncii trebuie să acționeze, pătruns de înalta răspundere ce-i revine față de bunurile încredințate, față de creșterea continuă a avuției naționale, față de felul cum acționează fiecare membru al colectivului.”

Un atribut esențial al autoconducerii și autogestiuunii

MODIFICĂRILE și completările aduse recent Legii nr. 5/1978 sugerează, prin însăși noua formulare a titlului acesteia: „cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare”, dreptul și obligația oamenilor muncii de a participa nemijlocit la conducerea întreprinderii și la apărarea integrității patrimoniului acesteia, răspunderea fiecăruia pentru gospodărirea cu eficiență maximă a bunurilor încredințate unității spre administrare. Aceasta, cu atât mai mult cu cît fondurile fixe (ca și mijloacele circulante) necesare desfășurării activității întreprinderii se constituie — de acum înainte — pe baza principiilor autofinanțării, deci din rezultatele activității precedente.

Ceea ce a constituit dintotdeauna, în întreprinderea socialistă, o chestiune de conștiință și o normă de conduită profesională, devine acum o îndatorire cu temei legal a personalului muncitor: aceea de a asigura utilizarea cu randamente superioare și exploatarea în condiții de deplină siguranță a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, realizarea la termen a tuturor lucrărilor de întreținere și reparații ale fondurilor fixe, creșterea continuă a indicelui de utilizare a acestora, folosirea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, sporirea gradului de valorificare a lor, recuperarea tuturor resurselor materiale și energetice refolosibile, evitarea risipii de orice fel, înlăturarea oricărei neglijențe în păstrarea și administrarea bunurilor, apărarea și dezvoltarea continuă a proprietății obștești.

O deosebită importanță prezintă prevederile nou introduse în lege și detaliate ulterior prin recentul Decret al Consiliului de Stat pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat

de pericol în exploatare. Potrivit obligațiilor și răspunderilor instituite — și a căror încălcare atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională a celor vinovați — în astfel de unități, din ramuri cum sînt industria chimică, minieră, a petrolului, metalurgică, a construcțiilor de mașini, a energiei electrice și termice, a lemnului, celulozei și hîrtiei, a materialelor de construcții, ca și din alte sectoare, **toți lucrătorii** — indiferent de funcția pe care o dețin — trebuie să asigure o desăvîrșită ordine și disciplină în muncă și tehnologică, să supravegheze permanent utilajele, aplicînd întocmai prescripțiile tehnice de exploatare a lor, așa încît să se prevină orice avarii, explozii, incendii sau alte accidente tehnice.

Legea investeste **adunarea generală a oamenilor muncii** cu noi și importante atribuții în legătură cu gestiunea:

— aprobarea, în condițiile prevăzute în actele normative, a propunerilor de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe și de declarare a bunurilor materiale. Este firesc ca, în condițiile în care întregul colectiv și fiecare lucrător în parte răspund de zestrea întreprinderii, forul autoconducerii muncitorești, în plenul său — și nu anumite persoane — să hotărască asupra unui act de asemenea importanță, cum este diminuarea patrimoniului încredințat. Se asigură totodată, pe această cale, un control asupra cauzelor care determină necesitatea casării sau declarării, iar dacă ele sînt imputabile, tragerea la răspundere a celor vinovați;

— stabilirea de măsuri privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile. Această prerogativă este menită să stimuleze inițiativa creatoare a maselor în găsirea și aplicarea de soluții cu efecte cît mai consistente într-un domeniu de maximă însemnătate nu numai pentru eficiența activității economice a întreprinderii, ci și pentru echilibrarea balanței aprovizionării tehnico-materiale a întregii economii naționale.

În unitățile care au în dotare instalații, utilaje și mașini cu regim continuu de funcționare sau cu grad ridicat de pericolozitate, regulamentele de exploatare a acestora, pe baza cărora se

asigură organizarea și conducerea tehnică a proceselor de producție la fiecare loc de muncă, se elaborează și se însușesc de către **organul de conducere colectivă al unității**, după care sînt aprobate de organul ierarhic superior al acesteia — ministerele economice și centralele răspunzînd, împreună cu întreprinderile din subordine, de luarea tuturor măsurilor necesare pentru evitarea oricărui avarii și alte accidente tehnice.

Sarcinilor ce-i revin **directorului întreprinderii** — în aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii și biroului executiv al acestuia — li se adaugă, prin noua reglementare, și aceea de a asigura și răspunde de organizarea controlului financiar preventiv, controlului financiar intern, controlului ierarhic operativ curent și a inventarierii patrimoniului unității. Legată direct de îndatorirea sa relativă la aplicarea măsurilor aprobate privind integritatea patrimoniului întreprinderii și recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc, această obligație ține de o condiție elementară și indispensabilă a exercitării eficiente a conducerii: **cunoașterea, în fiecare moment, a situației mijloacelor de producție**, care determină într-o măsură hotărîtoare volumul și calitatea potențialului productiv și de la care se pornește atît în dimensionarea și organizarea îndeplinirii planului, cît și în orientarea dezvoltării.

Asupra acestei situații ar trebui să se insiste și în dezbaterile din adunările generale și, potrivit ar fi ca în fiecare secție, atelier, loc de muncă, **lucrătorii să știe ce valoare au bunurile de care răspund**, pentru că astfel simțul lor gospodăresc va putea fi stimulat mai bine și li se va dezvolta conștiința de proprietar colectiv.

Forme participative de rezolvare a problemelor

ÎNTR-ADEVĂR, a gîndi, acționa și răspunde ca un proprietar colectiv echivalează, pentru personalul muncitor al fiecărei întreprinderi, cu expresia cea mai concentrată a ceea ce în-

Comisia pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești

PRINCIPALELE ATRIBUȚII

- Controlează modul cum sînt întreținute și reparate mașinile, utilajele, instalațiile și celelalte fonduri fixe, dacă exploatarea acestora se face în conformitate cu prevederile normelor tehnice și instrucțiunile de lucru specifice și propune măsuri de eliminare a abaterilor constatate ;
- verifică dacă condițiile de conservare a mijloacelor fixe nefolosite asigură menținerea capacității de producție ;
- urmărește respectarea graficului de opriri pentru revizii și reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, care determină întreruperea producției și propune măsuri de scurtare a duratei de execuție a reparațiilor ;
- urmărește elaborarea instrucțiunilor tehnice pentru exploatarea, întreținerea, revizia periodică și repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, controlează modul lor de aplicare și informează operativ conducerea unității asupra deficiențelor constatate ;
- participă la analiza unor accidente tehnice apărute la mașini, utilaje, instalații, în vederea stabilirii cauzelor, efectelor și răspunderilor ; propune măsuri pentru respectarea regimului de lucru prevăzut de tehnologia de fabricație, a prescripțiilor tehnice de lucru și exploatare ;
- analizează și se pronunță asupra propunerilor de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe și recuperarea pieselor și subsansamblelor provenite din dezmembrare ;
- urmărește recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri ;

- urmărește și informează consiliul oamenilor muncii asupra modului în care se asigură îndrumarea tehnică a desfășurării producției de către șefii de instalații și maiștrii, dotarea locurilor de muncă cu instrucțiuni specifice, în scopul desfășurării ritmice a producției, prevenirii avariilor, accidentelor și incendiilor ; propune măsuri de asigurare a asistenței tehnice pe fiecare schimb de lucru ;
- participă la elaborarea programelor comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor, analizează activitatea acestei comisii și informează consiliul oamenilor muncii asupra rezultatelor ; propune măsuri de îmbunătățire a activității comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor ;
- inițiază, în colectivele de muncă, acțiuni de dezvoltare a simțului de înaltă răspundere față de bunurile încredințate, față de creșterea continuă a avuției naționale ; pune în discuția colectivelor de muncă abaterile de la disciplina tehnologică, de exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe și ia măsuri, împreună cu maiștrii, șefii de ateliere și de secții, pentru eliminarea lor ;
- analizează modul în care se asigură apărarea proprietății socialiste, prin organizarea și efectuarea controlului preventiv și a controlului financiar intern și propune măsuri de îmbunătățire a acestei activități ;
- urmărește modul în care se efectuează operațiile de inventariere periodică a materiilor prime, materialelor, produselor și altor bunuri ; analizează rezultatele inventarierii și propune măsuri menite să asigure respectarea întocmai a prevederilor legale, în vederea apărării integrității avutului obștesc ;
- analizează modul în care se asigură paza mijloacelor materiale și obștești și propune măsuri pentru prevenirea oricăror manifestări de prejudiciere a avuției obștești ;
- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege sau stabilite de consiliul oamenilor muncii al întreprinderii.

seamnă autoconducere muncitorească și autogestione. În acest context se cer dezvoltate formele colective, participative de rezolvare a tuturor problemelor legate de folosirea cu eficiență a capacităților de producție, a tuturor fondurilor fixe, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice și reducerea cheltuielilor materiale.

Una din completările importante la Legea nr. 5/1978, conferind caracterul de normă juridică indicației date în acest sens de către secretarul general al partidului, întregeste evantaiul comisiilor pe domenii ce funcționează, în întreprinderile de producție, sub conducerea consiliului oamenilor muncii — stabilind înființarea „comisiei pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești”.

Atribuțiile acesteia (vezi caseta) vizează probleme de natură tehnică, economică, organizatorică, administrativ-gospodărească, educativă, juridică și disciplinară, legate de buna folosire și păstrare a mijloacelor fixe și a altor bunuri. Din acest profil complex rezultă și componența necesară a comisiei, în care, alături de muncitori și alte cadre din secțiile de producție, să fie incluși specialiști din compartimentele de concepție și funcționale corespunzătoare ; oameni cu experiență și cu autoritate în sinul colectivului, care au demonstrat atașament față de întreprindere, simț gospodăresc, inițiativă și responsabilitate în administrarea și dezvoltarea patrimoniului acesteia. Este, deci, vorba de un adevărat colectiv interdisciplinar permanent, ca nucleu de polarizare a unor largi contribuții pe obiective individuale.

Desfășurîndu-și activitatea pe baza programului de lucru aprobat de consiliul oamenilor muncii, comisia pentru buna gospodărire și apărare a pro-

prietății obștești își poate găsi un ferit teren de **colaborare cu alte comisii pe domenii**, care au atribuții complementare :

— comisia pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii (organizarea de debateri, consfătuiri, schimburi de experiență pe teme privind exploatarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor) ;

— comisia pentru calitatea producției și eficiența economică (analizarea realizării consumurilor specifice și propunerea de măsuri pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; analizarea și urmărirea modului în care șefii de secții și ateliere, maiștrii și ceilalți conducători ai formațiilor de lucru își îndeplinesc obligațiile ce le revin pentru desfășurarea procesului de producție în conformitate cu tehnologiile de fabricație) ;

— comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic (analizarea posibilităților de utilizare completă a capacităților de producție existente, sprijinirea din punct de vedere tehnic-tehnologic a realizării indicatorilor tehnico-economici ai noilor capacități) ;

— comisia pentru aprovizionare, desfacere, export-import (sprijinirea activității de redistribuire a stocurilor de materii prime și materiale disponibile sau cu mișcare lentă și de preîntîmpinare a formării de stocuri de produse finite fără mișcare, cu mișcare lentă sau supranormative) ;

— comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă (sprijinirea activității de dezvoltare a atitudinii de apărare și gospodărire judicioasă a avutului obștesc).

Importanța sa **atribuției educativă**, în exercitarea căreia **conclucrarea cu comisiile și consiliile comitetului sindicatului**

va da acțiunilor un plus de penetrație, implică în mod specific noua comisie în activitatea adunărilor generale și adunărilor oamenilor muncii pe secții, ateliere și alte unități de producție, în vederea dezbaterii problemelor referitoare la respectarea disciplinei tehnologice, de exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe, la păstrarea integrității și paza bunurilor materiale, la înlăturarea abaterilor față de normele în aceste domenii și prevenirea repetării lor.

Este de datoria consiliilor oamenilor muncii din întreprindere să procedeze în cel mai scurt timp la **constituirea noilor comisii**, să le îndrume în alcătuirea unor **planuri de muncă** axate pe analiza celor mai sensibile puncte din acest domeniu existente în fiecare unitate, a deficiențelor ce vor fi semnala-te în adunările generale ale oamenilor muncii, care vor avea loc în curînd, astfel încît propunerile ce le vor face și intervențiile lor directe să atingă eficiența avută în vedere de legiuitor. De cea mai mare importanță, în această etapă de început, este **temeinca înființare a membrilor comisiilor**, efectuată de către cadre competente în probleme mecano-energetice, tehnologice, financiar-contabile ș.a.

„Ca membru al colectivului de muncă — se precizează în lege — fiecare persoană răspunde de apărarea proprietății obștești, de dezvoltarea continuă a acesteia și este obligată să lupte cu toată hotărîrea împotriva oricăror sustrageri de bunuri din avuția națională și să ia toate măsurile necesare pentru evitarea degradării bunurilor.” Acest atribut esențial al autoconducerii muncitorești și autogestunii se cere îndeplinit nu numai declarativ, ci în practica fiecărui moment, în atitudine și faptă.

C. DAMIAN

**Dezbateri organizată
de „Revista economică”,
împreună
cu Direcția Generală
a Arhivelor Statului**

POSSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (V)

Alcesenia Andone — șeful serviciului Acte administrative, culturale și feudale din D.G.A.S. — În arhivele preluate fie de la instituții, fie de la persoane fizice, au fost depistate valoroase documente referitoare la zăcămintele de minereuri, folosirea cursurilor râurilor, deschideri de fabrici pentru prelucrarea minereurilor ș.a. din care multe, probabil, au și fost semnalate întreprinderilor interesate.

O interesantă prezentare a bogățiilor subsolului românesc în partea Moldovei, mai precis pe Valea Trotușului, o face în anul 1868 C. Negre către ministrul de finanțe Ion Brătianu, ca argument pentru construirea unei linii ferate și în această parte a țării (Adjud-Ocna) unde se găsește munți de sare, petrol, cărbuni, izvoare minerale (la porțile Ocnei pe Valea Slănicului), pucioasă, plumb, argentifer, fier, chihlimbar negru, marmură pestriță.

De asemenea, în munții din împrejurimile Sucevei sînt semnalate zăcămintele de minereuri de fier încă din 1844. Prin hrisovul domnesc dat de domnul Moldovei Mihai Sturdza, în iulie 1844, se aproba deschiderea unei fabrici pentru prelucrarea acestor minereuri pe proprietatea Negrișoara. „Între măsurile de a statornici și a sporii îndeminarea și fericirea Moldovei care este cel dintîi scop părinteștii noastre îngrijiri, cunoscînd că înființarea industriei noastre naționale este una din elementele vitale ale statului prin care se insuflă între locuitori sîrguința de a preface produsele ale crude în manufacturi folositoare”.

Importante pentru cunoașterea resurselor minerale sînt și documentele care conțin informații despre cercetarea făcută în partea de vest a țării, în județul Bihor, de prof. german Beychlag care a studiat zăcămintele de bauxită. Pe baza îndelungilor observații a întocmit în 1917 un studiu asupra rezervei de bauxită din perimetrul Crișului Repede și Crișului Negru, calitățile minereului și posibilitățile de utilizare a zăcămintelor. Concluzia la care a ajuns a fost aceea că zăcămintele de bauxită se află în toată regiunea muntoasă a județului Bihor. S-au păstrat și referatele întocmite în 1926 de către prof. Gh. Macovei și David Roman în urma studiilor făcute asupra exploatării minei „Arama”, a minelor de mercur din Valea Dosului, a minelor de aur Vulcan-Corabia; de asemenea, s-a păstrat raportul întocmit tot în 1926 de ing. A. Hohets, profesor la Școala de Mine din Liège asupra minelor de mercur din Dumbrava și Bahoja aflate în împrejurimile Zlatnei. Existența unui zăcămint de mercur este semnalată și în orașul Pitești, descoperit încă în anul 1843 de un grup de geologi ruși care au încercat să facă prospecțiuni în Muntenia și Moldova. Acest zăcămint nu a putut fi exploatat, se menționează într-un document din 1863, întrucît proprietarul nu a permis să se facă săpături, încovînd legea care-i da dreptul alît asupra solului cît și a subsolului locului ce îl deținea.

Informații asupra zăcămintelor carbonifere aflăm dintr-un raport al ing. M. Drăghiceanu adresat lui I.C. Brătianu privind exploatările la zăcămintele de cărbuni de la Eahna. Tot aici, se menționează în raport, se află granit și marmură, se relatează despre exploatarea pietrei de gneiss de la Virciorova.

Prof. ing. Popescu din Timișoara întocmește în 1940 un studiu asupra regiunii carbonifere de pe Valea Oltului, la nord de Erașov, urmărind trei mari probleme: exploatarea, rezervele de cărbuni și planul de exploatare pentru viitor. Neagu Boerescu ne-a transmis o lucrare „Expozeul asupra zăcămintelor de chihlimbar din județul Buzău și a posibilităților de valorificare a acestei pietre prețioase” de George V. Cruglicov, prospector de mine.

În domeniul energiei deținem un studiu al dr. ing. Mayer-ohn privind utilizarea energiei vînturilor din punct de vedere meteorologic și tehnic, proiectarea instalațiilor de folosire a energiei eoliene. Studiul conține o serie de date statistice asupra posibilităților de utilizare a energiei eoliene din țara noastră în special în gospodăriile mici.

Un proiect mult discutat, ieșirea la Dunăre a Capitalei țării, a preocupat mult pe predecesorii constructorilor și hidrologilor de astăzi. S-a păstrat un studiu al ing. Dimitrie Leonida și o serie de schițe întocmite de Uzinele comunale București referitoare la construirea unui canal navigabil care să lege Bucureștiul de Dunăre prin regularizarea albiei râurilor Dimbovița și Argeș (studii de sol, variante asupra mai multor trasee de a lega Bucureștiul de Dunăre, tabele, hărți, schițe). Am comunicat cele de mai sus cu convingerea că ele pot fi utile specialiștilor în activitatea lor de prospectare și exploatare a resurselor minerale și energetice. Munca noastră ar avea o mult mai mare finalitate și ne-ar da și mai mari satisfacții dacă am fi informați, la rîndul nostru, asupra utilității unora dintre informațiile pe care le-am comunicat.

Radu Ionescu — șeful serviciului Acte economice D.G.A.S. — Documentele de arhivă existente în fondurile ce le deținem oferă diferite posibilități pentru valorificarea unor rezerve de substanțe minerale utile, cunoscute în trecut, neexploatate sau exploatate parțial din cauza dificultăților tehnice de extracție sau din alte motive. De exemplu, din studiul asupra piritei sulfuroase, întocmit în anul 1938, rezultă că zăcămintele de pirită se găsesc în munții Apuseni, în munții Maramureșului, în Carpații Meridionali, în județele Satu Mare, Ciuc, Someș, în bazinul transilvănean, în Banat, Bucovina, Dobrogea etc. Din acest studiu rezultă că aceste mine au un conținut mare de zinc, arsen, antimoniu. Studiul subliniază că pirita cupriferă se găsește în perimetrele din jurul minei Arieș și în perimetrele din Baia Borșa. Referindu-se la situația geologică a regiunii minei Rodna Veche, județul Năsăud, se descrie întreaga regiune minieră și se afirmă că zona dealului Papi-Geczi este piritiferă. În același studiu se menționează că în Valea Amaliei se găsesc andezite, șisturi cristaline și calcare cristaline.

Știri despre exploatarea molibdenului, bismutului, plumbului, zincului în limitele unui perimetru de 100 ha., situat pe teritoriul comunei Chișcău și Băița, județul Bihor, în perimetrul numit Oravița 10, situat pe teritoriul comunei Oravița și Măidan, județul Caraș-Severin, le aflăm din dosarul 259/1941 din fondul U.D.R. În același dosar sînt informații privind existența minereului de mangan pe izlazul comunei Ohabia, la Bobu, Valea Ferului, Rugi etc. În dosarul 152/1941 — fondul U.D.R. găsim documente despre bazinul meotic carbonifer de pe Valea Trotușului — expozeu asupra situației concesiunii carbonifere Dealul Ursului în suprafață de 500 ha, exploatarea cărbunelui brun situat în comuna Dărmănești, județul Bacău. În dosarul 439/1942, fond U.D.R., există un referat asupra lucrărilor de exploatare a lignitului executate în 1942 în regiunea comunei Sinersig, jud. Timiș.

Informații despre exploatarea marmorei și a altor roci semnalate pe Domeniile Reșița către obârșia riului Caraș spre locurile numite Ceresnaia și Romanovăț, zăcămintele în regiunea Cuptoare-Secul, apoi pe Valca Minișului la SV și NV de Dealul Dîlna, le găsim în dosarul 474/1939 fond U.D.R., iar în dosarul 317/1939 sînt documente ce se referă la marmoră roz-purpurie, marmoră verzuie-albă și albă ce se află în Oravița la nord de șoseaua națională la punctul numit Kierberg și marmoră zaharoidă-albă din carierele „Dănilă”, roci eruptive din carierele „Groza”, carierele de granit sur și negru din Forotic, în Carpați și Surduc-Banat.

În dosarul nr. 342/1940—1941 din fondul Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării sînt studii și referate privind producția și exploatarea diferitelor zăcămintele de către unele societăți (Molibelen, Minaur, Mica). În mod deosebit semnalăm referatul privind problema cuprului, precum și raportul asupra situației zăcămintelor metalifere din țară și posibilitățile de punere în valoare pentru viitor.

Cercetarea documentelor de arhivă din fondul Ministerului agriculturii și domeniilor — Validării miniere ne dă posibili-

atea să cunoaștem concesiunile și arendarea terenurilor petrolifere unor societăți ca Concordia, Astra Română, Columbia. terenuri aflate în județele Prahova și Dimbovița. Importante date și informații privitoare la zăcămintele de cărbune întlnim în fondul Ministerului de Finanțe, Oficiul de Studii și Documentare, dosar 345-346 1939. În cadrul unui studiu figurează sub formă de capitole problema rezervelor de cărbuni, calitatea cărbunilor românești, întreprinderile exploatare de cărbuni, producția de cărbuni și prepararea mecanică a cărbunilor. Studiul este întocmit de Banca Națională a României, Serviciul de Studii pe perioada 1919—1937 și cuprinde o serie de tabele care sintetizează și întregesc problemele în discuție. În dosarul 628 1943 aparținând aceluiași fond sînt date de sinteză privind industria extractivă, activitatea rafinării pe perioada 1935—1942, minereurile și metalele. Cercetarea sistematică a documentelor din arhive poate conduce și la cunoașterea mai amănunțită a resurselor de aur. Informații prețioase ne furnizează dosarul 276/II 1947 asupra producției anuale de aur, răspîndirea zăcămintelor aurifere, rezervele de minereu auro-argintifere pe perioada 1921—1945, instalațiile mecanice și metalurgice pentru prelucrarea minereurilor. Acestea sînt doar cîteva informații asupra resurselor minerale și energetice. În procesul de depistare de noi documente și de preluare de noi fonduri cu siguranță că baza documentară a D.G.A.S. se va îmbogăți simțitor

Alexandru Nastovici — cercetător la filiala Arhivelor Statului, Municipiul București. — În România mineritul are o veche și frumoasă tradiție, fiind practic din timpuri imemorabile. O dezvoltare sensibilă s-a remarcat din ultimele două secole și îndeosebi odată cu trecerea la economia modernă, cînd solicitarea materialelor utile: metale, cărbune, petrol, necesare dezvoltării tot mai accentuate a industriei a crescut. Dovezi ale acestor preocupări sînt și arhivele întreprinderilor de exploatare sau de cercetare a mineralelor utile, în mare parte păstrate la Arhivele Statului, cîteva găsindu-se în depozitele Filialei Arhivelor Statului, Municipiul București. Ele conțin informații care semnalează prezența unor zăcăminte, cariere, aflorimente, izvoare de ape termale și minerale, pe întreg teritoriul țării.

În principal, fondul „Institutului de Chimie” furnizează date foarte interesante și, nu numai din punct de vedere documentar, despre numeroase locuri unde s-au făcut descoperiri cu caracter geologic, la sfîrșitul secolului trecut, iar dintr-o discuție avută cu cadre de specialitate a rezultat realul interes al acestora pentru unele dintre informații, prezentate selectiv.

Cercetarea acestor documente poate aduce rezultate surprinzătoare pentru rezolvarea problemelor legate de asigurarea economiei naționale cu resurse de energie, studiul urmîrind în primul rînd identificarea de noi resurse. În acest sens pot fi semnalate unele descoperiri relatate în documente:

„...se înaintează spre cercetare o probă de păcură din comuna Cîmpeni-Bacău”, în anul 1874; „...se trimite o probă a petrolului găsit la minăstirea Cașin, plasa Troțuș, districtul Bacău”, în anul 1877; „...subprefectul de Bacău roagă pe A. Saligny să examineze o probă de păcură trimisă de primarul comunei Grozăvești”, din acel județ, în anul 1875; „...rezultatul analizei unei probe de petrol descoperit la Valea Rece, plasa Cîmpina, districtul Prahova”, în anul 1883; „...buletin de analiză asupra petrolului găsit în Valea Prajila, comuna Govora, județul Rîmnicu Vilcea”, în anul 1881; „...existența unor puțuri de petrol în comuna Jitia, județul Rîmnicu Sărat”, în anul 1888; „...păcura extrasă la Fundul Săratei, județul Buzău”; „...existența unui nisip de păcură pe Valea Chirițelu, județul Neamț”, în anul 1875; „...puțurile de petrol din județul Brăila, în localitatea Batogul”.

Zăcămintele de cărbune sînt semnalate în documentele fondului menționat mai sus, dintre acestea urmînd a cita doar cîteva: „...rezultatul analizelor de laborator asupra eșantioanelor de cărbuni din zăcămintul Ungureni, comuna Boteni, județul Muscel”, în anul 1887; „...probele trimise de Prefectura județului Gorj, provenite din zăcămintul de cărbuni din comuna Ștefănești”, în anul 1874; „...scrisoarea profesorului M. M. Romniceanu referitoare la un zăcămint de cărbune în comuna Breșnița, județul Mehedinți”, în anul 1876; „...adresa Eforiei Spitalului Civile ct care se înaintează spre cercetare probe de cărbune găsit pe proprietatea Sinaia, Valea Sgarbura, județul Prahova”, în anul 1880; etc

Cercetarea documentelor aceluiași fond arhivistice a condus la aflarea altor informații incitante, referitoare la minereuri de metale feroase și neferoase: „Catalogul colecției de minerale al Institutului de chimie indică zăcămintele de fier la Comarnic-Prahova și Valea Ripoasă-Olănești-Rîmnicu Vilcea”; „...un zăcămint de aramă descoperit de profesorul P. Pony în comuna Broșteni, județul Suceava”, etc.

Deosebit de numeroase sînt știrile despre izvoare de ape minerale ca: „studiu privind apa minerală descoperită în localitatea Osoiu, comuna Dorna (astăzi satul Dorna-Arini), județul

Suceava”, în anul 1884; „...rezultatul analizei apei feruginoase de la Craiova”, în anul 1890; „...ape minerale descoperite pe proprietatea lui D. I. Mindrilă, din cătunul Panaști (astăzi satul Panași, județul Suceava”, în anul 1884”, etc.

Informații deosebit de interesante apar și în alte fonduri păstrate în depozitele filialei: „Primăria Municipiului București” și „Casa Autonomă a Monopolurilor”, date referitoare mai ales la zăcămintele de sare, materiale de construcții, izvoare de ape minerale sau sărate: „harta localităților din Ardeal și Maramureș, în care sînt prezentate izvoarele de apă sărată, urme de sare și saline”, întocmită în anul 1933; „...exploatarea carierelor de piatră de la Turcoaia și Iglicioara”, în anul 1885; „...două coloane de marmură care provin din cariera lui N. Munteanu, de pe proprietatea acestuia, de la Băile Olănești”, în anul 1865; „...instalarea unei fîntini cu apă minerală, în București”, în anul 1887; „...plingerea proprietarilor de ape minerale și băi. din ulița Șerban Vodă”, București, în anul 1835, etc.

Pot fi menționate și alte categorii de informații care pot ajuta cercetările actuale, în diverse direcții, și anume unele studii tehnice, profile geologice în strate bănuite să adăpostească unele zăcămintele sau pur și simplu profile executate cu ocazia efectuării unor lucrări edilitare.

Nu există nici un dubiu că, documentele prezentate sînt doar cîteva dintre cele multe care așteaptă o privire avizată și atentă din partea specialiștilor în vederea punerii în exploatare a unor noi resurse materiale și energetice.

Dr. Maria Dogaru — cercetător principal în Direcția generală a Arhivelor Statului. — Cum se știe, pentru prognoza în domeniul climei și hidrologiei ca și pentru analiza unor fenomene naturale o importanță deosebită o are cunoașterea perioadelor la care acestea s-au desfășurat. Unele date în legătură cu inundații, secete, cutremure sau îngheț, se află cuprinse în documentele de epocă emise în cancelariile diferitelor instituții, altele sînt inserate în cronicile și manuscrise.

Neîndoielnic, informațiile documentare de această natură, pot și trebuie să fie completate cu datele consemnate în trecut pe unele tipărituri vechi, în special pe cărțile religioase. Deseori, posesorii acestora, au scris pe reversul filei de titlu, sau pe marginile paginilor unele impresii personale în legătură cu fenomenele deosebite la care au fost martori.

Pe lîngă faptul că fiind scrise imediat după producerea evenimentului însemnările la care ne referim informează asupra unor aspecte despre care în actele oficiale nu se pomenește nimic, ele facilitează determinarea zonelor geografice cuprinse de unele calamități și cunoașterea efectelor economice și sociale produse.

Exemplificăm prin unele însemnări aflate pe paginile tipăriturilor românești existente la Biblioteca județeană din Brașov:

„Joi la 11 ceasuri să se știe că au trimis Dumnezeu ploaie din cer cu piatră ca ouăle și mai mari de au omorît oameni și dobitoace și păsări și copacii i-au dărîmat de ramuri” („Evanghelie învățătoare”, tipărită la Govora, 1642) „Să se știe cînd au pierit soarele într-o joi, în luna lui august în 25 zile... dă s-o văzut și stelele Văleat 7301”. (1795) (Carte de Învățătură, 1643). „Să se știe de cînd s-au cutremurat pămîntul în zilele domnului Mihail Sutul Voievod ct au crăpat toate mănăstirile...” Văleat 7302 (1794) (Ibidem). „scris-am eu Ion Moldoveanu, de la Stupini, logofăt și dascăl anul 1793... cînd au venit Vlădică Gherasim de au sfînit biserica Stupinilor atunci au ieșit apele toate de ploii multe ce au fost în luna lui mai...” (Ibidem); „la anul 1798 martie în 14 zile, dimineața la 7 ceasuri și jumătate tocmai, s-au cutremurat pămîntul”. (Ibidem). „într-acest an — 1717 — spre toamnă, foarte secetă mare s-au început, care n-au mai fost. Întăritu-s-au seceta foarte, foarte fiind iarna aceea fără zăpadă, spre primăvară foarte fiind seceta ct cea mai multă parte a apelor și a fîntinilor de tot au pierit; ...cît aici în oraș ct în cetate cele mai puține fîntini erau cu apă...” (Penticostar, 1521). „Văleat 1718 mai 18. Tot o secetă mare foarte; a început foc de au ars mai toate satele...” (Ibidem). „În anul 1805. Să se știe că au ținut frig și ger de la mucenici pînă la duminica Tomei, adică pînă la 16 ale lui aprilie și nici mugură de salcie n-au dat și au fost tot răceală ctă n-au putut să iasă nici un plugurile și am scris eu Popa Stan Crăciun” (Penticostar, 7251 = 1743).

Acestea sînt doar cîteva exemple. Așa cum remarcă reprezentantul Consiliului Național al Apelor, credem că asemenea informații sînt deosebit de utile pentru elaborarea unor prognoze meteo și hidrologice care, așa cum s-a relatat, se bazează pe o anumită repetabilitate în timp a fenomenelor.

Fl. Dumitrescu — Institutul de cercetări hidrotehnice. — Hidrologia este o știință specifică acestui secol, cînd apele au căpătat utilizări tot mai complexe pentru nevoile social-economice care sînt în creștere continuă. Aceasta ne-a determinat să organizăm un sistem de urmărire în timp a fenomenelor. Dar

șirul de date de după război, în țara noastră. sau în alte state de la începutul secolului, este foarte mic și de aceea noi recurgem încă la anchete în rîndul localnicilor pentru a afla cînd au fost anumite fenomene: apă mare sau secetă, cînd a înghețat mai devreme etc. Bineînțeles că informațiile pe care le pot oferi arhivele sînt calitativ mult mai valoroase. Cred că din partea Direcției Generale a Arhivelor Statului și a filialelor sale ar fi bine să se organizeze o acțiune de popularizare a propriei activități care de foarte multă vreme este prea puțin cunoscută.

De asemenea, cred că și noi ca beneficiari ar trebui să propunem teme pentru planurile dumneavoastră de activitate. În specialitatea noastră, răscolirea documentelor istorice, începînd chiar de la documentele bisericești, diferite acte legislative, ordine și alte categorii de acte care sînt o sursă de informație este o activitate necesară și cred că o colaborare mai sistematică pe tot teritoriul țării cu Arhivele Statului ar fi foarte utilă.

Maria Popescu — „Revista economică” — Mulțumind tuturor participanților la dezbateri pentru prețioasele informații furnizate țin să subliniez că acest schimb de idei a constituit o demonstrație convingătoare asupra importanței corelării activității specialiștilor din diverse domenii. S-au elevat în mod deosebit contribuțiile celor care lucrează în domeniul arhivelor, potențialul de informație prețios pe care îl dețin și multiplele posibilități de colaborare ce se deschid între deținătorii documentelor respective și cadrele ce lucrează în domeniul practicii economice.

Aș remarca faptul că în organizarea acestei întîlniri noi am omis să antrenăm o serie de specialiști de la catedrele de geologie, geografie, istoria economiei naționale care ar putea să-și aducă contribuția la valorificarea mai eficientă și mai operativă a tezaurului de documente pe care îl adăpostesc Arhivele Statului.

Doresc să vă sugerez să reflectăm asupra posibilității de a adopta ca temă de studiu pentru filialele Arhivelor Statului, cercetarea posibilităților prin care arhivele pot să-și aducă contribuția la dezvoltarea industriei locale mici și meșteșugărești, menită să valorifice resursele naturale și potențialul de creativitate artizanală. Cunoașteți măsurile, legile adoptate în scopul impulsivării industriei mici și artizanale pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor și pentru utilizarea întregului potențial de forță de muncă.

În cadrul politicii de autoaprovizionare a județelor cu resurse alimentare și nealimentare de primă necesitate, industria mică este chemată să participe într-o măsură mult mai mare decît acum. Or, informațiile pe care le dețineți în arhive despre exploatarea sau simpla existență a unor resurse, despre organizarea în trecut a unor forme de mică industrie pot oferi sugestii importante de diversificare a acestor activități.

Din dezbateri a reieșit cu claritate faptul că specialiștii din domeniul arhivelor pot să se considere implicați mai direct în activitatea politico-economică de atragere în circuitul economic a multiplelor resurse pe care le menționează izvoarele arhivistice.

În condițiile crizei economice actuale, resursele minerale și energetice, de materiale de construcții etc., oricît de modeste — ca dimensiune sau ca potențial energetic — pot să participe eficient la echilibrarea balanței energetice a țării, la evitarea unor importuri costisitoare.

În acest sens aș aminti o dezbateri organizată de Revista economică în colaborare cu Comitetul județean de partid Bihor despre posibilitățile de folosire a resurselor geotermale, care a avut un rol însemnat în stimularea interesului cadrelor din cele mai diverse domenii de activitate pentru valorificarea potențialului energiei geotermale. Consider că și arhivele ar putea contribui la stimularea folosirii acestui potențial care ar putea să degreze economia națională de o parte oricît de modestă din eforturile valutare.

Mulțumind încă o dată Arhivelor Statului pentru organizarea acestui rodnic dialog între deținătorii de informații și beneficiarii de informații economice ne exprimăm speranța că dezbateri noastră a deschis noi căi de comunicare operativă și eficientă în scopul cunoașterii mai bune a surselor energetice și de materii prime minerale și al atragerii lor în circuitul economic.

Ionel Gal — șeful Direcției Generale a Arhivelor Statului — Din discuție a reieșit că în urma cercetării arhivelor au fost făcute o serie de informări la diferite ministere. Trebuie însă să realizăm un adevărat program de activități pentru folosirea și exploatarea informațiilor pe care le deținem, astfel încît să fim mai implicați în dezvoltarea economico-socială.

În primul rînd, este necesar să realizăm de către toate filialele Arhivelor Statului o informare sistematică, pe plan local, a tuturor factorilor interesați, în funcție de specificul fiecărui județ, asupra documentelor care pot ajuta la rezolva-

rea chestiunilor economice practice, în cazul de față la descoperirea de noi resurse minerale și energetice. Dacă numai una sau două din semnalările noastre vor fi valorificate și vor da satisfacții, în fapt este răsplătit întregul efort depus.

În al doilea rînd, va trebui să intensificăm elaborarea unor instrumente de informare științifică. Prin excelență, instituția noastră, de-a lungul anilor, a slujit și slujește științele social-politice și cu prioritate, aș spune, istoriografia română. Dacă astăzi Arhivele Statului constituie un mare furnizor de izvoare pentru istoria noastră națională generală nu același lucru putem să-l spunem în ceea ce privește contribuția noastră la dezvoltarea economiei naționale, mă refer în special la domeniile cu caracter aplicativ. Să extragem informația economică utilă și s-o difuzăm la toate institutele de cercetare de profil care pot aprecia în ce măsură îi ajută în rezolvarea chestiunilor abordate.

În al treilea rînd, serviciul nostru de specialitate, de informatică și cercetare tematică, a realizat înmagazinarea pe computer a sute de mii de informații din diferite domenii de activitate, iar fișierele tematice ale județelor încorporează informații pe sute de ani. Serviciul nostru de Studii și documentare și Serviciul de informatică trebuie să vadă cum am putea folosi aceste fișe tematice existente la filialele județene pentru sprijinirea dezvoltării economiei astfel încît ele să nu rămîna o literă moartă.

În al patrulea rînd, am reținut din cele ce ați spus dumneavoastră că este bine să ne alăturăm unor sesiuni științifice pe care le fac institutele de cercetări economice și tehnico-științifice. Eu aș zice chiar că participarea la aceste întîlniri ne aduce în actualitatea problematicei, ne lărgeste orizontul, ne ajută în orientarea muncii. Poate unele din informațiile noastre vor stîrni interesul cercetătorilor.

În al cincilea rînd, ar fi util ca în revistele de specialitate ale ministerelor, Arhivele Statului să publice unele materiale de specialitate, scurte prezentări de fonduri, de colecții, de hărți, de documente care, citite de specialiști, să le trezească interesul.

În al șaselea rînd, cred că ar trebui ca în afara volumelor de documente pe care ne-am propus să le elaborăm în acest cîncinal să avem în vedere și unele volume de documente cu caracter economic, tehnic, nu numai de interes istoric, ci cu o anumită utilitate practică. Cred că discutînd cu Academia de Științe Sociale și Politice, cu alte instituții, am putea să ne alăturăm și noi la rezolvarea sarcinilor economiei. Revista Arhivelor a adus și poate să aducă în continuare un aport mai mare la popularizarea documentelor referitoare la resursele minerale și energetice. Poate dedicăm în Revista Arhivelor o rubrică permanentă acestei chestiuni.

În ceea ce privește microfilmele aduse din străinătate, într-adevăr ele cuprind o masă uriașă de informații. Cred că serviciul de specialitate poate să întocmească un set din ghidurile realizate și pentru unele institute de cercetări cu caracter economic. În anii următori ar fi posibil să întocmim un ghid cu informațiile economice aduse din străinătate, pe care să le punem la dispoziția celor interesați. Vrem să fim mai implicați în procesul economic și dacă una sau alta din informațiile noastre vor duce la rezultate, aceasta răsplătește pe de-a întregul efortul nostru. Am reținut, de asemenea, sugestia despre colaborarea noastră cu catedrele de geologie, geografie economică, minerit și așa mai departe. Poate ar fi interesant să se organizeze o consfătuire similară ca aceasta și cu șefii catedrelor universitare de profil la care să participăm și noi. În orice caz vom acorda o atenție mai mare în cadrul învățămîntului profesional pregătirii economice a cadrelor noastre, pentru a putea participa în bune condițiuni la valorificarea documentelor în scopuri economice practice. Vom participa evident și la consfătuirea de la Ministerul Geologiei, dacă vom fi invitați, și sperăm că toate aceste discuții și altele pe care le vom avea vor contribui la elaborarea programului de activitate al Direcției generale a Arhivelor Statului pe cel puțin cinci ani, în vederea utilizării documentelor de arhivă pentru cunoașterea și valorificarea resurselor minerale și energetice.

În încheiere doresc să subliniez că ne-ar bucura dacă reprezentanții ministerelor, reflectînd la ceea ce am discutat, vor face comenzi privind informația documentară ce ar prezenta interes. Noi, în ceea ce ne privește putem să ne angajăm că le vom rezolva.

* Cu aceasta se încheie publicarea stenogramei dezbaterii ale cărei prime părți au apărut în numerele 48, 49, 50, 51/1981 și 2/1982 ale revistei. Menționăm că datorită unei regretabile confuzii apărută în nr. 50, pag. 22, al. 4 din coloana 2, acesta se va citi după cum urmează: „Spre exemplu, documente din microfilme S.U.A. relevă că germanii, în timpul celui de al II-lea război mondial, produceau pînă la 2 milioane tone de petrol prin două procedee „Belgius” și Fischer”, mai ales în zona Sileziei pentru a nu fi expuse bombardamentelor. Astfel de procedee ar putea sta și în prezent în atenția cercetătorilor.”

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

REALIZÎND produse care satisfăceau nevoi fundamentale – de hrană și îmbrăcăminte – ale vieții omului, în cantități care depășeau trebuințele celor ocupați în acest domeniu, agricultura a fost cea care a permis nașterea aglomerațiilor urban-industriale, a activității industriale în accepția ei modernă. În Tabloul său economic François Quesnay arăta limpede o asemenea geneză.¹⁾ Iar dacă agricultura a permis nașterea industriei, la fel de adevărat este și faptul că dezvoltarea acesteia din urmă a contribuit în mod hotărâtor la progresul agriculturii.

În multe țări ale lumii, prin mijloacele tehnice create și puse la dispoziția agriculturii, prin impulsurile care le-a dat creșterii nivelului de pregătire și cultură al țărănimii, al maselor, progresul industriei a asigurat, asigură concomitent pe cel agricol – industrializarea, o organizare superioară, o productivitate mai înaltă a agriculturii. Evoluția economică pune însă în lumină o seamă de situații în care creșterea industrială nu a generat progresul firesc al activității agricole; mai mult chiar, uneori a contribuit la regresul acesteia. Utilizând instrumentele unei analize istorice și economice, sociale și politice, dar și fizico-biologice, literatura de specialitate s-a ocupat și se ocupă indevinut de astfel de cazuri. În cele ce urmează ne propunem să redăm câteva din ideile și teoriile avansate în acest sens.

1. Nașterea, progresul industriei constituie, desigur, creații strălucite ale minții și activității umane. Preluete însă de acțiunile întreprinzătorilor și politicile statale, încă de la începuturile ele nu au fost consacrate nemijlocit unui progres al civilizației, unor țeluri umaniste, ci s-a urmărit în primul rând obținerea de profituri pe seama exploatarea muncitorilor, precum și dobândirea și consolidarea dominației mondiale de către un stat sau altul – în scopul amplificării profiturilor, avantajelor, privilegiilor. Tocmai țelul de a domina lumea pe calea dezvoltării industriale a determinat, cel puțin în cazul de rezonanță al Angliei, neglijarea, regresul agriculturii sale pentru o perioadă de peste 150

INCURSIUNE ÎN RELAȚIILE INDUSTRIE-AGRICULTURĂ

de ani – pînă spre prima jumătate a acestui secol. Ne-o demonstrează ilustrul savant André Maurois, cercetător migălos și original al istoriei Angliei.

Maurois subliniază că politicienii englezi de notorietate ai secolului trecut – ca de exemplu Richard Cobden, guverne engleze și britanice ale timpului și-au construit întreaga acțiune politică pe ipoteza dezvoltării puternice a industriei engleze în scopul de a asigura dominația mondială a țării de peste Canalul Minecii. Anglia, atelierul industrial al lumii, stăpînind-o nu numai cu instrumentele forței ei, deopotrivă, cu cele ale tehnicii și productivității, iar întreaga lume trudind pentru acest atelier, asigurându-i o hrană imbelșugată și reducînd astfel la zero însemnătatea agriculturii britanice – sînt cuvinte care reprezintă, deseori, leit-motivul unor discursuri parlamentare și acțiuni politice și diplomatice engleze de anvergură. „Vor pescui și ora pentru noi”²⁾ profeta în mod semnificativ Cobden pe la mijlocul veacului al XIX-lea, destinul Statelor Unite. Utilizîndu-se invelişul atrăgător al unor considerente umanitare, această țară era îndemnată de fosta ei metropolă să renunțe la politica protecționistă și să îmbrățișeze liberschimbismul atât de favorabil în acea vreme Angliei industriale – aceluși stat al cărui tradiționalism era constituit mai mult din aparențe, intrucît, tot Maurois este cel care o afirmă, „era un principiu al intelpeciuunii britanice acela de a nu avea principii”³⁾

Rezultatul? Agricultură națională a Angliei a fost considerabil prejudiciată, în profitul industriei sale. Abia în anii

celui de al II-lea război mondial și după aceea – în condițiile în care agresiunea Germaniei hitleriste a generat dificultăți, uneori insurmontabile, de destășurare a unor transporturi tradiționale, în condițiile în care imperiul colonial britanic s-a destrămat și apoi s-a prăbușit, în condițiile în care lărgirea dezvoltării industriale pe glob, emanciparea în acest sens a numeroase țări au accentuat mult competiția industrială în lume – și ca atare însăși greutățile de import a unor produse agricole – în Anglia s-a realizat o reconsiderare hotărîită a agriculturii naționale.

2. Experiența dezvoltării industriale a unor state care și-au cucerit în deceniile din urmă independența, demonstrează, la rîndul ei, că un anume fel în care a fost concepută creșterea industriei, influențele acestei creșteri asupra agriculturii nu au corespuns întru totul necesităților de progres ale societății. Uneori, după cum apreciază mai mulți economiști africani, între care Samir Amin, s-a promovat ideea asigurării securității industriale a unei țări în detrimentul asigurării securității agricole a acesteia – a cărei neglijare viața demonstrează că prezintă urmări cel puțin la fel de dramatice cu cele generate de neglijarea primului imperativ. Alteori, pornindu-se de la rolul de necontestat, de maximă și generală însemnătate al industriei în ansamblul creșterii economice, dar realizîndu-se unele absolutizări și forțări în procesul dezvoltării, agricultura a fost trecută pe un plan secund de importanță, subapreciîndu-se stimulii materiali și sociali apti să impulsioneze progresul acestei activități. Imitațiile modelelor industriale ale unor țări dezvoltate nu s-au soldat nici ele cu rezultatele așteptate. Cauzele sînt mai multe. Pe de o parte, asemenea operații prezintă un mare grad de dificultate; totodată, diferă înseși condițiile economice, istorice, geografice, sociale etc. ale statelor slab dezvoltate față de cele din țările industrializate; în plus, asemenea imitații au cerut în statele care urmăreau să se industrializeze un personal relativ numeros, pe care productivita-

FIȘE

GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN TRANSILVANIA (1784-1918)

● Transilvania, străveche vatră strămoșească – deși desprinsă mai multe secole din trupul țării a întreținut permanent cu aceasta intense legături economice, care au contribuit la păstrarea unității spirituale a românilor – a reprezentat un teren pe care a rodit viguros gîndirea economică românească – alături de care s-a dezvoltat și gîndirea economică a maghiarilor, germanilor, a altor naționalități conlocuitoare. Tocmai investigarea acestor concepții, teorii, idei din perioada care începe cu răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan și pînă în 1918, anul de înfăptuire a sta-

tului național unitar român, constituie tema lucrării „GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN TRANSILVANIA” (1784-1918), elaborată de Iivancu Nicolae-Văleanu (coordonator), Toader Ionescu și Iuliu Pinczês, apărută în acest început de an, sub egida Institutului de Economie Socialistă, la Editura Academiei.

În carte este analizată cu deosebire gîndirea economică progresistă transilvăneană, avînd drept coordonate esențiale ideea unității naționale, respectiv scuturarea jugului străin și unirea cu România, precum și ideea realizării unor prelucrări înnoitoare în viața economică și social-politică a Transilvaniei. Sînt investigate astfel numeroase idei și teze ale unor economiști transilvăneni care militau pentru înfăptuirea unității naționale, pentru dezvoltarea – fără opreliști naționale și în pas cu cerințele timpului, a industriei și agriculturii transilvănene, a transpor-

turilor și comerțului, care militau pentru creșterea pe această cale a graudului de pregătire și cultură al populației din Transilvania – în cadrul căreia populația majoritară românească era cea mai oprimată, lipsită de drepturi politice, economice, culturale; pentru dreptate socială. O secțiune aparte a lucrării este consacrată gîndirii economice socialiste precum și răspîndirii marxismului în Transilvania. Autorii au studiat un bogat material bibliografic, documente de epocă, lucrări ale unor personalități din Transilvania etc.

Prognoza investițiilor

● În condițiile dezvoltării economice contemporane, prognozele asupra volumului și eficienței investițiilor se situează, în tot mai mare măsură în cadrul analizelor economice. Spre deosebire însă de perioadele caracterizate printr-un ritm înalt al creșterii – perioade în care metodo-

logia prognozelor în domeniul investițiilor lua drept element de bază nivelul planificat al volumului producției – situația actuală, opinează Vaclav Novotny – în articolul „NEKTERE VYCHOZI METODOLOGICE UVAHY K PROGNOZE INVESTIC” (Unele considerații metodologice asupra prognozei investițiilor), articol publicat în revista cehoslovacă „POLITICA ECONOMIE” (nr. 9/1981) – modifică fundamental datele problemei. În condițiile reducerii ritmurilor de creștere și ale măririi instabilității proceselor economice, pare mai realist susține V.N., ca prognoza în domeniul investițiilor să aibă drept element de fundamentare nivelurile resurselor. Acesta este indicatorul – alături de produsul național brut și consumul pe locuitor – în funcție de care trebuie să se determine limita superioară a ratei investițiilor. S-ar putea astfel formula, afirmă Novotny și o corelație ma-

tea scăzută a muncii din agricultura lor au-l făcea disponibil, etc.

Tochmai într-un asemenea context, într-o lucrare a doi sociologi occidentali ¹⁾ se apreciază că „Africa rurală și săracă are din ce în ce mai multă foame, ceea ce îi compromite independența și îi accentuează dependența”. Ideea forță care se impune — se relevă în același studiu este că sint țările africane care trebuie să-și regândească propria dezvoltare, pentru că modelul de dezvoltare, modelul industrial preluat din Occident este, în mod obiectiv — în condițiile specifice acestor țări — ineficient, inoperant. Legat de aceasta, în carte se arată că sint dese cazurile în care sub constrângere sau ca urmare a unor promisiuni, țărani africani cresc doar producția culturilor de export, singura capabilă, în ochii unor conducători, să aducă în țară devize străine. Devize care, permit însă, de multe ori, doar îmbogățirea conducătorilor, întreținerea unei administrații parazitare. Rezultatul unor astfel de optici și evoluții — mai ales în condițiile în care țările slab dezvoltate, între care stăte ale Africii, și-au mărit ponderea în totalul mondial al cheltuielilor pentru înarmare, de la 9% în 1971 la 16% în 1980 — este acela că Africa tropicală importă din ce în ce mai multe cereale: 2 milioane tone în 1960, 6 milioane tone în 1970, 12 milioane tone în 1978, ș.a.m.d. Cite tone însă miine — se întreabă autorii menționați, de unde, cu ce vor fi plătite?

3. Elaborarea de tip liniar a marii majorități a tehnologiilor utilizate în producția materială, risipindu-se, în cantitate mare, resursele de materii prime, materiale și energie, presupuse ca nelimitate, profilează, mai ales pentru perspectivă, dificultăți serioase în procesul dezvoltării, în speță pentru agricultura țărilor dezvoltate, industrializată, de o mare productivitate. Pe de o parte, o serie de neajunsuri se relevă în condițiile exploatarea fără limite a resurselor și deteriorării tot mai pronunțate a mediului, procese care prejudiciază potențialul intrinsec al agriculturii²⁾. În același timp, pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie, se dovedește relativ ineficient — și inoperant în viitor —

tipul intensiv de producție agricolă bazat pe un consum ridicat de energie, a cărui expresie semnificativă o constituie agricultura americană.

În acest context, luările de poziție ale specialiștilor vizează nu numai risipa de energie, de materii prime și materiale, ci, în primul rând, tipul de producție care favorizează o asemenea risipă. Sint relevante astfel studiile și cercetările întreprinse în ultimii 6 ani de către Maria D. Popescu, privind definirea și analiza tipului liniar de tehnologii, apelul la înlocuirea acestora cu tehnologiile de tipul circular activ-caracterizate de utilizarea integrală a resurselor de materii prime și energie, privind evidențierea posibilităților de integrare operativă în circuitul economic a acestor ultime tehnologii. În același cadru larg de preocupări, ilustrul savant american de origine română, N. Georgescu-Roegen, promotor al teoriei entropiei în economie, sublinia neajunsuri fundamentale ale lumii de azi și releva necesitatea imperioasă a modificării însăși a opticii omului asupra dezvoltării. El arată că: „...fiecare Cadillac produs oricând înseamnă mai puține vieți în viitor. Pînă astăzi am tot plătit pentru progresul tehnic cu trecere de la sursa cea mai bogată de entropie joasă — radiația solară — la cea mai puțin bogată — resursele minerale terestre. Este adevărat că în lipsa acestui proces, unele resurse minerale nu ar fi ajuns să aibă valoare economică. Dar acest adevăr nu face ca bilanțul schițat aici să fie mai puțin pertinent”³⁾.

Varianta optimistă, cea a propășirii pe mai departe a omenirii, impune, deci, reevaluarea întregului model de creștere economică, a relației acestuia cu resursele și mediul, dezvoltarea industriei și a agriculturii exclusiv în cadrul unor parametri de raționalitate, echilibru, prudență. „Omul — sublinia în acest sens și sociologul francez Edgar Morin, vizionar al complexității și adversar declarat a ceea ce el numea „iluzia soluțiilor finale” — trebuie să înceteze de a mai fi acel

Gingis-Han al periferiilor solare, pentru a deveni conștiința biosferei”.

ÎN ACEASTĂ perspectivă complexă, orientările politice ale partidului nostru, de dezvoltare calitativă, eficientă și armonioasă în teritoriul a industriei, de structurare a producției prin prisma criteriului energetic, de reconsiderare a rolului agriculturii în procesul dezvoltării, evoluindu-se și funcția acesteia de sură însemnată de materii prime regenerabile — orientări inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — se vădesc de o excepțională importanță. Înfăptuirea lor este în măsură să sporească resursele economiei românești, să asigure progresul accelerat al țării.

dr. Dan POPESCU

¹⁾ Desenul său general al reproducției pune în lumină faptul că deși numai o parte din cetățenii Franței își desfășurau munca în agricultură, de produsele acesteia beneficia întreaga populație a țării. Tochmai pe această bază tiziocratul francez se referă la evidența realizării în agricultură, mai mult decât în oricare alt sector economic, a produsului net și tochmai din acest motiv Quesnay considera agricultura ca singura activitate productivă din economie. Această din urmă apreciere reprezintă o limită a gândirii sale, subliniată și analizată de clasicii economiei politice.

²⁾ André Maurois, *Eduard VII et son temps*, Les Editions de France, Paris, 1933, p. 162.

³⁾ Idem, p. 171.

⁴⁾ René Dumont, Marie-France Mottin, *L'Afrique étranglée*, Le Seuil, Paris, 1980.

⁵⁾ Sensibilitatea soluțiilor promovate pe fondul acestui mod de a produce este relevantă, de exemplu, de efectul nedorit pe care intensivizarea extremă a producției agricole îl are asupra fertilității pământului; teoreticienii și practicienii agriculturii de astăzi oferă numeroase dovezi potrivit cărora irigațiile realizate în exces spală pământul de substanța sa activă, excesul de îngrășăminte chimice modifică defavorabil structura nutritivă a produselor alimentare etc. Nu întîmplător, pe piețele agricole obindesc un preț tot mai mare produsele obținute cu îngrășăminte naturale, realizate în condițiile agriculturii tradiționale.

⁶⁾ N. Georgescu-Roegen, *Legea entropiei și procesul economic*. Ed. politică, București, 1979, p. 491.

croeconomică importantă: creșterea consumului mai mare sau respectiv egală cu rata creșterii populației și mai mare, respectiv egală cu rata investițiilor noi.

Dezvoltarea și economia de piață

● Relevind că factorii externi ai actualelor dificultăți economice din țările în curs de dezvoltare vor continua să acționeze și în anul 1982, Herbert Wilkens în studiul *Wirtschaftsaussichten der Dritten Welt 1982*. *Mehr Marktwirtschaft ist kein Allheilmittel* (Perspective economice ale lumii a treia 1982. Mai multă economie de piață nu reprezintă un panaceu), apărut în *Wochenbericht des DIW nr. 51-52/1981*, combate teza — care se încearcă a se acredita în unele țări dezvoltate — potrivit căreia singura soluție pentru depășirea acestor dificultăți ar reprezenta-o „jocul pe deplin liberal

forțelor pieței”, respectiv al întreprinzătorilor particulari autohtoni și străini. „Chiar în economiile naționale puternic dezvoltate, considerate ca tipice pentru economia de piață, statul se implică într-o măsură considerabilă, mijlocit și nemijlocit, în viața economică, cu scopul de a împiedica sau neutraliza efectele economice și sociale nedorite ale proceselor de piață”, se arată în studiu. Autorul relevă, de asemenea, că în țările în curs de dezvoltare rămase în urmă, premisele politice, economice și culturale ale unei economii de piață sint cu mult mai nefavorabile decît în țările industrializate. Orientarea unor țări în curs de dezvoltare spre economia de piață s-a soldat cu consecințe cum sint accentuarea dependenței față de țările industrializate, monopolizarea pieței interne de către capitalul străin, sporirea și mai rapidă a datoriei externe etc.

Eficiența economică

● În Editura Dacia a apărut nu de mult, în limba maghiară, lucrarea „Despre eficiența economică-socială în socialism”, volum ce aparține economistului clujean L. Vita. Între problemele abordate în lucrare menționăm pe cele privind necesitatea și căile de sporire a eficienței economice a activității de producție ca și pe cele privind analiza conținutului și a sferei de cuprindere a conceptului de eficiență. Autorul se oprește asupra indicatorilor de eficiență economică fiind examinate domezii fundamentale în care se manifestă eficiența economică și anume: eficiența investițiilor; eficiența activității de producție, cu componentele ei: reducerea costurilor de producție și a costurilor materiale, înnoirea gamei sortimentale și îmbunătățirea calității produselor, organizarea științifică a producției și a muncii, rata beneficiului, eficiența gestiunii forței de muncă și a

FIȘE

timpului de muncă disponibil; eficiența activității de comerț exterior etc. Analiza este concretizată prin numeroase exemple, la nivel macroeconomic (exemple formulate pe baza datelor anualelor statistice ale R. S. României) și la nivel microeconomic (pe baza unor situații din întreprinderi ale municipiului Cluj-Napoca). Un capitol al volumului este consacrat determinării eficienței economico-sociale, autorul propunînd spre utilizare un indicator de sinteză numit rata generală a eficienței economico-sociale. Prin lucrarea publicată, Editura Dacia contribuie la îmbogățirea literaturii economice și sociale destinată cititorului de limbă maghiară.

L.T.

2

Transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

tele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema 2 „Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism” cuprinde 3 puncte: 1. Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate; 2. Congresul al

XII-lea al P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directe ale dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă, pînă în anul 2000; 3. Transformarea României într-o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare. Toate aceste subpuncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

Trecerea României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la țară mediu dezvoltată — obiectiv strategic al cincinalului 1981—1985

CONSTRUIREA socialismului și crearea condițiilor pentru trecerea la comunism reprezintă un proces revoluționar conștient, neîntrerupt. În fiecare etapă de dezvoltare societatea își propune un anumit obiectiv, prin îndeplinirea căruia se acumulează condițiile materiale, economice, sociale și spirituale în vederea trecerii la o nouă etapă. În procesul istoric al evoluției societății socialiste, fiecare etapă constituie, față de etapa anterioară, o treaptă calitativ nouă a dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, un nou salt pe calea progresului social.

În etapa făuririi relațiilor socialiste unitare, care a durat din anul 1948 pînă în anii 1963—1965 și a celei următoare — 1966—1970 — în care au fost consolidate cuceririle anterioare, România a obținut succese remarcabile în toate domeniile de activitate și cu deosebire în domeniul producției materiale. Astfel, în anul 1970, față de anul 1950, producția industrială a crescut de 11 ori, producția agricolă de 2,12 ori, venitul național pe locuitor de 4,82 ori, iar veniturile reale totale ale populației de 3,26 ori. Încă din primele cincinale ale construirii socialismului România a depășit stadiul de țară slab dezvoltată, iar odată cu generalizarea relațiilor socialiste de producție în toate ramurile economiei naționale a intrat în rîndul țărilor cu orînduirea socială cea mai avansată.

Ținînd seama de aceste realizări, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, din august 1969, a apreciat că în România au fost acumulate condițiile necesare pentru trecerea la o nouă etapă, **etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate**, care a început cu cincinalul 1971—1975 și va dura cîteva cincinale. Direcțiile de acțiune în vederea realizării acestui obiectiv au fost amplu fundamentate în Programul partidului, adoptat la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Pentru a deveni țară socialistă multilateral dezvoltată România trebuie să depășească, treptat, stadiul actual de țară socialistă în curs de dezvoltare și să se transforme, în prealabil, în țară socialistă mediu dezvoltată.

Caracterizarea României ca țară în curs de dezvoltare și-a găsit o amplă fundamentare în documentele partidului la începutul deceniului 8 și s-a bazat pe analiza științifică a realizărilor obținute în anii socialismului în dezvoltarea economică, a

exigențelor noii etape a construcției socialiste, precum și a nivelului la care se află țările dezvoltate din punctul de vedere al unor indicatori de bază cum sînt: venitul național pe locuitor, structura pe ramuri a economiei naționale și structura pe ramuri a industriei, structura populației ocupate, durata învățămîntului general și amploarea sistemului educațional etc.

În documentele P.C.R. s-a subliniat că, deși România a obținut succese însemnate în dezvoltarea economică, nu a putut lichida toate decalajele care o despărțeau, în domeniul forțelor de producție, de unele țări socialiste și capitaliste dezvoltate. În anul 1972 venitul național pe locuitor din România, de circa 600 dolari, era de 4—5 ori mai mic decît în țările dezvoltate, iar productivitatea muncii sociale de cîteva ori mai scăzută. Decalajul la producția pe locuitor a unor produse de bază era, de asemenea, mare, iar ponderea populației ocupate în agricultură era de circa 47 la sută față de 10—15 la sută în țările industriale avansate. „Dacă ne comparăm cu statele dezvoltate din punct de vedere economic, — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința națională a partidului din iulie 1972 — constatăm că în multe domenii ne despărțim încă de acestea un decalaj important. Iată de ce România — depășind stadiul de țară slab dezvoltată — continuă să fie țară în curs de dezvoltare, iată de ce este necesar să mai facem încă eforturi uriașe pentru accelerarea progresului material, științific și cultural, în scopul ajungerii din urmă a statelor avansate ale lumii.”¹⁾

Ca urmare a politicii înțelepte a P.C.R. de dezvoltare multilaterală și în ritm susținut a tuturor ramurilor economiei naționale și în special a ramurilor de bază ale industriei, România a făcut pași importanți pe calea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare. În deceniul 1971—1980 ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de peste 11 la sută, fiind cel mai ridicat din Europa și unul dintre cele mai înalte din lume, iar la venitul național de 9,2 la sută. În acest deceniu, venitul național a crescut de 2,4 ori, producția industrială de aproape trei ori, iar cea agricolă de 1,6 ori. La o serie de produse, consumul pe locuitor aproape s-a dublat în anul 1980 față de 1970.

Aceste realizări au făcut posibil ca decalajele care despărțeau țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic, la producția pe locuitor a unor produse de bază, să fie simțitor reduse și chiar lichidate. De exemplu, în anul 1980, decalajul la producția de energie electrică, pe locuitor, în raport cu anul 1950, s-a redus față de: Cehoslovacia de la peste 5 ori

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate” vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 470.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

la numai 20 la sută; Franța de la 6 ori la 40 la sută; Italia de la 4 ori la 10 la sută. Și mai semnificativă este reducerea și chiar lichidarea decalajului la producția de oțel.

Făcînd bilanțul realizărilor din ultimul deceniu, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 25-26 noiembrie 1981, a dat următoarea caracterizare nivelului actual de dezvoltare a țării noastre: „**Ca urmare a creșterii forțelor de producție, a dezvoltării bazei tehnico-materiale, a perfecționării relațiilor de producție și sociale, în societatea românească s-au produs profunde transformări. România a devenit un stat socialist puternic, cu o industrie modernă și o agricultură înaintată în plin proces de perfecționare și dezvoltare.**”

Pornind de la marile realizări obținute în ultimul deceniu, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca **obiectiv strategic al cincinalului 1981—1985 depășirea definitivă a stadiului de țară în curs de dezvoltare și transformarea României în țară mediu dezvoltată.** Efortul principal pentru atingerea acestui obiectiv va fi îndreptat în continuare, în direcția reducerii decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic, încă foarte mari — de 3-4 ori — în domeniul productivității muncii sociale și al venitului național pe locuitor, precum și al structurii pe ramuri a industriei, al cheltuielilor materiale de producție pe unitatea de produs, al producției medii la ha, la unele produse agricole etc.

Direcțiile de acțiune în vederea transformării României într-o țară cu un nivel mediu de dezvoltare

PLANUL CINCINAL 1981—1985 constituie continuarea înfăptuirii prevederilor Programului Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. El marchează intrarea societății românești, într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale, în care vor avea loc afirmarea cu putere a științei și tehnicii contemporane în toate domeniile, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, pe baza acumulării cantitative obținute în cincinalele precedente, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului popor, întărirea independenței și suveranității țării.

În vederea grăbirii modernizării structurii pe ramuri a industriei se va da, în continuare, prioritate ramurilor de bază. Astfel, dacă pe ansamblul industriei ritmul mediu anual de creștere va fi de 7,6%, în industria constructoare de mașini acesta va fi de 8,8%, iar în industria chimică și prelucrarea petrolului de 10,2%. În ritm mai rapid se vor dezvolta subramurile de vîrf ale industriei constructoare de mașini, purtătoare de progres tehnic și științific, cum sînt electronica și microelectronica, mijloacele de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașin-unelte, mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice etc.

Contribuția cercetării științifice proprii la modernizarea și dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale va cunoaște o amploare și mai mare. În perioada 1981—1985 vor fi abordate 3 000 obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care 2 600 se vor încheia și aplica pînă la sfîrșitul cincinalului. Se vor aplica 770 tehnologii noi, din care peste 98% vor fi elaborate pe bază de concepție proprie și se vor extinde 180 tehnologii avansate.

În toate ramurile economiei naționale se va pune un accent deosebit pe îmbunătățirea parametrilor calitativi, funcționali și de fiabilitate ai produselor, reducerea consumurilor materiale și în special de combustibil și energie pe unitatea de produs, reducerea, cu deosebire în industria constructoare de mașini, a greutateii și gabariturii produselor. Ca urmare a reprojecției produselor aflate în fabricație și asimilării de noi produse și materiale, în anul 1985 circa 45% din producția marfă a industriei prelucrătoare republicane va fi formată din produse noi sau modernizate.

Caracteristica generală a dezvoltării economiei românești în perioada 1981—1985 o constituie **trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă.** Fondul de investiții va fi folosit, în mod deosebit, pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii din unitățile economice existente, pentru ca aceasta să devină mai eficientă, și, în mai mică măsură, pentru cons-

truirea de noi întreprinderi, în așa fel ca, circa 80% din sporul producției nete industriale să se obțină pe seama creșterii productivității muncii. De asemenea, dezvoltarea intensivă se va înfăptui atît prin reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs, cit mai ales, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, urmînd să se obțină pînă în anul 1985 o creștere a gradului de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei cu 30%.

Revoluția agrară va cuprinde atît dezvoltarea bazei-tehnico-materiale cit și perfecționarea organizării muncii și producției pentru obținerea unor producții agricole tot mai mari, cu cheltuieli materiale și de muncă vie mai reduse. În acest cincinal se va încheia procesul de raionare a culturilor și de stabilire a asolamentelor, a mecanizării complexe și chimizării producției. Vor crește efectivele și se va acționa pentru ameliorarea raselor de animale. Pînă în anul 1985, pe baza acestor acțiuni, vom realiza o agricultură de mare randament, care va asigura pe deplin cerințele de consum ale populației, și, în același timp, va aduce o contribuție însemnată la realizarea obiectivului strategic al acestui cincinal — atingerea stadiului de țară mediu dezvoltată. Aceasta se va reflecta, în primul rînd, în creșterea randamentelor atît la producția vegetală cit și animală.

Creșterea producției agricole medii la ha (în chintale)

	1979	1985
Griu	28,4	40
Porumb	33,9	55
Floarea soarelui	16,1	25
Sfeclă de zahăr	234,0	400

Venitul național va crește, pe total de la 508 miliarde lei în anul 1980 la 728 miliarde lei în anul 1985. În aceeași perioadă venitul național pe locuitor se va majora de la 23 242 lei la circa 31 000 lei.

Dezvoltarea producției materiale, creșterea venitului național și a avuției naționale vor crea condițiile pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului. În perioada 1981—1985 retribuția nominală netă va crește cu 24—26% iar retribuția reală cu 14—16%. Vor fi majorate, de asemenea, pensiile, alocațiile de stat pentru copii etc.

În domeniul consumului de produse agro-alimentare se va acționa cu hotărîre pentru îmbunătățirea structurii acestuia. Astfel dacă consumul de cereale pe locuitor se va reduce de la 180 kg în anul 1982 (unul din cele mai ridicate din lume) la circa 140 kg în anul 1985, în schimb consumul de carne va crește de la 65,5 kg la 82,5 kg, consumul de lapte de la 200 l la 250 l, consumul de ouă de la 270 bucăți la 300 bucăți, iar consumul de pește de la 7 kg la 10 kg.

În cincinalul 1981—1985 se vor construi încă circa 900 000 de apartamente și se va dezvolta baza materială a învățămîntului, sănătății, odihnei, sportului etc. Cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat vor ajunge de la circa 10 000 lei pe o familie în 1980 la circa 12 950 lei pe o familie în anul 1985. Se va trece treptat la realizarea etapei a II-a a programului de măsuri cu privire la reducerea duratei săptămîinii de lucru, în așa fel ca pînă în anul 1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore. Se va intensifica activitatea de protecție și ameliorare a mediului ambiant, îmbunătățirea calității aerului, apelor, solului, florei și faunei, a calității vieții din așezările umane.

Realizările obținute în anul 1981 — primul an al cincinalului — și, în mod deosebit, măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 25—26 noiembrie 1981 pentru dezvoltarea și modernizarea economiei în anul 1982, îmbunătățirea calitativă a activității în toate domeniile de activitate constituie chezașia îndeplinirii în cele mai bune condiții a obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. de transformare a României, pînă în anul 1985, într-o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare.

prof. dr. Haralambie NICULESCU
Universitatea din București

Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale în țările capitaliste dezvoltate

STRINSA LEGĂTURA dintre cursa înarmărilor și complexitatea problemelor cu care este confruntată în prezent omenirea devine tot mai evidentă. Așa cum sublinia anul trecut secretarul general al partidului, „trebuie să nu uităm că problemele grave din economia mondială și criza care se accentuează — și care a cuprins practic toată lumea, toate statele — constituie și un rezultat direct al cursei înarmărilor, al uriaselor cheltuieli militare, care au depășit în acest an 500 de miliarde de dolari”. Prelungirea crizei economice mondiale, agravarea decalajelor economice internaționale, cronizarea unor probleme sociale și economice chiar în interiorul unor țări dezvoltate reprezintă tot așteptate urmări ale intensei curse a înarmărilor ce se desfășoară în lumea contemporană, punând în pericol pacea și, totodată, însăși existența speciei umane pe glob. Pe acest fundal, vibrantele apeluri pentru dezarmare și pace adresate întregii omeniri de președintele Nicolae Ceaușescu au nu numai rolul de a chema la rațiune, dar și valoarea unui amplu program de acțiune în vederea opririi imensei risipe de resurse umane și materiale puse în slujba distrugerii.

În cele ce urmează ne vom referi numai la consecințele cursei înarmărilor pentru viața social-economică a țărilor capitaliste dezvoltate și aceasta mai ales din pricină că în unele din aceste state se mai găsesc încă adepți ai unor teorii aberante după care înarmarea ar reprezenta „un stimul” pentru dezvoltarea economică.

Dimensiuni absurde

ANUARUL publicat în 1981 de către Institutul Internațional de la Stockholm pentru cercetări pentru pace (S.I.P.R.I.) dă o imagine globală a dimensiunilor la care au ajuns în momentul de față cheltuielile militare în lume. Depășind, în prețuri curente, suma de 550 miliarde dolari în 1981, cheltuielile militare directe, care, cel mai adesea, nu sînt decît o parte din totalul cheltuielilor militare, constituie o imensă povară pentru economia mondială. Însurate, de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, cheltuielile militare mondiale ating cifra inimaginabilă de 8 000 miliarde dolari (în prețuri constante), cifră estimată de către unii experți ca fiind egală cu totalul cheltuielilor militare efectuate de către omenire în întreaga sa existență de pînă în anul 1948.

În ce privește țările capitaliste dezvoltate, acestea au cunoscut o creștere puternică a cheltuielilor militare. În prețuri constante ale anului 1978, suma cheltuielilor militare ale țărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1970—1980, se ridică la 2 328,4 miliarde dolari, adică la 51,4% din totalul mondial¹⁾.

Țările capitaliste dezvoltate au cheltuit în ultimul deceniu diferite proporții din produsul intern brut în scopuri militare: pînă la 2% anual — Canada, Austria, Finlanda, Islanda, Spania, Japonia; între 2 și 4% — Belgia, Danemarca, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Norvegia, Suedia, Australia; peste 4% — S.U.A., Marea Britanie, Grecia, Turcia. În ceea ce privește mărimea absolută a acestor cheltuieli sînt tot mai numeroși specialiști care apreciază că ele depășesc cu mult necesarul real pentru apărare, fiind doar un rezultat al aberantei curse pentru înarmare desfășurată în lume.

Pe locuitor, cheltuielile militare ale anului 1980 sînt foarte diferite de la țară la țară, după cum se vede din tabelul nr. 1.

Cifrele arată că mai mult de jumătate dintre țările capitaliste dezvoltate cheltuiesc în scopuri militare pe locuitor mai mult decît produsul național pe locuitor al unui număr imens de țări în curs de dezvoltare. Oricum, proporțiile în P.N.B. ale cheltuielilor militare depășesc de mai multe ori proporțiile ajutorului pentru dezvoltare acordat de aceste state țărilor mai puțin dezvoltate.

Principala consecință a orientării acestor imense resurse financiare în scopuri militare este sustragerea lor din circuitul economic, din domeniul surselor de finanțare a creșterii și dezvoltării economice pentru a fi orientate către producerea unor mijloace de distrugere în masă în cantități crescînde și tot mai sofisticate din punct de vedere tehnologic. Este adevărat că po-

vara cheltuielilor militare este, proporțional, relativ mai mică în cele mai multe țări avansate față de țările în curs de dezvoltare. Totuși, nu se poate trece cu vederea faptul că și în țările capitaliste cele mai dezvoltate există numeroase probleme social-economice nerezolvate, că și în aceste țări există o masă de oameni ce trăiesc în sărăcie, lipsuri, care suferă de malnutriție și care au un acces foarte limitat la asistență medicală și cultură, la rezultatele civilizației materiale și spirituale contemporane.

Sintetizînd urmările economico-sociale ale actualelor tendințe, raportul anual al secretarului general al O.N.U. apreciază: „Continuarea cursei înarmărilor frînează creșterea economică mondială și întîrzie dezvoltarea, cu consecințele social-economice serioase ce vor rezulta de aici... Se poate spune că în măsura în care cheltuielile militare accentuează șomajul și inflația, cursa înarmărilor are importante consecințe socio-economice... Căci nimeni nu ignoră faptul că sărăcia și șomajul sau subfolosirea forței de muncă provoacă agitații sociale și instabilitate politică”²⁾.

Frînarea creșterii

NUMEROȘI EXPERTI în problemele economiei militare au demonstrat că sectorul militar și cel civil se află, în toate condițiile, pe poziții „concurționale” în sensul că ele își dispută utilizarea resurselor, în mod firesc limitate, ale oricărei țări.

Sporirea cheltuielilor militare poate duce, cel puțin indirect, la compromiterea creșterii economice pașnice prin limitarea ratei de sporire a productivității muncii, rată determinată în bună măsură de cheltuielile făcute în domeniul cercetării-dezvoltării. Or, deturnarea investițiilor în domeniul cercetărilor spre scopuri militare are drept consecință o reducere a aplicabilității tehnicii noi în sectorul civil. În prezent, după cum se apreciază, cel puțin un sfert din cheltuielile mondiale destinate cercetării-dezvoltării au ca destinație sectorul militar, care utilizează, de asemenea, minimum 20% din totalul efectivelor de cercetători din lumea întreagă. În ce privește țările dezvoltate, partea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare din domeniul militar este estimată a fi proporțional mai însemnată cel puțin în cazul unora dintre țările capitaliste. Este însă interesant de constatat, totodată, că, în cazul Marii Britanii de pildă, partea cheltuielilor de cercetare reprezintă abia 1,3% din valoarea pro-

Tabelul nr. 1

Cheltuielile militare în 1980
(în dolari, prețuri constante 1978)

Țările	Total (miliarde)	pe locuitor (dolari)
S.U.A.	111,2	510
Franța	19,5	355
Suedia	2,9	350
Belgia	3,3	340
R.F.G.	22,0	325
Olanda	4,3	310
Marea Britanie	16,2	290
Elveția	1,8	290
Danemarca	1,3	255
Portugalia	0,7	225
Australia	3,0	215
Grecia	1,7	180
Canada	3,7	155
Norvegia	1,4	150
Italia	6,3	110
Austria	0,8	105
Finlanda	0,5	105
Noua Zeelandă	0,3	95
Japonia	9,2	80
Spania	2,8	75
Irlanda	0,2	60
Turcia	2,2	50

Sursa: date din Yearbook S.I.P.R.I., calculat pe locuitor după datele din Yearbook S.I.P.R.I. și Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., octombrie 1981.

¹⁾ Calculat după SIPRI Yearbook 1981, World Armaments and Disarmament, Londra, Taylor and Francis, 1981, p. 156—161 și 166—169

²⁾ Développement et coopération économique internationale. Etude des rapports entre le désarmement et le développement. Rapport du Secrétaire général, New York, O.N.U., octombrie 1981, p. 90

ducției industriei prelucrătoare, în timp ce ea constituie 34⁰/₀ din valoarea producției de echipament militar. În cazul S.U.A. proporțiile erau de 2,3⁰/₀ față de 43⁰/₀, în cel al R.F.G. de 1,9⁰/₀ față de 32⁰/₀. O excepție notabilă o constituie Japonia: 1,2⁰/₀ din valoarea producției industriale prelucrătoare o constituiau cheltuielile de cercetare în timp ce aceste cheltuieli reprezentau 5⁰/₀ din valoarea producției de echipament militar³⁾.

Din punctul de vedere al capacităților de producție există o vădită concurență între sectorul militar și cel civil. În general, cu foarte puține excepții, comenziile militare se adresează aceluiași capacități de producție industrială ca, de pildă, metalurgiei, industriei chimice, celei energetice. O creștere a comenzilor militare tinde să determine o scădere a investițiilor civile provocând strângeri în producerea de bunuri destinate consumului populației, așa cum demonstrează un studiu efectuat la cererea secretariatului general al Națiunilor Unite de doi cercetători de la Colegiul Birbeck din Londra⁴⁾. Examinându-se evoluția economiei a 18 țări industrializate, fiecare cu un P.N.B. de peste 4 miliarde dolari, s-a ajuns la concluzia că pe perioade lungi, creșterea economică este mai lentă în țările în care ponderea cheltuielilor militare în P.N.B. a fost mai mare și invers⁵⁾. Aceeași relație a fost stabilită și între ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare din domeniul militar și creșterea economică, ajungându-se la concluzia că pe termen lung o pondere ridicată a unor astfel de cheltuieli duce la distorsiuni în economie, la dezechilibre de durată, creînd condiții pentru apariția unui sector militar autonomizat, a cărui creștere devine o variabilă independentă a ansamblului creșterii economice. Așa se și explică creșterea producției industriei de armament în perioadele de criză, recesiune sau depresiune, în care producția industrială scade în ansamblul ei.

Inflație pe fundalul stagnării

ESTE O CONSTATARE GENERALĂ a tuturor studiilor referitoare la economia țărilor capitaliste dezvoltate aceea că după creșterea economică relativ înaltă a anilor 1950 și 1960, aceste state se confruntă cu generalizarea fenomenului de stagflație. În care se împletesc încetinirea ritmului de creștere economică, inflația și șomajul. La începutul anilor '60, ritmul de creștere a prețurilor la consumator era de circa 2,5⁰/₀ în țările O.C.D.E. În vreme ce în 1980 el ajunsese la o medie de 12,9⁰/₀. În aceeași perioadă, rata șomajului a sporit de la 2,1⁰/₀ la 6,1⁰/₀ din forța de muncă activă, iar ritmul mediu de creștere a produsului intern brut în țările O.C.D.E. a scăzut de la 4,8⁰/₀ la numai 1,3⁰/₀ în 1980, când se manifestă a doua recesiune din 1974 încoace, în S.U.A., Marea Britanie și Danemarca⁶⁾. (Tabelul nr. 2 prezintă unii indicatori principali ai corelațiilor esențiale ale stagflației).

Influența inflaționistă a cheltuielilor militare cu o pondere ridicată în P.N.B. a făcut obiectul multor studii teoretice și

Tabelul nr. 2

Corelația dintre unii indicatori principali (1970—1980)

Țările	Ponderea chelt. militare în P.N.B. %	Rata medie anuală de creștere (%) P.N.B.	Rata inflației (%)	Rata șomajului în populația activă %
S.U.A.	6,1	2,3	6,6	6,1
Portugalia	5,5	2,0	17,1	11,4
Grecia	5,4	3,8	11,6	2,7
Turcia	5,1	4,1	23,0	7,4
Marea Britanie	4,9	1,9	12,5	4,3
Franța	3,9	3,1	8,6	3,5
Suedia	3,5	1,1	8,7	2,0
R.F.G.	3,4	2,4	5,0	2,2
Olanda	3,3	2,3	7,3	2,9
Norvegia	3,2	3,9	8,8	1,7
Belgia	3,0	3,0	7,4	4,5
Australia	2,6	1,5	9,9	3,6
Italia	2,6	2,0	12,1	6,1
Danemarca	2,3	2,1	8,5	4,3
Elveția	2,1	0,0	5,1	1,5
Canada	2,0	3,0	7,2	6,5
Noua Zeelandă	1,7	0,9	11,2	0,4
Spania	1,7	3,1	14,2	3,8
Irlanda	1,5	2,3	12,7	8,9
Finlanda	1,4	2,2	10,7	3,3
Austria	1,1	3,6	6,4	1,5
Japonia	0,9	7,8	9,7	1,6

Sursa: Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 29/1981; SIPRI, Yearbook 1981; 1980 World Bank Atlas

empirice. În domeniul teoretic s-a demonstrat că aceste cheltuieli au efecte inflaționiste în economie prin intermediul cererii finale, al costurilor și al creării de monedă fără o acoperire printr-o ofertă sporită a bunurilor de consum. Cererea sporită, pe de altă parte, în perioade de tensiune internațională, chiar dacă nu există conflicte militare deschise, ceea ce creează presiuni inflaționiste prin cheltuielile mari, inclusiv pe seama economiilor anterioare. Totodată, creșterea producției militare sau a celei absorbite în scopuri militare tinde să creeze penurie, mai ales în acele sectoare în care oferta este neelastică (surse energetice, materii prime, produse agroalimentare, metale, inclusiv metale prețioase utilizate în anumite tehnologii — de pildă, argintul în sectorul industriei materialelor fotografice etc.). Rezultatul este o creștere a prețurilor și, deci, o sporire a costurilor producției.

Efectul inflaționist se explică și prin faptul că sectoarele industriale ce lucrează pentru scopuri militare aparțin, de regulă, celor de vîrf — electronică, electrotehnică, metalurgie a aliajelor deosebite ș.a.m.d. În mod firesc, media înaltă de calificare în aceste sectoare face ca și media salariului să fie mai ridicată decît în alte ramuri și subramuri. Nivelul salariilor din această ramură duce însă la o presiune în direcția creșterii salariilor cu efecte asupra costurilor producției în ansamblul economiei naționale.

În genere se constată că prețurile furniturilor militare au tendința de a crește mai rapid decît prețurile la consumator. Studii citate de raportul secretarului general al O.N.U. la care ne-am referit mai sus arată, de pildă, că în timp ce prețurile produselor industriei britanice de bunuri de investiții au crescut în decurs de 7 ani cu 20⁰/₀, cele ale industriei aeronautice militare au sporit cu 39⁰/₀; în R.F.G. prețurile furniturilor militare au devansat de 1,1 ori prețurile bunurilor de consum. Aceeași evoluție divergentă în favoarea prețurilor produselor destinate scopurilor militare se constată și în Suedia, Franța, Danemarca ș.a., pentru care există date⁷⁾.

Un element caracteristic ce contribuie la accentuarea presiunilor inflaționiste îl constituie faptul că în sectorul militar nu intervine criteriul rentabilității producției. Așa cum se subliniază în studiile unor specialiști⁸⁾, este o practică absolut curentă ca acele contracte care nu duc la obținerea unor produse cu caracteristicile așteptate să fie suspendate, fără ca firmele contractante să fie obligate să despăgubească statul capitalist pentru banii avansați și cheltuiți fără rezultate.

Un slogan curent al teoriilor ce se situează pe poziția apologeticii militarizării economiilor naționale ca factor propulsor al creșterii economice afirmă că principalul avantaj al cursei înarmărilor ar fi acela al utilizării forței de muncă. Or, toate studiile empirice, ca și cele economice efectuate pe cazul Statelor Unite demonstrează că sectorul cheltuielilor militare se numără printre categoriile de cheltuieli cel mai puțin eficiente în materie de creare de locuri de muncă. Aceeasi sumă de 1 miliard de dolari, investită în sectorul civil, creează cu peste 50 000 mai multe locuri de muncă decît în sectorul militar⁹⁾. Așadar, departe de a fi un sector absorbant de forță de muncă, domeniului producției destinate scopurilor militare îi este specifică o absorbție mare de capital, o reducere relativă a locurilor de muncă prin extinderea automatizării și robotizării, prin utilizarea largă a calculatoarelor de proces.

Priorități aminate

ÎN TOATE ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE există o serie de probleme prioritare care-și așteaptă rezolvarea, între care deosebit de presante apar cele legate de inflație, șomaj.

N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 29)

³⁾ SIPRI Yearbook 1981, ed. cit. p. 7

⁴⁾ Ian Smith, Ron Smith. Military Expenditure, Resources and Development, Londra, 1981

⁵⁾ Albert Szymanski, Military Spending and Economic Stagnation, în „American Journal of Sociology”, vol. 79, nr. 1, p. 2—14

⁶⁾ Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 29, Paris, O.C.D.E., iulie 1981, p. 158, 160 și 150

⁷⁾ Développement et coopération économique internationale, ed. cit. p. 93; V. Albrecht, Armaments and Inflation, în „Instant Research in Peace and Violence”, Tampere Peace Research Institute, nr. 3/1974, p. 157 ș.u.

⁸⁾ Ruth Leger Sivard, World Military and Social Expenditures, 1980, Leesburg, Virginia, 1980.

⁹⁾ Vezi Développement et coopération économique internationale, ed. cit., p. 101—104

Probleme ale viitorului
și dezvoltării
în viziunea
specialiștilor

DEZVOLTAREA ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ

DESI PARE UN PARADOX, iar într-o anumită măsură un nonsens, dezvoltarea în condiții de criză a devenit o cerință imperioasă, însăși premisa ieșirii dintr-o stare critică evidentă, dintr-o „furtună de largi proporții și de o intensitate deosebită”, cum caracteriza recent tovarășul Nicolae Ceaușescu economia mondială, viața internațională.

În asemenea condiții, problemele dezvoltării economico-sociale a popoarelor, diversele opțiuni strategice preocupă sfere largi ale opiniei publice, suscită interesul unor grupuri mai mult sau mai puțin specializate, de cercetare, analiză și explorare a căilor de evoluție a lumii contemporane. Preocupările de acest gen cunosc o continuă intensificare, luând forme din cele mai diverse — grupuri de inițiativă, colocvii, mese rotunde, simpozioane, mergând pînă la structuri organizaționale, guvernamentale sau neguvernamentale, zonale sau mondiale, în cadrul sau în afara organismelor O.N.U.

Într-un astfel de context se înscriu și dezbaterile „Grupului de la Paris”, creat în 1979 de J. J. Servan-Schreiber împreună cu Karl Schiller și Samuel Pizar, debateri cărora li s-au alăturat experți din numeroase țări. Concluziile dezbaterilor, constatările grupului și recomandările sale se oglindesc în cartea lui Jean Jacques Servan-Schreiber, „SFIDAREA MONDIALĂ”, apărută simultan în 15 țări și devenită repede „cap de afiș” al noutăților editoriale. Consacrată ideii de dezvoltare simultană, integrată a diverselor zone ale lumii, în primul rînd a celor rămase (mai exact ar fi să se spună lăsate) în urmă, cartea pledează pentru orientarea ca „dincolo de crize, de pasiuni politice, de conflicte regionale”, să se țină seama că lumea s-a schimbat și se află în plin proces de transformare.

Este tot mai evident că abordarea globală a problemelor dezvoltării nu poate să nu țină seama de faptul că unii dintre principalii factori ai creșterii economice — materiile prime, energia, comerțul, relațiile valutare-financiare — sînt și cei care au intrat sub unghiul de incidență al crizei și perturbărilor de anvergură. De aici și ipoteza Grupului de la Paris că negocierile globale „Nord—Sud”, deși departe de a fi încununate de succes, reprezintă sau ar trebui să reprezinte drumul către „o reformă completă a sistemului economic și monetar care a impus vechea ordine ce nu mai este acceptabilă”.

Din păcate însă, după Conferința de la Paris din 1977, prima tentativă a dialogului „Nord—Sud”, după Raportul Brandt (publicat în martie 1980), recenta întîlnire de la Cancun (Mexic), a evidențiat din nou adîncirea contradicțiilor între țările bogate și cele sărace. Gravitatea problemei a făcut ca în ciuda absenței unor rezultate incurajatoare sau poate tocmai de aceea, această întîlnire să recunoască, prin declarația finală, că și în viitor relațiile „Nord—Sud” vor reprezenta una dintre cele mai acute probleme, care solicită o atenție prioritară, „dobîndind o importanță echivalentă cu menținerea păcii de care este strict legată”.

Pe baza analizei unor tendințe ale strategiilor țărilor capitaliste, cartea lui J. J. Servan-Schreiber arată că eforturile de a face față crizei prin care trec nu au nici o șansă de a ajunge la soluții coerente de vreme ce contradicțiile de interese, goana după profituri pun piedici directe sau voalate, brutale sau abile tentativelor de a se răspunde rațional și echitabil problemelor reale și acute ale dezvoltării mondiale în ansamblu, începînd indeosebi cu lumea a treia. „Starea de mizerie absolută a acesteia rezultă, cum scrie J.J. Servan-Schreiber, „din reducerea drastică a capacităților de dezvoltare și sporirea datoriei externe pînă la incapacitate totală de plată”, încît dincolo de divergențe ideologice, de multiple conflicte planează o realitate periculoasă asupra căreia revin periodic tot felul de dezbateri, tentative și convorbiri.

În concepția Grupului de la Paris relația tot mai strînsă dintre petrol și strategiile dezvoltării oferă un loc aparte țărilor producătoare și exportatoare de petrol. Puterea petrolului a devenit „zdrobitoare”, susține J. J. Servan-Schreiber, fiind multiplicată și de puterea financiară fără egal acumulată de țări producătoare de petrol (cele din grupul O.P.E.C.) care au început să dețină, dincolo de controlul energiei și pe cel al investițiilor.

În opinia Grupului de la Paris consecințele diferitelor „improvizații de fațadă” ținînd a ameliora procesul în continuă accentuare a unei crizei adînci, nu încetează să degradeze țesătura socială a țărilor industriale, care, pentru prima dată după 1930 își manifestă neputința față de fenomene acute, cum ar fi criza economică multiplă, șomajul, inflația, neliniștea tinerilor, a unor categorii largi de oameni în fața zilei de mîine, fără a mai vorbi de amenințarea unui război ale cărui urmări ar fi greu de imaginat.

Marile dezechilibre și tensiuni ce traversează lumea de azi, reflectate a unei stări contradictorii, a decalajelor generate direct de imperialism aduc la ordinea zilei necesitatea unei noi ordini economice internaționale, iar în acest cadru analiza realistă a problemelor privind zona de sud a omenirii, zonă folosită în mod egoist de țările dezvoltate. Aproape totalitatea țărilor lumii a treia au constituit surse de venituri pentru țări industrializate.

Autorul consideră că țările dezvoltate au apreciat greșit și continuă să desconsidere apelurile repetate la cooperare echitabilă, în timp ce pentru miliardele de oameni ai lumii a treia — se scrie în carte — asemenea apeluri au avut și au o semnificație vitală.

În contextul examinării complexelor probleme ale strategiei dezvoltării, grupul de la Paris denunță cursul forțat al modernizării prin „introducerea brutală a metodelor intensive și transformarea pămîntului celei de a treia lumi într-un fel de cîmp de experimentări sub pretextul creșterii producției agricole”. S-a ajuns astfel la degradarea fertilității solului, la schimbări negative în privința climatului. Cu alte cuvinte, „grăbirea ritmului de exploatare a grăbit ritmul de sărăcire”, încît astăzi circa 11 milioane de hectare sînt distruse anual în zona tropicelor. Peste tot, în lumea a treia, scrie autorul, ravagiile inundațiilor, dar și ale neirigării, despăduririle contribuie ca regiuni întregi să devină terenuri moarte, abandonate de țăranii rămași fără pămînt și care năvălesc zilnic spre porțile marilor orașe, ale acelor megalopolisuri tentaculare. Din toate iluziile și erorile unei asemenea „politici a dezvoltării”, cea mai dificilă și gravă este flagelul „umflării orașelor” pe seama părăsirii terenurilor agricole. S-a intrat astfel într-un cerc vicios: în zone întinse a scăzut producția agroalimentară prin deplasarea la orașe a forței de muncă iar forța de muncă (fi fapt „lipsită de muncă”) a orașelor rămîne perpetuu subnutrită din cauza lipsei cronice de resurse agroalimentare.

Cartea susține că decolonizarea, sfîrșitul imperiilor coloniale, nu au sărăcit metropolele de odinioară ci le-au îmbogățit, iar o bună parte dintre țările slab dezvoltate continuă să rămînă dependente de fostele lor metropole, de neocolonialism. J. J. Servan-Schreiber arată că ceea ce părea a fi „cometa braziliană” nu era decît o iluzie în constelația țărilor amăgite — cu sau fără voia lor — de himera cursului forțat al modernizării. Cazul brazilian fluturat ca un fel de „pană la pălăria economiștilor”, atunci cînd afirmau, nu fără emfază, că industrializarea după modelul țărilor dezvoltate, va permite țărilor sărace să atingă nivelul celor dinții, se dovedește a fi cel al adîncirii unor inegalități strigătoare. Cartea arată cum, consacîndu-se aproape orbește industrializării și lăsînd aproape în paragină agricultura, Brazilia a ajuns să importe mari cantități de cereale. Dealtfel, parcă în prelungirea unui asemenea semnal publicația engleză „The Economist” (nr. 7 202/1981), se întreba recent chiar „ce s-a întîmplat cu miracolul brazilian?”, amintind ravagiile unei recesiuni puternic resimțită, în condițiile existenței a peste 15 milioane de șomeri, numiți eufemistic „parțiali”, ale dublării în ultimii zece ani a populației majorității orașelor braziliene. „Mii de oameni renunță la luptă și se întorc la țară pentru a încerca cel puțin să-și cultive cele necesare pentru propria lor existență, îngroșînd numărul deja imens de țărani lipsiți de pămînt” — scrie revista engleză.

Concluzia analizei grupului de la Paris, potrivit căreia în asemenea cazuri nu este vorba de dezvoltare ci de înfeudare față de capitalurile străine, apare cu atît mai edificatoare cu cît Brazilia, ajungînd la o datorie externă de 57 miliarde de dolari, la plata unor dobinzi colosale, îngroașă datorile lumii a treia, care însumau în 1980 peste 350 miliarde de dolari.

Avertismentul că disperarea lumii subdezvoltate ar putea genera un haos mondial este aproape mereu prezent în dezbaterile grupului de la Paris, care invită la reflecții dar, mai ales, la acțiuni concertate, la cooperare echitabilă în condițiile instituirii unei noi ordini economice mondiale.

Nu se poate pune semnul echivalenței între cursa frenetică și irațională a industrializării costisitoare — iluzie pernicioasă a „modelării lumii a treia” după Occident, sub „egida lui” — și dezideratul realist al dezvoltării. Utilizând cifre și fapte larg cunoscute în lumea de azi, grupul de la Paris este de părere că „dacă țările lumii a treia ar crește într-un ritm anual de 5%, iar cele dezvoltate cu numai 2,5%, vor fi necesari 150 de ani ca venitul popoarelor lumii a treia să egaleze pe cel de acum al țărilor industrializate, ceea ce ar însemna, de fapt, niciodată”.

În opinia cărții „Sfidarea mondială” un proces istoric revoluționar — neîncheiat desigur — arată că „alte căi” trebuie și pot să fie trasate, alte metode inventate, alte forțe puse la lucru. „Chiar în momentul cînd o criză adîncă face să se cutremure lumea, noi mijloace economice și umane acționează pentru un viitor comun”.

În spiritul acestui „optimist semnal de alarmă”, grupul de la Paris acreditează ideea unui alt ciclu al dezvoltării de ansamblu al omenirii — dezvoltare care „trece prin lumea a treia și nu mai poate avea loc fără ea”. Este schițat astfel cadrul general al acelei mișcări care, venind din interiorul unei lumi exploatare și asuprite — termeni pe care grupul de la Paris nu-i utilizează desigur direct — nu ar avea sorți de izbîndă decît în condițiile realizării unei noi diviziuni internaționale a muncii, cu adevărat echitabile și raționale, bazată pe cooperarea și colaborarea reciproc avantajoasă a tuturor statelor. Desigur, coerența de interese a statelor devine posibilă dacă se ține seama de specificitatea structurilor economiilor naționale, dacă se respectă răspunderea fiecărui stat în privința orientării de sine stătătoare, independente a propriilor structuri economice.

Sub presiunea evenimentelor, de fapt a crizei energetice, nenumărați experți, între care și cei integrați grupului de la Paris, au ajuns, între altele, la concluzia reconsiderării politicii energetice și revederii drastice a opțiunilor industriei. Cu alte cuvinte, apar ca necesare noi eforturi economice și sociale care să ducă, în cele din urmă, cum se exprimă J. J. Servan-Schreiber. — fără a da însă contururi precise ideii sale, — „la o altă politică și în fapt la o altă societate”. Pledoaria pentru schimbarea naturii metodelor de producție și a muncii pornește de la prezentarea oarecum extaziantă a „miracolului japonez” pe cale de a împlini, înaintea altora, societatea informatizată, „o societate a inteligenței tehnice pentru care oamenii nu vor fi niciodată prea numeroși”. În optica grupului de la Paris, soluția dezvoltării zonelor rămase în urmă ar consta în căutarea aceluși răspuns — nici simplu de dat, nici lesne de admis — la întrebarea dacă noua tehnologie a industriei, bazată pe microprocesor, va putea fi mai repede implementată în țările subdezvoltate, „sărîndu-se” astfel peste tehnologia industriei clasice, dar mai ales, dacă va fi posibil, peste barierele economico-financiare ale companiilor multinaționale.

Susținînd că orizontul progresului se bizuie tot mai mult pe informatizare, J. J. Servan-Schreiber amintește concluziile unei cercetări a Fundației americane pentru știință (National Science Foundation) care ajungea la concluzia că factorul principal al progresului economic american de după criza din 1929 îl constituie inovarea tehnologică. Astfel, datele arată că peste 50% din creșterea economică a perioadei 1930—1980 se datorează inovării. Mergînd mai departe cu analiza, încercînd a trage învățăminte permițînd renașterea „unei Occident anemiata, căzut la nivelul zero” și a unei lumi subdezvoltate care cu siguranță nu va găsi în industrializarea clasică decît o frînă suplimentară, autorul compară rezultatele obținute de diferite industrii în ultimii 50 de ani în funcție de gradul lor de tehnologie Astfel, cele care s-au concentrat asupra „tehnologiei înalte” au înregistrat, în raport cu ansamblul industriei, **dublarea productivității muncii, triplarea producției și un indice al prețurilor de șase ori mai scăzut**. Alte cercetări relevă aspecte similare, susțin fondatorii grupului de la Paris, de unde și îndemnul lor de a se investi preponderent pe baza celor mai recente tehnologii, simultan cu înlocuirea obligatorie a

mașinilor în funcție prin altele noi, de performanță superioară

Linia progresului specific secolului XX trece prin transformarea radicală a condițiilor de luptă ale oamenilor pentru a stăpîni mediul ambiant și a multiplica resursele, o însemnătate capitală avînd înțelegerea profundizării și semnificației acelei singure alternative posibile: „a se ajunge la dezvoltarea generală sau a pieri împreună” — se scrie în „Sfidarea mondială”. La orizontul acestei dezvoltări de ansamblu se află, în condițiile folosirii ca factori favorizanți a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ipoteza că „totul sau aproape totul se cere reconstruit pe baza altor materii prime: **informarea, comunicarea, gîndirea**”. Din criză trebuie să se nască o șansă, consideră autorul, elogiînd dinamica creșterii japoneze care nu se bazează nici pe resurse naturale proprii, nici pe puterea milita. a. ei aproape exclusiv pe **capacitatea de invenție a omului**, capacitate fără limite, dar care se cere educată, antrenată, dotată cu mijloace adecvate, puterea cerebrală constituînd bunul comun cel mai prețios al întregii umanități.

Noua etapă a dezvoltării constituie un salt calitativ, revoluționar în raport cu trecutul; datorită microprocesorului devine posibilă automatizarea tuturor sarcinilor care nu depind de funcționarea activă sau efectivă a unui creier uman, trecîndu-se la valorificarea capacităților sale atît de mult subexploatare în țările industriale și complet rămase în paragînă în „lumea a treia”. După părerea grupului de la Paris, evoluția echipamentelor informatice, continua perfecționare a producerii ordinatorilor constituie noua tehnologie ce antrenează lumea într-o eră a creșterii exponențiale, a unor schimbări de ordin economic și social strîns legate între ele.

Luînd ca „martor” opinia unor reputați specialiști și experți, grupul de la Paris consideră că experiența japoneză poate fi valorificată prin **adaptarea** la diverse zone ale lumii. Dezbaterile grupului avertizează că orice rămîneri în urmă în domeniul informaticii vor multiplica rămînerile în urmă ale progresului, acumulînd noi crize și amenințări. De aici și cerința ca informatica să se răspîndească mai repede pentru a se ajunge la etapa în care microordinatele, puternice și suple, ieftine, adaptabile la orice funcțiuni ale producției vor deveni tot atît de indispensabile ca aerul. Relația dintre ordinatele și oameni — arată J. J. Servan-Schreiber — sintetizînd unele experiențe din Europa și America, pune în termeni noi educația, învățarea, pregătirea cadrelor, schimbarea radicală a structurii și sistemului de învățămînt. În același timp, în cadrul revoluției tehnologice, „societatea informatizată pe care o generează nu poate fi apanajul nici unei țări”.

Cartea consideră, pe bună dreptate, că din recunoașterea realităților concrete se poate naște speranța pentru mîine, atîngerea țărîmurilor noului destin depinzînd de inteligența umană. „Sfidarea mondială” ca amenințare a viitorului se află în fața umanității, dar societatea este capabilă să depășească orice moment ezitant, să pună capăt unei creșteri economice dezordonate, care a antrenat un consum material exponențial ajuns practic la capăt, resursele fiind pe cale de epuizare. În asemenea condiții, orice plan de reîmpărțire a resurselor rămase nu va putea fi decît o „repartiție a penuriei”, generînd noi conflicte. Constatarea la care ajunge grupul de la Paris este că lumea dezvoltată, dorînd să perpetueze „sistemul său” n-a folosit superioritatea sa tehnică decît pentru a încălca interesele altora, a menține scăzut în mod artificial prețul energiei, a menține la distanță lumea subdezvoltată.

Autorul „Sfidării mondiale” consideră posibilă construirea unei societăți inteligente în care limitele naturii nu vor mai viza omul, șansa trecerii „de la societatea industrială, consumatoare exponențială de resurse naturale, la societatea informatizată, creatoare exponențială de bunuri materiale, stimulatoare a facultăților umane”, depinzînd de așezarea pe baze noi a cooperării și colaborării dintre toate popoarele lumii.

Ion MITRAN

Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale

(Urmare din pag. 27)

poluare, producerea de energie din surse netraditionale. Continuarea cursei înarmărilor echivalează însă cu o amînare sine die a soluționării acestor probleme.

Reconversiuina activităților din sectorul militar în producție civilă a preocupat pe mulți specialiști, care au ajuns la concluzia că o astfel de operație legată de dezarmare nu va duce la somaj sau la perturbări în mecanismele economiei nici măcar

în țările în care producția militară are o pondere deosebită.

Evoluțiile de pînă acum în ce privește cursa înarmărilor lasă să se întrevadă că problemele care generează disfuncționalități și disproporții grave în cadrul economiei mondiale, în primul rînd în cadrul țărilor capitaliste dezvoltate vor continua să-și aștepte rezolvarea.

Plecînd de la faptul că pînă în prezent, în ciuda numeroaselor negocieri de dezarmare în cadrul și în afara Organizației Națiunilor Unite nu s-au făcut pași concreți pe drumul opririi cursei înarmărilor, noua și strălucita inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu cheamă la o acțiune hotărîtă a tuturor popoarelor pentru a determina o modificare substanțială a tendințelor din acest domeniu. Altfel, omenirea va continua să trăiască sub spectrul pericolului unui nou război, pe fundalul unei complicări și exacerbari a crizelor economice.

Exploatare petroliere
off shore

CONSTRUCȚIA de sonde pentru extracția petrolului marin se anunță în continuare drept

in 1985 față de nivelul lui 1979, creștere datorată tendinței de majorare a prețului petrolului pe piața mondială. În același timp se constată o creștere a costului sondelor, o creștere a costului sondelor, o sondă semisubmersibilă complet echipată utilizată în Ma-

1966 și 1967. Creșterea cererii a făcut să se majoreze și nivelul taxelor de închiriere a sondelor, astfel că la începutul anului 1980 această chirie era de 48 500 dolari pe zi pentru a ajunge în a doua parte a aceluiași an la 84 mii dolari.

o activitate profitabilă pe piața occidentală, până și cele mai sceptice prognoze indicând perspective bune, cel puțin pe termen scurt.

Potrivit unor prognoze norvegiene, numărul puțurilor de extracție urmează să se dubleze pînă

rea Mediterană costă în prezent 100 milioane dolari, față de 60 mil. în 1979 sau mai puțin de 40 mil. dolari la mijlocul deceniului trecut. Și la sondele autoridicătoare prețurile au crescut, ajungînd la 55 mil. dolari față de 25 milioane în

Pe primul loc în lume în ce privește construcția de platforme de foraj se află Japonia și Coreea de Sud, urmate de cîteva țări vest-europene (Norvegia, Franța, Finlanda, Suedia) și S.U.A. în ce privește numărul de comenzi pentru 1982.

Programe de dezvoltare

Bulgaria : „Electronizarea” economiei

INDUSTRIA electronică — cea mai tânără, dar și una dintre cele mai dinamice ramuri ale industriei bulgare — este concentrată îndeosebi în centrele industriale Sofia, Plovdiv, Ruse și Stara Zagora. Ca urmare a dezvoltării susținute a industriei electronice, Bulgaria a devenit un important producător de instalații periferice, îndeosebi dispozitive de memorizare pe discuri magnetice și pe benzi magnetice.

Nivelul atins în acest domeniu a permis elaborarea programului complex de electronizare a economiei naționale pînă în 1990, care prevede sporirea producției dotate cu sisteme electronice de comandă-program, inclusiv a mijloacelor de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, precum și extinderea utilizării calculatoarelor electronice în toate fazele producției și ale gestiunii. Numai în perioada 1980—1982 în economia bulgară se realizează și se implentează peste 100 de sisteme de minicalculatoare și microprocesoare, avînd peste cinci mii de domenii de aplicare, sisteme destinate automatizării proceselor tehnologice și a activităților legate de informatică și gestiune economică.

Se urmărește lărgirea în continuare a producției dispozitivelor de memorizare pe benzi și discuri magnetice, de agenți magnetici de înformare, de procesoare, de aparatură și sisteme pentru prelucrarea datelor (inclusiv de sisteme bazate pe teleprelucrare), de componente ale aparatului de comandă-program pentru mașini-unelte, roboți industriali etc., precum și de aparate destinate automatizării operațiilor de depozitare.

Printre sectoarele direct vizate de „electronizare” figurează producția (livrată îndeosebi la export) de mijloace de transport, de exemplu prin înlocuirea sistemului de comandă electrică prin dispozitive electronice de reglare a vitezei. În agricultură urmează a fi implantate sisteme de control al funcționării mașinilor agricole, de automatizare completă a comenzilor ș.a. În domeniul metalurgiei se prevede automatizarea treptată a proceselor tehnologice, începînd cu extracția minereului, continuînd cu îmbogățirea acestuia și terminînd cu procesele de transformare a metalelor. În domeniul energetic accentul se pune pe automatizarea totală a controlului asupra funcționării sistemelor de încălzire centrală. În sfera transporturilor feroviare și maritime „electronizarea” va contribui la creșterea capacității de trafic feroviar (în gări) și a securității navigației maritime. În sfîrșit, se urmărește diversificarea producției de aparate electronice de uz casnic, îmbunătățirea parametrilor de funcționare a acestora.

Se apreciază că prin aplicarea programului de „electronizare” a economiei bulgare, inclusiv prin trecerea la construirea unei noi generații de calculatoare electronice, se va obține un amplu efect economic.

N. P.

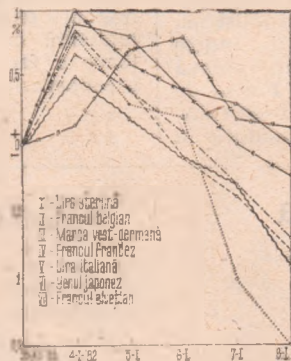
EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMINĂ A ANULUI 1982 a marcat o ușoară redresare a cursului dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale.

Mentținerea dobinzilor la cote relativ înalte, diminuarea operațiunilor tehnice generate de închiderea anului calendaristic (caracterizate în principal prin cumpărarea de monede naționale, pentru ajustările de bilanț), precum și unele previziuni legate de reducerea nivelului inflației în 1982 la circa 7 la sută, comparativ cu 3,5 la sută în 1981, au influențat favorabil poziția dolarului pe piețele valutare, al cărui nivel în raport cu celelalte valute occidentale (cu excepția lirei sterline) se situa peste închiderea lunii decembrie 1981.

Francul elvețian a înregistrat deprecieră cea mai accentuată, cotînd la închiderea din 8.I.82 la 1,9275 franci/1 dolar, cu 1,5 la sută sub nivelul din 31.XII.1981, de 1,90 franci/1 dolar. Elementul principal în determinarea acestei mișcări l-a constituit reducerea dobinzilor la termen de către băncile elvețiene cu 0,25—0,50 la sută, începînd cu 4.I.82, mișcare urmată și de dobinzile la eurofranci elvețieni. Yenul japonez, care a trebuit să suporte datele nefavorabile ale balanței comerciale externe era cota la încheierea săptămînii prezentate la 221,50 yeni/1 dolar, respectiv cu 0,9 la sută sub cursul de referință. Deficitul comercial al Italiei pe luna noiembrie 1981, a creat noi presiuni asupra lirei italiene, care se situa pe 8.I.82 la 1210 lire/1 dolar, față de 1200 lire/1 dolar pe 31.XII.1981 (deprecieri de 0,8 la sută).

Publicarea cifrelor creșterii produsului național brut în trim. III/81 cu 0,6 la sută, după o creștere de 1,3 la sută în trim. II/1981, a afectat situația francului francez pe piețele valutare, al cărui curs față de dolar se situa la închiderea intervalului prezentat la circa 5,74 franci/1 dolar, cu 0,7 la sută sub închiderea de referință. De menționat că, în intenția autorităților monetare centrale de a ajuta relansarea economică, prin relaxarea politicii de credit, dobinda de intervenție a

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. in perioada 4 I — 8 I 1982. Bază : cursurile din ziua de 31 XII 1981.

Băncii Franței a fost redusă de la 15 la 14,75 la sută. Marca vest-germană era cota la închiderea săptămînii la 2,26 mărci/1 dolar, cu 0,2 la sută sub cursul de referință ; previziunile privind scăderea produsului național brut, în termeni reali, în 1981, cu circa 0,3 la sută (după o creștere de 1,8 la sută în 1980 și una de 4,5 la sută în 1979), au fost contracarate în parte de reducerea deficitului balanței de plăți în luna noiembrie 1981 la 425 milioane mărci, față de un deficit de 8,4 miliarde mărci în octombrie 1981. Francul belgian, care a trebuit să suporte scăderea cu 1 la sută a taxei oficiale a scontului (la 14 la sută) și cu 2 la sută (la 15 la sută) a taxei de lombard, respectiv 38,45 franci/1 dolar. Lira sterlină a evoluat permanent pe o linie ascendentă în relația sa cu dolarul S.U.A., cotația sa de la închiderea din 8.I.82 fiind însă cu numai 0,1 la sută peste cea de referință (1.9175 dolari/1 liră, față de 1.9150 dolari/1 liră respectiv) ; poziția relativ mai bună a monedei britanice este asigurată pentru moment de nivelul relativ mai ridicat al dobinzilor la depozitele în această valută și de prognoza unei creșteri economice în 1982 cu 1,7 la sută, la o rată a inflației — tot prognozată — de 9,5 la sută (12 la sută în 1981).

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au cota în jur de 14,75 la sută la eurolinari, în timp ce la euromărcii vest-germane au înregistrat reduceri de la 11,125 la sută (pe 31.XII.81) la 10,375 la sută (pe 8.I.82), ca de altfel și la eurofrancii elvețieni (de la 10 la sută la 8,8125 la sută respectiv).

Prețul aurului la Londra a oscilat în jurul a 400 dolari/uncia, al doilea fixing din 8.I.82, de 400,25 dolari/uncia, fiind cu numai 2,75 dolari/uncia peste cel corespunzător din 31.XII.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Plasamente

ACCENTUAREA procesului inflaționist în lumea capitalistă a făcut să apară tendințe noi în modul de acționare al deținătorilor de fonduri disponibile în căutarea de profit. Din cauza erodării continue a puterii de cumpărare a monedelor, se consideră că formele clasice de teaurizare nu mai oferă decât o „dormitare“ a banilor. În locul lor se manifestă preferința pentru modalități mai complexe, mai dinamice de fructificare a capitalurilor, oferind perspectivele unei rentabilități sporite. Pe această linie se înscrie creșterea deosebită înregistrată de investițiile directe, efectuate în activități productive, de ale căror rezultate financiare depind veniturile realizate de investitori. O altă modalitate la care se apelează pe o scară tot mai largă în ultimul timp pentru valorificarea profitabilă a capitalurilor o constituie plasamentele.

Trăsătura caracteristică a plasamentelor este aceea că venitul, ca și riscul, sînt legate de desfășurarea în sine a operațiunii și nu de rezultatele unui proces productiv, așa cum este cazul investițiilor directe. În principiu, un plasament se soldază cu câștig sau cu pierdere în funcție de perispicacitatea și abilitatea deținătorului fondurilor, începînd cu opțiunea asupra obiectului plasamentului și mergînd pînă la alegerea momentului și modului în care se lichidează operațiunea.

Între formele cunoscute, tradiționale de plasament sînt de menționat cumpărările de valori reale ca terenuri, imobile, metale prețioase, obiecte de artă, avînd ca scop obținerea de câștig din sporierea valorii acestora, ce se scotează că se va produce în perspectivă. În ultimul timp există însă o tendință de creștere a ponderii plasamentelor cu caracter financiar, care se derulează prin intermediul unor instrumente monetare.

Din această categorie fac parte plasamentele în valori mobiliare cum sînt: subscrierea de rente, obligațiuni și alte titluri ale statului; subscrierea de acțiuni și obligațiuni în momentul emiterii lor de către societăți și organisme naționale și internaționale; cumpărarea oricăruia fel de hirtii de valoare cu ocazia negocierii lor pe piețele secundare de capital.

Asemenia operațiuni pot fi uneori mai statornice, ca, de exemplu, cumpărările ample de acțiuni ale unei societăți urmîrînd o participare la capitalul acesteia. Într-o proporție covârșitoare, însă, plasamentele în valori mobiliare sînt instabile, avînd ca obiectiv constituirea unui portofoliu din cele mai diverse titluri, ce sînt păstrate în așteptarea unei evoluții favorabile la bursă sau pe piețele financiare. La efectuarea acestor plasamente se ține seama de veniturile — din dobinzi sau dividende — pe care le oferă hirtiiile de valoare respective dacă ar rămîne în portofoliu. Dar deținătorul lor va urmări și va încerca întotdeauna să obțină un câștig mai curînd printr-o revînzare avantajoasă, în momente de creștere a randamentului sau cotației titlurilor.

O instabilitate și mai pronunțată prezintă categoria denumită „plasamente de trezorerie“, care mențin lichiditatea capitalurilor. Aceasta este forma curentă de fructificare a „capitalurilor fierbinți (hot money)“, aflate neconținut în mișcare, în căutarea obținerii unor avantaje imediate de dobinzi sau de curs de schimb. Plasamentele de trezorerie se fac sub forma de depozite la bănci sau prin achiziționarea de titluri sau de efecte de comerț pe termene foarte scurte, ceea ce le face ușor lichidabile. Fondurile respective sînt extrem de sensibile la oscilațiile piețelor monetare și valutare, antrenîndu-se în ample mișcări de pe o piață pe alta, dintr-o țară în alta.

Faptul că plasamentele financiare au un caracter speculativ tot mai pronunțat a contribuit direct la adîncirea manifestărilor de criză monetară în lumea capitalistă.

Radu NEGREA

Șomaj

Mihu Spătaru, Ploiești — 1) Este un fapt că în perioada postbelică nivelul cel mai ridicat al șomajului s-a înregistrat de regulă nu în timpul

unei recesiuni, ci la cîteva luni după ce ea s-a sfîrșit. Spre exemplu, în S.U.A. după recesiunea din intervalul iulie 1953—mai 1954 șomajul a continuat să crească pînă în septembrie 1954, iar după recesiunea din aprilie 1960—februarie 1961 a continuat să se majoreze pînă în iu-

lie 1961. Cel mai ridicat nivel al șomajului din perioada postbelică (9%) — martie 1975. Această inerție a șomajului în raport cu evoluția activității economice explică prognozele potrivit cărora nivelul șomajului va începe să scadă în S.U.A. abia în toamna anului 1982, după ce actuala recesiune — declanșată în toamna anului 1981 — va fi luat sfîrșit.

2) În timpul marii crize economice din 1929—1933 șomajul a afectat în S.U.A. 25% din populația activă.

Petrol

Ion Loteanu, Alexandria — Uniunea Sovietică și-a propus ca în anul 1985 să extragă 620—645 milioane tone de petrol (inclusiv condensat de gaze) și 600—640 miliarde metri cubi de gaze naturale. O contribuție în creștere la realizarea acestei producții o aduce regiunea Tiumen din Siberia de vest, zonă în care extracția pe scară industrială a început acum 20 de ani și care în prezent asigură — în ciuda solului mlăștinos și a gerurilor aspre — circa jumătate din producția de petrol sovietică și peste 10% din producția mondială de petrol și gaze. În U.R.S.S. se așteaptă ca în regiunea Tiumen să se extragă în 1990 circa 500 milioane tone de petrol și pînă la 500 miliarde metri cubi de gaze, iar într-o perspectivă mai îndepărtată chiar 1 000 miliarde metri cubi de gaze. Potrivit academicianului sovietic Artem Gheodekian, tre-

buie ținut seama că pînă în prezent doar o cincime din teritoriul zonei respective a fost suficient cercetat sub raport geologic. În plus, se poate spera și în rezerve petroliere suplimentare în partea europeană a țării. Afirmarea vizează atât descoperirea de zăcăminte noi cit și valorificarea unor straturi situate la mai mare adîncime în perimetrul unor exploatări existente sau mai vechi.

Oțel

Ștefan Martin, Hunedoara — Potrivit datelor preliminare, producția de oțel a lumii a scăzut în 1981 la 712,9 milioane tone, respectiv cu 0,6% în raport cu anul precedent, în ciuda unei ușoare creșteri înregistrată în țările socialiste. În același timp a continuat să se modifice repartitia geografică a producției, sporînd în special ponderea unor țări africane și din Orientul Apropiat.

Una din schimbările cele mai spectaculoase este reducerea ponderii S.U.A. de la 57% în 1947 (nivel reflectînd marile distrugerii produse de război în țări anterior mari producătoare) și 48% în 1959 la 14% în 1980. Fenomenul a fost insotit de o puternică diversificare a profilului de activitate al unor mari companii din industria siderurgică americană. Paralel asistăm la un puternic efort de modernizare a firmelor rămase în domeniul siderurgiei, în vederea reducerii consumului de energie și de forță de muncă, relativ mai scumă decît în alte țări dezvoltate.

Roboți

Atanasie Zisu, comuna Veneția, județul Brașov — Explicația faptului că Japonia a reușit să-și majoreze producția de automobile de la 2,5—3 milioane pe an la începutul deceniului trecut la 10—11 milioane pe an în prezent fără ca numărul muncitorilor utilizați, inclusiv subcontractanți, să sporască (ci a rămas 450 000) rezidă mai ales în creșterea productivității muncii datorită introducerii pe scară largă a roboților industriali. După unele estimări, în industria japoneză funcționează în prezent mai mulți roboți decît în tot restul lumii la un loc. După un sistem restrictiv de definire a roboților, la sfîrșitul anului trecut în Japonia erau în funcțiune 11 250 de roboți față de 4 370 în S.U.A. Decalajul amintit ucmează să se accentueze în viitor, ținînd seama de rapiditatea mai mare a introducerii roboților în Japonia. De exemplu, compania niponă Matsushita Electric intenționează să utilizeze în fabricile sale 100 000 de roboți în 1990, față de 14 000 în fabricile companiei americane General Motors, care are cel mai larg program din S.U.A. în acest domeniu.

Introducerea roboților are loc într-un ritm accelerat și în industria constructoare de mașin-unelte. Compania Yamazaki, de pildă, dispune de o uzină robotizată care lucrează în trei schimburi, cu un personal total de 12 oameni. Producerea celor 1 400 piese de precizie pe care le realizează anual ar fi necesită, eu dotarea tehnică tradițională, un personal de peste 220 de muncitori.

ÎN ATENȚIA
CELOR CARE STUDIAZĂ
ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL
POLITICO-IDEOLOGIC
DE PARTID

„Revista economică“ continuă publicarea consultațiilor în ajutorul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Suplimentul nr. 5/1982 al revistei (primul număr din luna februarie) va fi în întregime consacrat acestor consultații.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 15 ianuarie 1982

- Contribuție hotărâtoare la edificarea unui sistem original al democrației muncitorești (Marin Neagu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Activitatea de cercetare geologică în sprijinul descoperirii de noi resurse minerale (Gogu Dragne) 3
- Producția fizică — realizată ritmic, la toate sortimentele (Gelu Osanu) 5
- Ridicarea calității și a competitivității, componente ale creșterii eficienței (Bogdan Pădure) 7
- Bazele economico-organizatorice ale autoconducerii și autoaprovizionării în agricultură (V. V. Topor) 9
- Raționalizarea circulației mărfurilor prin livrări directe (Gheorghe Alfiri) 11
- Opțiunile energetice și creșterea economică (Emil Costin) 13

ȘTIINȚĂ • TEHNOLOGIE • EFICIENȚĂ

- Perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic — factor de sporire a eficienței (Dan Sava, Olga Mihăescu, Elena Pelinescu) 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Disciplină și răspundere în gospodărirea și apărarea proprietății obștești (C. Damian) 17

TEORII — IDEI

- Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (V) (dezbateri) 19
- Școli • curente • economiști. Incursiune în relațiile industrie-agricultură (Dan Popescu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică (Haralambie Niculescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale în țările capitaliste dezvoltate (N.S. Stănescu) 26
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Dezvoltarea în condiții de criză (Ion Mitran) 28
- Tendințe — conjuncturi 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI:
Curier economic-legislativ. Noi reglementări în domeniul conducerii unităților economice și în domeniul vamal

IN THIS ISSUE

- Decisive contribution to the setting up of an original system of workers' democracy (Marin Neagu) 1
- Geological research supporting the discovery of new mineral resources (Gogu Dragne) 3
- Energy options in the economic growth (Emil Costin) 13
- Ways to know the natural resources through archives searching (V) (debate) 19
- Schools • trends • economists. Insight on the relation industry-agriculture (Dan Popescu) 22
- Arms race and worsening of the economic and social issues in the capitalist countries (N.S. Stănescu) 26
- Development in the state of crisis (Ion Mitran) 28

DANS LE NUMERO

- Contribution décisive à l'édification d'un système original de démocratie ouvrière (Marin Neagu) 1
- L'activité de recherche géologique au service de la découverte de nouvelles ressources minérales (Gogu Dragne) 3
- Options énergétiques dans la croissance économique (Emil Costin) 13
- Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives (V) (débat) 19
- Ecoles — courants — économistes. Regard sur la relation industrie-agriculture (Dan Popescu) 22
- La course aux armements et l'aggravation des problèmes économiques et sociaux dans les pays capitalistes (N.S. Stănescu) 26
- Le développement sous la crise (Ion Mitran) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Решающий вклад в создание своеобразной системы рабочей демократии (Марин Нягу) 1
- Геологические исследовательские работы помогают обнаружить новые минеральные ресурсы (Г. Драгне) 3
- Энергетические опции в развитии экономики (Эмил Костин) 13
- Возможности познания природных ресурсов путем исследования архивов (V) (В порядке обсуждения) 19
- Школы • Течения • Экономисты. Экскурсы в отношении промышленности — сельское хозяйство (Дан Попеску) 22
- Гонка вооружений и обострение экономико-социальных проблем в капиталистических странах (Н.С. Стănescу) 26
- Развитие в условиях кризиса (Ион Митран) 28

STIMAȚI CITITORI !

Decupind și expediind formularul de mai jos, vă asigurăm primirea în anul 1982 a „Revistei economice” și a suplimentului săptămânal.

(adresa completă a abonatului)

Către
„REVISTA ECONOMICĂ”
București, Bd. Magheru 28—30, cod 70 159

Prin mandatul poștal din ziua ..... v-am expediat suma de 260 lei în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor, Piața Ștefănești 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentând contravaloarea unui abonament la revistă și supliment.

(semnătura abonatului)

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Ștefănești”

Un însoțitor plăcut, oricând dispus să vă țină companie :

RADIORECEPTORUL PORTABIL

În magazinele comerțului de stat găsiți un sortiment variat de radioreceptoare portabile, de bună calitate.

	Game de undă	Preț
● CORA	1	345
● PESCĂRUȘ	2	450
● ALFA	2	500
● COSMOS (funcționează și la rețea)	3	740
● JUPITER (funcționează și la rețea)	3	845
● MADRIGAL (funcționează și la rețea)	4	1 270
● GLORIA (funcționează și la rețea)	4	1 400

Oricare dintre aceste radioreceptoare portabile vă oferă o audiție clară și agreabilă.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI BUCUREȘTI

Produsele realizate de întreprinderea de produse cosmetice „NIVEA” din Brașov și-au câștigat un binemeritat prestigiu în țară și în numeroase confruntări internaționale.

Vă recomandăm gama de produse cu aromă de mere :

- Șampon de păr – notă fructată foarte modernă cu miros persistent, agreabil. Este indicat pentru orice tip de păr, asigurându-i luciu
- Săpun cu aromă de mere